Vilhelm Bergsøe

Italienske noveller

Vilhelm Bergsøe

Italienske Noveller

eBibliotek 1800

2023

Pillone

Det går med navne som med stjerneskud. De kommer, glimrer og forsvinder; de store som lysende meteorer, der efterlader et varigt minde, de små som augustnætternes flakkende, flygtige sendebud, hvor man må lede efter i astronomernes journaler for at lære deres størrelse, deres farveglans og deres bane at kende. Hvem var Pillone? – Ja, en gang blussede glorien om hans navn lige fra Volscernes udløbere og ned til Punta della Licosa; ethvert barn kendte det, og enhver mand frygtede det. Havde fyrstepurpuret været bredt over hans vugge, var han blevet en helt som Alexander, som Cæsar, som Napoleon den Store. Nu derimod, da den stjernesmykkede himmel var hele hans højsal, en gammel ruin hans borg, et gedeskind hans fyrstekåbe, nu blev han – ja, det vil historien vise os.

Der var pebet tredje gang fra lokomotivet. Det lette tog, som skulle føre os fra det stille Rom til det lystige Neapel satte sig stønnende i bevægelse, og snart efter fo'r vi med pilens fart over den forårsfriske campagne, hilsende på Albanerbjergenes kupler, på vandledningernes buer og på de lysegrønne enge, hvorfra de mægtige, grå okser virrede med deres lange horn og dorske stirrede imod den hvide dampstribe, der som en vårklar sky af vinden båres fra højderne ned over campagnen.

Kupéen, hvori jeg sad, var næsten tom. En lille, mager, vindtør præst, som brugte sit breviar til at opfange de snuskorn, der af og til trillede ned fra hans skarpkrummede næse, var hele mit selskab. Ved Valmontone kom der et ungt, meget pyntet og meget strålende par, efter sine nye klæder og

skinnende rejsegods at dømme, åbenbart et romersk brudepar, som skulle gøre sin første udflugt i hvedebrødsdagene til Ischia eller Sorrent. Præsten trykkede sig tættere op i sit ensomme hjørne, og det unge par trykkede sig på en måde, som man herhjemme ville anse for mere end tilladeligt erotisk, op i det andet, indhyllet i brudgommens folderige kappe og under en sagte hviskende samtale, der af og til afbrødes ved et kys, som fik præsten til fuldstændig at begrave sin næse mellem bladene. Selv indtog jeg den tredje krog, hvorfra jeg snart beundrede campagnens bløde bølgelinjer, snart misundte min lykkelige genbo, snart ærgrede mig over, at jeg havde sovet over mig og derved var gået glip af morgentoget, så at jeg nu først sent ud på aftenen ville nå det lykkelige Neapel.

På én gang blev vinduet rask slået ned, og en konduktør stak hovedet ind med det lakoniske udråb: "Billetterne, mine herrer!" Hver fo'r op af sine drømmerier, og mens han forretningsmæssigt kontramarkerede vore billetter, henvendte den unge romer et par ord til ham, hvoraf jeg ikke opsnappede andet end "Pillone", som blev gentaget et par gange sagte og med en vis ængstelig bevægelse. Konduktøren stak fingeren i munden, trak den venstre mundvig stærkt fremad, lod den atter svippe tilbage med en lyd som et fjernt geværknald og pegede derpå med en aldeles ubeskrivelig mine hen imod Volscernes blålige bjerglinje, som toget rask nærmede sig på sin dampende fart. Derpå blev vinduet atter slået op, og – nu blev der vel atter stille, skulle man tro.

Nej, ingenlunde! Den lille præst tabte med et forfærdet udtryk sit forslidte breviar på gulvet og gav sig derpå til med urolig hast at åbne en afgnavet vadsæk, hvor han mellem noget

snavset linned udtog nogle lige så snavsede sedler, som han til min store forundring anbragte under fodlæderet på den ene af sine sølvspændte sko. Men endnu mere forbavsede det unge par mig. Romeren var blevet ligbleg og stirrede ud ad vinduet med et blik, som så han dæmoner danse på de hvide skybølger, lokomotivet udsendte på sin fart. Damen havde viklet sig ud af hans folderige kappe og var just i færd med at løse en stor mosaikbroche af sin kjole, da hun pludselig dånede i hans arme med et forfærdelsesudbrud, som hurtigt bragte kupéen til at flyde om med et kaotisk virvar af lommetørklæder, etuier, lugtedåser og flakoner, der fik hendes elsker op til toppunktet af den ømmeste fortvivlelse. Endelig signaliserede toget en ny station, og her ventede os en ny overraskelse. Langs perronen stod opstillet en række af de lette, raske bersaglierer, vogndørene blev revet op, og inden vi vidste, hvorfor eller hvorledes, havde vi i hver kupé to af disse solbrændte, sortskæggede karle, som med deres korte riffelkarabiner og vajende fjerbuske på de blanke sømandshatte frembragte et alt andet end beroligende indtryk. Atter lød signalpiben, og atter gik det fremad med iltogets susende fart, mens vi mere og mere nærmede os de trange, alvorlige kløfter, hvorigennem toget snor sig. Lig en hvæsende kæmpesnog, der snart skyder sig frem i sollyset, snart atter forsvinder under de sønderrevne bjergkammes snehvide kalkblokke. Hver gang vi nærmede os et sådant pas, sagtnede toget sin fart, bersagliererne spændte hanerne, præsten messede af breviaret, og damen begravede sine besvimelser i sin elskers favntag, mens jeg grundede over, hvad ordet "Pillone" egentlig havde at betyde; for i dette ene, lille ord syntes hele hemmeligheden at være gemt.

Endelig var vi ude af disse snævre, skumle og fugtige gennemskæringer, hvor en eneste nedstyrtet klippeblok ville have været nok til at vælte lokomotivet, og hvor en eneste riffelkugle, sendt af en øvet hånd fra højderne, ville have dræbt togføreren med samme lethed som høgen, der slår ned på en due. Vi havde passeret Ceprano, grænsestationen, vi havde sagt farvel til den sidste af de statelige, pavelige gendarmer og ilede nu med rivende fart frem gennem en yppig, forårsgrøn dal, hvor ferskentræerne blomstrede, mens vinen svøbte sig ud af sine lysegrønne skud for at stige til vejrs i almetræernes grene. Alt var så lyst, så levende, så blomstrende, lige fra de klare, spillende vande, der med bjergstrømmens fart slyngede sig i maleriske bugtninger gennem de veldyrkede vigner, til den glade, syngende befolkning, som i sine brogede dragter var i travl virksomhed med at beskære vinstokkene og udså den gule majs, der snart ville hæve sine kæmpeaks i vejret. Rask gik det fremad med stærkere og stærkere voksende fart. Bag os lå de vilde, mørke, forrevne bjergmasser med deres sære, fantastiske former og uhyggelige slugter; foran blomstrede og grønnedes dalen bredere og bredere, mere og mere solbelyst, al fare syntes overstået, bersaglierernes blik tabte det spejdende udtryk, præsten stak breviaret i lommen, og det elskende par fik besindelsen så meget tilbage, at det kunne ordne de hundrede småsager og åbne en velforsynet kurv, som viste, at de ikke havde tænkt på at leve af kærlighed alene.

Da – lige i det øjeblik, hvor bersagliererne satte deres rifler i ro – lød der et alt overdøvende skrig. Folkene på marken vinkede med deres hatte og råbte, som de var besatte, konduktørerne entrede ned fra deres stader ovenpå vognene og

fo'r forbi vinduerne som skygger, larmen og tummelen tiltog, man hørte råb og angstskrig fra wagonerne, blandede med eder og tilråb fra personalet, og midt under denne helvedes larm klang bremsesignalerne så energisk og kraftigt, så det ikke var noget under, at toget stoppede, gispende og prustende som en væddeløbshest, man standser i farten.

Det var også på høje tid. Havde vi kørt fem hundrede alen længere frem, var vi løbet lige ind i resterne af morgentoget, der som en uordentlig, splintret, sønderflænget masse af vrag lå henslængt over banen i en strækning af flere hundrede alen. Aldrig glemmer jeg det syn, som frembød sig for mine forfærdede blikke, da jeg i forårsdagens blindende solskin vandrede frem langs med det ødelagte tog. Lokomotivet stod i ordets bogstavelige forstand på hovedet med den brækkede skorsten boret dybt ned mellem de undergravede sveller, og fra dets baghjul hang resterne af tenderen, hvis kulstykker var slynget mange hundrede alen til alle sider. Så kom toget selv. Det lignede – ja. hvad lignede det mest? Egentlig en række lakerede nürnbergeræsker, som af dampkæmpens hænder var skruet ind i hverandre, kørt op over hverandre, maset sammen i hverandre, knækkede, brudte, splintrede og revet op til en forvirret, gyseligt sammenfiltret masse af uordentlige vragstumper, hvis brud var så skarpe og splintrede, at intet af stormen mod en klippekyst slynget og sønderflænget skib gav dem det mindste efter. Overalt lå, som var det regnet ned fra himlen, brudstykker af glas, af dørrammer, af vogngreb og maskindele; overalt knækkede aksler, sønderbrudte hjul, oprevne sveller og godsvogne, hvoraf kun underlaget var tilbage; overalt ødelæggelse, død og fordærvelse, og det til sine

mindste enkeltheder belyst af en strålende aprildags blændende sol – i sandhed, jeg ønskede mig til lykke med min syvsovernatur.

Af de passagerer, som havde fulgt med toget sås ikke en eneste. Rejsegodset stod opstablet langs med banen og bevogtedes af bersaglierer, som ikke gav mig anden oplysning, end at der var sket *un accidente*, hvilket var temmelig overflødigt at bemærke. Først da jeg nåede hen imod det knuste lokomotiv, så jeg en mand, som sad på kanten af en grøftevold, ivrigt i færd med at udkaste en skitse af det væltede train. Han var endnu i sine bedste år, med et stærkt solbrændt og meget markeret ansigt, hvis øverste del overskyggedes af en spidspuldet filthat, der i forbindelse med en malerkasse, som stod ved hans side, angav ham som kunstner. Heri var nu intet mærkværdigt; mærkeligere var det derimod, at han kunne tegne, skønt han havde den venstre arm i et bind, og et plaster af ikke ringe omfang strakte sig tværs over hans brede, smukt hvælvede pande.

"Var De med morgentoget?" spurgte jeg, idet jeg kiggede over hans skulder og så en fortræffeligt henkastet skitse af hele katastrofen.

"Ja," svarede han uden at vende sig; "jeg sov desværre ikke over mig." I samme øjeblik kendte jeg stemmen. Det var Turminoff, en russisk maler, som jeg hver dag havde spist sammen med på "Quattro Nazione", et bekendt kunstner-trattori i Rom.

"Hvorledes er det muligt, at De kan have sindsro til at udkaste et så forfærdeligt billede, når De selv har været midt i ulykken?" udbrød jeg forbavset.

Turminoff rejste sig, kastede skitsen til side og trykkede min fremrakte hånd krampagtigt. Tårerne stod ham i øjnene; han græd ikke; men trods al hans modstand rullede de én for én ned over hans vejrslagne kinder og forsvandt i hans buskede skæg.

"Jeg er et barn," sagde han, "og min skitse noget juks. Jeg troede, jeg var rolig, men nu kan jeg se, at jeg har rystet på hånden. De skulle have hørt det brag, da disse fyrretyve waggons tørnede mod hverandre med en fart af ti mil i timen! Det var, som om jorden revnede under os. Man bliver noget nervøs deraf; og nu, da jeg ser det første, bekendte ansigt og føler, at jeg på et par smårifter nær egentlig er hel og holden – nu først forstår jeg, hvad det er, jeg har undgået." Han lukkede malerkassen op, stak skitsen derind og hviskede med en stemme, der kvaltes af bevægelse: "Den er til min hustru – jeg har hende og tre børn i Riga; hun skal dog vide, hvad man kan få at se i *la bella Italia*". Med disse ord rejste han sig op, jeg hjalp ham kappen om skuldrene, og nu var han atter den gamle, atter den jævne, joviale, ungdomsfriske Turminoff med det kække smil og det mandige væsen, som jeg kendte så godt fra vore ture i bjergene og i Roms campagne.

"Hvorledes er denne forfærdelige ulykke gået til?" spurgte jeg efter en pause.

"Hvorledes?" udbrød han; "ved De da ikke, hvad den enfoldigste bondedreng allerede kender? Kom her hen, så skal jeg vise Dem, hvorledes det er gået til." Han drog mig hen mod det væltede lokomotiv, bøjede sig ned under det og vedblev, idet han ivrigt skrabede noget af jorden til side: "Ser De den skinne, som er rykket helt ud af sin forbindelse med svellerne? Kan De se, at den er filet over så glat, som om den var skåren med en

kniv? Lokomotivet har ved sin vægt trykket den halvanden alen ned i grunden, og kofangeren er derved løbet ind under den næste stensvelle, som den har knust i tusinde stykker. Følgelig måtte lokomotivet vælte; der var ingen anden mulighed, og vil De vide, om det er sket forsætligt, så betragt telegrafstængerne hist, og sig mig, om ikke planen har været lagt med snildhed." Jeg så ned ad banen og bemærkede først nu, at telegraftrådene var overhuggede på hele linjen. Så langt mit øje rakte, så jeg kun de nøgne stænger, hvorfra trådene hang ned som sørgevimpler ved et ligtog.

"Hvem har da været djævelsk nok til at forøve denne udåd?" udbrød jeg forbitret.

Turminoff så på mig med store øjne. "Vidste jeg ikke bedre," sagde han, "skulle jeg tro, at De enten var faldet lige ned fra månen eller i det mindste kommet fra Deres fødeland i går. Kender De da intet til Pillone?"

Jeg fortalte Turminoff, hvad jeg havde oplevet i kupéen, og hvilken virkning Pillones navn havde fremkaldt hos de derværende italienere, men betroede ham for resten, at jeg aldrig havde hørt dette navn og endnu mindre anet dets skæbnesvangre indflydelse.

Turminoff rystede på hovedet. "Det kommer der ud af," sagde han, "at leve i Rom, hvor briganternes bedrifter skjules lige så omhyggeligt som hvert mord, der begås inden for den hellige stads mure. Pillone er en konge, der hersker uafhængigt lige fra campagnen og til de yderste spidser af Monte S. Angelos skaldede klippekløfter. Han er snart hist, snart her; snart bryder han frem midt mellem Volscernes klippedale, og snart taber man hans spor i de øde kraterrevner omkring Vesuv.

Snart slår han som ørnen ned på højderne ved Camaldoli, og snart afbryder han forbindelsen mellem Castellamare og bugten ved Amalfi; snart narrer han gendarmerne og bersaglierererne ud i de giftige sumpe ved Terracina, mens han selv i god ro plyndrer et parti rige englændere i templerne ved Pæstum. Han er, kort sagt, en røver, måske den dygtigste, Italien nogensinde har haft, og mod *hans* ilmarcher svinder selv Napoleon den Stores ind til det mest kluntede bagagetrav."

"De er altså blevet udplyndret oven i købet," udbrød jeg forskrækket.

"Udplyndret? Kære, hvor vil De hen? Tror De, at Pillone bryder sig om en kunstnervadsæk? Se hen langs ad banen! Alt rejsetøjet står i den skønneste orden. Kufferterne er noget knuste, det er sandt nok; men der mangler ikke et stykke, og når toget kommer fra Neapel, vil enhver få sit."

"Hvad var da hensigten med denne fortvivlede gerning?"

"To ting," forklarede Turminoff. "Først at vise egnens befolkning, hvad Pillone formår på et sted, hvor man troede alt sikkert og i den skønneste orden. Han kunne have valgt et af de snævre pas i Volscerne, hvor han kunne have standset toget med to mand, og hvor flugten ind i bjergene ville have været lige så let som sikker. Men hvad var det for Pillone? Det kunne selv den dummeste røver udrette. Nej her, midt i en folkerig dal, nær ved en station, der var tæt belagt med bersaglierer, og langt fra bjergenes sikre skjulesteder, her var det, at Pillone ville vise, hvilke kræfter han råder over, og hvad han formår at udrette."

"Og han røvede aldeles intet?"

"Kun en bagatel! Morgentoget førte tre hundrede tusinde romerske scudi med sig i guld, nedpakkede i to små fustager.

Det var en sum, som huset Torlonia & Spada skyldte den bekendte bankier Merle i Napoli. Der er slet ikke blevet andet borte end netop disse to fustager. Det hele er en gammel gæld, som Pillone i dag har betalt sin formuende ven med renter."

"Hvorledes det?"

"Ak, historien skriver sig egentlig fra i forfjor, og bankier Merle har vistnok ført den i glemmebogen; men en sådan folio kender Pillone ikke. Ser De, sammenhængen er følgende: Ved en usædvanlig energisk bestræbelse fra autoriteternes side var det i forfjor lykkedes at isolere Pillone tilligemed nogle få mand fra hans egentlige bande og afskære ham alle retrætelinjer på det øde, skaldede Monte S. Angelo, hvor man fuldstændigt havde indesluttet ham. Pillones stilling var fortvivlet. Dag for dag så han sin proviant slippe op, og mens han tidligere havde betalt bønderne tyve lire for et stort brød og hundrede lire for en barille vin, måtte han nu betale det femdobbelte, da øvrigheden havde truffet den meget fornuftige bestemmelse, at enhver bonde, som blev truffet med mere end et pund proviant længere end en fjerdingvej fra sin bolig, øjeblikkelig blev skudt. Under disse kritiske forhold skrev Pillone til bankier Merle et brev, som er meget betegnende for de syditalienske tilstande. Han lovede heri, at han, så længe han "herskede over" de neapolitanske, apuliske og sorrentinske distrikter til enhver tid og på enhver måde ville beskytte de landejendomme, vareforsendinger og forpagtninger, som tilhørte eller på nogen måde stod i forbindelse med huset Merle i Neapel. Til gengæld fordrede han en øjeblikkelig udbetaling af 50.000 francs, der dog kun skulle ydes ham som et lån, rentefrit og med tilbagebetaling inden tre år. Bankier Merle var for meget

forretningsmand til ikke straks at indse de overordentlige fordele, som dette lejde-brev ville skaffe ham og hans handelsvenner; men han var tillige for meget neapolitaner til at benytte sig deraf, og da han gennem guvernementet var fortrolig med Pillones fortvivlede stilling, afviste han tilbuddet på en hånlig måde. To dage efter havde han et svar, hvori Pillone erklærede, at han ville fange ham død eller levende, hvor han så traf ham, og den tredje dag slap han ved en gendarmvagts uagtsomhed bort hen imod Amalfi, hvor han fuldstændig forsvandt. I flere måneder hørte man nu aldeles intet til ham eller hans bande, så at der endogså var dem, som påstod, at han var gået til Dalmatien for at deltage i den derværende opstand, og i al denne tid levede den store, rige og mægtige bankier i en stedsevarende angst, som ikke tillod ham at vove sig udenfor Neapel. Forgæves stillede han store summer til politiets rådighed, forgæves udsendte dette sine spejdere og agenter: Pillone var som død, og til sidst begyndte selv bankieren at hælde til denne anskuelse.

Vesuv havde i lang tid forholdt sig lige så roligt som Pillone; men i juni måned begyndte nogle sorte røgskyer at melde nyt fra krateret, og i september ventede man hver dag et af disse udbrud, som altid lokker tusinder af fremmede til Neapels hoteller. Bankier Merle havde fået fornemt besøg. En rig englænder, med hvem huset altid havde stået i forbindelse, var tilligemed sin familie gæst i Merles palads. Man havde arrangeret en tur til observatoriet for at besøge den berømte geolog Palmieri, og ikke langt fra dette havde man i en lille kraterdal ladet opslå et telt, hvor finansmændene agtede at indtage en splendid middag, når de havde beæret videnskaben

med et besøg. Alt var gået lykkeligt og vel, lige indtil man nærmede sig den dal, hvor teltet var oprejst. Her så bankieren ved indgangen en gruppe velbevæbnede bønder; men da de alle var godt klædte og tilmed sagdes kun at være samlede her for vagteljagtens skyld, forsvandt hans mistanke, så meget mere, som han kendte enkelte af sine egne forpagtere iblandt dem. Måltidet tog sin begyndelse, og man var lige kommet til østerserne, da teltets forhæng pludseligt blev trukket til side, og en ung mand, klædt i karabinierernes pyntelige uniform viste sig ved indgangen. "Kaptajn Pillone byder sig til gæst hos bankier Merle," sagde han med en stemme, der ikke var fri for et udtryk af ironi. "Han håber, at de ærede gæster ikke ville lade sig forstyrre i deres appetit, og udbeder sig kun den, som under sikkert lejde kan overbringe denne anvisning, som jeg håber, at hr. bankieren vil underskrive, til huset i Neapel." Med disse ord overrakte han den bestyrtede bankier en anvisning på 100.000 francs, og i samme øjeblik trængte en skare tavse, velbevæbnede mænd, alle vagteljægere, ind i teltet, hvor de uden ceremoni tog plads mellem bankieren og hans gæster for derpå at tage forsvarligt for sig af retterne. Bestyrtelsen var almindelig; men bankier Merle var alt for god vært til ikke at vide, hvad han havde at gøre. Han undertegnede anvisningen, lod sin brodersøn følge med de af Pillone udvalgte folk, og efter at måltidet var fortæret, skiltes man som de bedste venner af verden for at drage, den ene til sit palads, den anden til bjergenes uvejsomme kløfter.

Planen var fra Pillones side lagt med stor snedighed, og den var blevet udført med en dristighed, som grænsede meget nær til frækhed, når man betænker, at Vesuvs fod omspændes af to

jernbaner med fuldstændig ordnet telegraf-system og stærke gendarmposter på enhver station. Men havde Pillone handlet dristigt, så imødegik bankier Merle ham med ægte, neapolitansk sundhed. Bankieren kunne forudsætte, at telegraflinjen til Neapel måtte være bragt i uorden af Pillones håndlangere, og dette viste sig også senere at være fuldstændig rigtigt. Men han vidste tillige en anden ting, som Palmieri lige havde betroet ham, og som Pillone ikke anede. Det var, at der fra observatoriet var lagt en særlig, underjordisk ledning, bestemt til udelukkende videnskabeligt brug under udbruddene af Vesuv. Ad denne vej lykkedes det over hals og hoved at sende bankierhuset én depeche og politiet en anden. Dette frembragte en fuldstændig krydsning af alle Pillones planer. Han havde for tidligt ladet gidslet slippe sig af hænde; hans medskyldige blev arresterede i Neapel, summen blev ikke udbetalt, og i stedet for de forventede guldstykker havde Pillone den overraskelse at se sig omringet fra alle sider – for første gang at blive overrumplet i ordets egentlige forstand, og endelig som hårdt såret at måtte søge et kummerligt tilflugtssted hos en af sine venner med tabet af de fleste af sine folk. Fra dette øjeblik af svor Pillone bankieren en uforsonlig hævn. De har i dag set, hvorledes han har holdt sit ord."

"Men, Turminoff," udbrød jeg leende, "vidste jeg ikke bedre, skulle jeg tro, at De selv hørte til Pillones bande, så indviet er De i dens mysterier."

"Jeg giver mig aldrig af med at prale," svarede Turminoff roligt; "men havde Pillone vidst, at jeg i dag var med det forulykkede train, så var denne skrækkelige katastrofe ikke

hændt, eller, hvis den absolut skulle hænde, havde jeg modtaget en advarsel i tide."

Jeg stirrede forbavset på Turminoff, som vedblev på sin sædvanlige, rolige måde: "Hvad vil De egentlig her? Så længe telegrafledningen er i uorden, er banen ingenlunde sikker, og det er ikke sagt, at De vil blive så heldig som jeg. Desuden kan vi næppe vente noget ekstratrain fra Neapel før om fire timer, eller med andre ord, De vil komme til Neapel i mulm og mørke, midt om natten, hvor De næppe vil træffe en drager, end sige en drosche til Deres bagage. Lyd derfor mit råd og gør mig følge. På én time kan vi nå tilbage til Ceprano, og på to eller tre er vi oppe på Monte Casino, som De ikke bør forsømme at tage i øjesyn. Deres kuffert kan De jo lade gå videre til Neapel og selv følge efter i morgen. Når vi har holdt rast deroppe, spist i det gamle refektorium og fået en fogliette af brødrenes herlige vin ud på vor loggia, kan jeg måske fortælle Dem noget mere om min ven Pillone."

Tilbuddet var fristende; men hvad der især lokkede mig, var den måde, hvorpå Turminoff udtalte de tre ord "min ven Pillone." Han var så skikkelig, så brav, så god, denne Turminoff. Hvorledes kunne han da være kommet sammen med en berygtet banditfører, og hvad havde han at fortælle? Det pirrede min nysgerrighed til det yderste.

Aftenen var tyst og stjerneklar. Månens gyldne halvring skød højt oppe i den æterklare luft hen over Appenninernes toppe, og i den så man det øvrige af månens ikke oplyste skive som et blåsort agern i en guldblank skål. Dybt under vore fødder svømmede lange strimer af lette, sølvgrå skyer, og mellem disse stak de lavere bjergmasser deres kantede, myrtebegroede

fjeldspidser frem, hvorfra nattergalenes sang tonede op til os som et dæmpet alfekor. Over vor loggia spillede vinrankens fine, nysudfoldede løv i den lune aftenvind, og langt, langt ude i det fjerne så vi månens smalle sølvstribe fordoblet: Det var Middelhavet, som rullede sine bølger mod Gaëtas hårde klippekyster. Foran os perlede den ædle klostervin i et par langhalsede foglietter, og nede fra dalen hørte vi de sidste, hendøende slag af kirkeklokkerne i Ceprano. Det var en aften fuld af sydens vidunderlige skønhed; det var en stund for romantik og eventyr som ingen anden. Turminoff skænkede i glassene, tændte sig en cigaret, og mens røgen i små, blålige striber sejlede ud over altanens rækværk, fortalte han følgende:

"For to år siden var jeg for første gang i Neapel. Det var i juni måned, sommeren havde allerede lagt sit blændende skær over denne forunderlige by, hvis brogede og rige folkeliv netop udfolder sig frodigst, når de fremmede er borte. Jeg var aldeles betaget af alt det nye, alt det vidunderlige, som mødte mit blik, lige fra udsigten over den himmelblå golf med det rygende Vesuv i baggrunden og til den lille, lasede tiggerdreng, som med handelsåndens ivrige glans i de stenkulsorte øjne ordnede de fra gaden opfiskede cigarstumper for at åbne en provisorisk tobaksbutik på hjørnet af fortovet. Hver aften slentrede jeg med min skitsebog under armen snart ned ved havnen, snart op ad de trange, maleriske gyder og snart ned mod S. Lucia, hvis brune fiskere og maleriske boder skaffede mig en overflod af motiver. En eftermiddag, da jeg kom forbi den lille kirke S. Lucia, som er indviet til fiskernes skytspatronesse, blev jeg opmærksom på et broget tog, som med musik og faner på blomstersmykkede karrer bevægede sig ned mod Chiaja, fulgt

af en nysgerrig hob, som lydeligt udtalte sin beundring og deltagelse. Det var et ungt brudepar fra Posilippo, som lige havde fået sine ægteskabspagt knyttet i den lille kirke, og som nu, fulgt af slægt og venner, under piskesmæld, sang og støjende udråb fo'r hen ad de glatte lavafliser til sit hjem, så stærkt de bjældebehængte heste formåede at trave. Snart var det hele kun en støvsky, der tabte sig ud ad vejen til Posilip; men sangen havde lydt så jublende, stemmerne så glade, at jeg ligesom droges med, og, uden at gøre mig selv regnskab derfor, vedblev at følge den støvede vej, som fører ud til denne side af Golfen. Skæbnen var mig gunstig. Da jeg var nået noget forbi ruinerne af dronning Johannes sunkne palads, hørte jeg igen de samme, glade stemmer og så den sidste af de storhjulede karrer aflæsse sin talrige befolkning, som hurtigt ad en klippesti forsvandt ned imod stranden.

Sjældent har jeg set et mere malerisk syn end det, som mødte mit blik, da jeg nåede den lille klippevej, der i zigzagformede krumninger snoede sig ned ad de bratte fjeldskrænter for at nå en klipperig forstrand, der var målet for den muntre brudefærds valfart. Til venstre lå de mørke masser af dronning Johannes ældgamle borg, og de mørkeblå bølger rullede nu i sagte melodisk takt gennem de buer, hvor engang de fyrstelige gondoler havde lagt til, og hvor de harniskklædte hellebardister havde holdt vagt. Til højre skød en lang, smal pynt sig ud, oversået med klippeblokke i de barokkeste former og endende med en skumstribe, som forkyndte, at revet fortsatte sig langt hen under Golfens æterklare bølger. I dybden af denne vig lå nogle adspredte fiskerhytter, halvt mejslede ind i klippens masse, halvt byggede op af dens nedstyrtede blokke, og tæt op

til disse havde man rejst et telt, bestående af et par af de store latinersejl, som hørte til de i bugten fortøjede fiskerbåde. Sejlene var på den ene side fastgjorte til fiskerhytternes tag og støttedes ud imod havet af et svært mastetræ, som festligt var omvundet med grønt og blomster, mens brogede lamper, blusset fra køkkenilden i hytterne og et flammende glædesbål på et fremragende klippestykke fortalte om den fest, man stod i begreb med at fejre. I begyndelsen blev jeg stående oppe ved landevejen for at tage en flygtig skitse af det glade liv, som rørte sig i dybet; men efterhånden som mørket sænkede sine skygger, efterhånden som de brogede lamper og blus tiltog i mangfoldighed og styrke, blev jeg dristigere, så meget mere som den ene fiskerbåd efter den anden, alle fulde af gæster og nysgerrige, landede i den lille vig, så at jeg uden at blive bemærket kunne blande mig i den tilstrømmende mængde.

Endelig havde jeg nået den plads, jeg ønskede. Jeg sad halvt skjult af et fremspringende klippestykke med bålet til højre, hvis røde, flakkende flamme kastede sit vekslende strejflys ind over de maleriske grupper, som var lejrede foran mig. Store fade med dampende maccaroni blev båret rundt mellem de støjende gæster, fisk og *frutte di mare* stod opstablede på bordene mellem frugter og grønt, vinen bragtes frem fra de mørke kælderrum i store, kurveflettede flasker, og snart udgjorde selskabet en lystigt larmende klynge, hvor det var umuligt at skelne mellem tilskuere og gæster. Men hvilke figurer, hvilke prægtige skikkelser tumlede sig ikke foran mig! Unge, leende og sladrende kvinder, gamle, rynkede matroner, hvis brogede pynt endmere fremhævede alderens skrøbeligheder, lasede, halvnøgne børn, som med

barndommens ugenerthed sloges under bordene for at tilrane sig en nedrullet fersken eller halvt afgnavet melonskorpe, mænd, så bronzebrune, så sortøjede og så atletiske, at man uvilkårligt fik indtrykket af en afrikansk smuglerbande, ansigter, snart hæslige, snart mindende om antikkens ædle fuldendthed – alt dette larmede, sang, jublede, gestikulerede og dansede forbi mit øje, så at jeg snart ikke vidste, hvad jeg egentlig skulle fastholde på papiret. For bordenden tronede bruden og brudgommen, omgivet af deres slægtninge og venner; hun var en slank, sortøjet pige med det gladeste smil og de mest strålende blikke; han en kraftig, muskuløs skikkelse, en ægte type på en neapolitansk smugler, og for øjeblikket tilsyneladende mere beskæftiget med maccaronien og vindunken end med bruden ved sin side.

På én gang klang et skarpt skærende skrig som af en måge ude fra revet, hvis bølger lyste med den sølvhvide fosforglans, som er Middelhavets vande ejendommeligt ved sommertide. Det var, som om dette signal øvede en magisk virkning på alle de tilstedeværende. Der blev pludselig dødsstille, selv børnene hørte op med deres larmende jubel; så klang et bedøvende *Viva*, alle huer og hatte svingedes i luften, tamburiner og guitarer kom som ved et trylleslag frem af skjulte gemmer, og mens nogle af fiskerne snappede et par af de brændende olivengrene og svang dem i luften, strømmede hele den øvrige skare med guitarerne i spidsen ned mod stranden for at modtage den ventede gæst.

Mit øje søgte spejdende ud over havet. I begyndelsen så jeg intet uden månestriben og de ejendommeligt lysende bølger, der ligesom flammende spiritus brød sig over revet. Så kom en

mørk genstand til syne; den snoede sig som en uhyre delfin tæt forbi revets yderste pynt, kom så lig en pil ind i den sølvklare månestribe og viste sig nu at være en af disse lange, smalle, skarptbyggede smuglerbåde, som, roet af seksten kraftige årer, med mågens hurtighed formår at flyve hen over Middelhavets vande. Inden fiskerne med deres fakler nåede forstranden, havde båden allerede lagt bi, og omringede af mængden, hilsede, tiljublede, ja næsten tilbedte, trådte to nye personer ind under det festligt smykkede telt, to figurer, der var så ejendommelige, at de straks tiltrak sig min udelte opmærksomhed.

Den ene var en ung, høj og smækker mand, brun som en araber, med skarpt tegnede træk og et blik, der havde noget ejendommeligt, næsten kongeligt ved sig. Fra hans, høje spidspuldede hat flagrede et virvar af brogede silkebånd. Om hans ene skulder hang løst en guldbroderet fløjlstrøje med store, massive sølvknapper, og under den kom til syne en rigt broderet og udtunget kniplingskrave, som fastholdtes i halsen af en strålende agraf. Den åbentstående fløjlsvest begravedes forneden i et folderigt, mørkerødt skærf, og når jeg hertil føjer, at et par gule gamacher tilligemed vide fløjlsknæbenklæder udgjorde resten af hans påklædning, vil man let genkende den dragt, som i omegnen af Amalfi bæres af de rige vigne-bønder, når de kommer sammen til deres store højtidsfester.

Den anden var en ung pige, en fin, bøjelig, ja næsten sart skikkelse, en fuldendt skønhed, græsk af profil og med dette underlige, næsten melankolske udtryk i øjet, der er så mange af de neapolitanske kvinder ejendommeligt. Hun var iført en mørk, folderig silkekappe, hvis øverste, sorte slag eller hætte

hun havde trukket halvt op over hovedet for at beskytte sig mod søvinden. Nu kastede hun den til side med et ryk, slængte den hen til en af fiskerne, vendte hovedet imod ilden og fremviste til min forbavselse et tykt, rigt, men næsten gyldenrødt hår, der, indflettet med tykke perlesnore, lå som en glorie over hendes isse. Det er ikke sjældent at træffe neapolitanerinder med rødligt hår; for ved Golfens strande, hvor franker, normanner, longobarder og hundrede andre folkestammer vekselvis har hersket, har den italienske race ikke længere den renhed og det ublandede blod som inde i Sabinernes og Volscernes bjergdale. Men et hår af en så ren metalglans, så gyldenrødt et skær, havde jeg dog aldrig set, og det forhøjede på den mærkeligste måde de mørke øjenbryns hvælvede buer og det stolte blik, som luede i disse store, sorte øjne, der hurtigt gennemfo'r forsamlingen.

Men havde hendes skønhed fængslet mig, så forbavsede hendes dragt mig endnu mere. Jeg vil ikke tale om kniplingerne, om det broderede fløjlslivstykke, det brogede silkeskørt og de små sko med deres uhyre sølvspænder. Alt dette kendte jeg fra modellerne i studierne og fra livet nede ved havnen, når bønderne fra Sorrent og Ischia kom i deres højtidsdragt for at aflægge hovedstaden et besøg. Nej, hvad der slog mig, var den glans og det spil, der udgik fra de næsten alt for talrige smykker, hvormed hun var prydet. Nu, da hun tilligemed sin ledsager tog plads inde i teltet tæt foran mig, kunne jeg tydeligt se, at disse genstande ikke var købt i de små guldsmedes fattige boder nede ved S. Lucia; men at de ædelstene, der tindrede på hendes hals og i hendes øren, var diamanter, rubiner og safirer, hvortil næppe Toledogadens rigeste juvelerer kunne fremvise magen – ja, til min

overraskelse opdagede jeg, at de nøddestore perler, der som klare snebær snoede sig gennem hendes hår, og som jeg havde antaget for romerske, var så ægte, som om de lige var hentet op af havets hemmelighedsfulde dyb. Når jeg dertil lagde blodkorallerne om hendes hals og de svære rubinbesatte armbånd, der omsluttede hendes håndled, fik jeg ud, at, om hun end ikke var fyrstinde, bar hun dog en fyrstes formue på sig.

Alligevel var der, såvel i hendes skønhed, som i den pragt, der forhøjede den, noget, som virkede frastødende, om end øjet havde følt sig bedåret ved det første indtryk. Ikke alene var hun sig sin skønhed bevidst, men hun modtog tillige den beundrende hyldest, der alle vegne fra strømmede ind over hende med en vis ringeagt, som harmonerede meget slet med den hjertelighed, hvormed disse fattige folk kom hende i møde. Ligeledes var der om hendes mund af og til et vist koldt, ligegyldigt træk, og når hun syntes at føle sig såret af sin ledsagers ytringer, kom der i hendes næsten alt for regelmæssige træk et udtryk, der i kulde mindede om sneblinkene fra Appenninernes tinder.

Det brogede selskab havde imidlertid atter taget plads omkring de lange borde således, at den rige fremmede sad til højre for bordet og ved siden af ham hans ledsagerinde. Jeg antog, at det var en eller anden hovedrig vigneejer, som havde fået det bizarre indfald at være til stede ved en af sine undergivnes bryllup, og denne tanke bestyrkedes, da jeg så ham fremdrage en vægtig børs, som han med et par smigrende ord overrakte til bruden. Hans ledsagerindes øjne lynede, da han gjorde bruden denne foræring; hun vendte sig heftigt om og

tilhviskede sin ledsager et par ord, som fik ham til at rejse sig med rynket pande og lynende blikke. Hun fo'r sammen med et udtryk af angst, og da hun kort efter rejste sig fra sin plads og fra teltåbningen længselsfuldt stirrede ud over søen, så jeg, at hun hastigt borttørrede de tårer, som hendes ledsagers ord syntes at have fremkaldt. I det samme kom en pjaltet, pukkelrygget tigger ned ad klippestien. Han vandrede fra det ene par til det andet, holdt en lille blikbøsse frem og fik af hver gæst en klingende gave til ære for brudeparret; men jeg lagde mærke til to ting: Den ene, at han bestandig havde sit skulende blik fæstet henimod det sidst ankomne par; den anden, at han mærkeligt nok undlod at bede såvel dem som brudeparret om almisse, hvorimod han lidt efter lidt i tusmørket listede sig til teltets mørkeste side, hvor han blev stående næppe ti skridt fra mig.

Gildet gik imidlertid sin uforstyrrede gang, det vil sige, retterne forsvandt en efter en, vindunkene gik flittigere og flittigere rundt. Larmen og jubelen bruste højere og højere, og samtidigt dermed lyste den klare fuldmåne frem over de mørke fjeldspidser, som var den nysgerrig efter at lære at kende den glæde, som kan herske mellem jordens fattige befolkning.

Ethvert gilde i det neapolitanske må ende med dans. Tarantellaen er for disse naturbørn lige så nødvendig som maccaroni og den skummende vin; den er perlen, som svømmer ovenpå, sangen og improvisationen ledsager den. På et signal af brudgommen blev stole og borde ryddede til side, vintønderne rullede bort, børnene fjernede, og et øjeblik efter klang disse skiftende, berusende toner, som vi alle kender, og som kan få selv den koldsindigste nordbo til at juble af glæde.

Det første par, der trådte frem, var bruden og brudgommen, og sammen med dem figurerede det rigtklædte par, der sidst havde forladt båden. Aldrig har jeg set en tarantella blive danset med så megen ynde, så meget liv og dog med så megen forskel i opfattelsen. Det unge brudepar overlod sig ganske til dansens bacchantiske hvirvel. De dansede som et par flagrende sommerfugle, som et par kvidrende svaler, der er i færd med at sætte bo under taget. Anderledes forholdt det sig med det andet par. Hun dansede bedre, lettere og langt mere udtryksfuldt end den glade, lille brud; men der var i måden, hvorpå hun mødte sin meddanser, noget æggende, noget koldt, for ikke at sige hånende, som bevirkede, at han pludselig med et spring satte ud af de dansendes kreds for at snappe en guitar fra en af de nærmest stående. Det var brudeparret, som skulle være trådt fra; nu måtte et andet par træde til, og ligesom dette skete, så jeg den unge pige nærme sig den pukkelryggede tigger og yde ham en gave, hvorfor han takkede ved at bøje sin forvoksede skikkelse næsten lige til jorden. Den unge mand havde ikke set det; han var i færd med at stemme guitaren, og idet han trådte frem forrest blandt de spillende, begyndte han en improvisation med en så klar og malmfuld stemme, at de øvrige instrumenter lidt efter lidt forstummede. Han sang om den sande kærligheds lykke, priste, hvorledes den hæftede sig alene ved hjertets guld uden at bryde sig om ædelstene og perler; han lignede den ved mågerne, som altid to og to stryger hen over Middelhavets vande, og idet han gjorde en hentydning til den unge, livsfriske brud, kaldte han hende søfuglenes dronning og priste hendes flugts skønhed og ynde. Bestandigt improviserende nærmede han sig mere og mere sin

ledsagerinde, som bleg og med et udtryk af fortvivlelse havde trykket sig op mod klippevæggen, pludseligt gjorde han et spring henimod hende, løste med en lynsnar bevægelse det svære koralbånd af hendes hals og slyngede det i samme nu om halsen på den unge brud, som rødmende smuttede ud af de dansendes kæde.

Dette var for meget. Som en tiger styrtede den unge pige frem for at tage sit ranede smykke tilbage. Brudgommen sprang imellem, og i samme nu modtog han en så alvorlig ørefigen, at man ikke skulle tro den tildelt af så fin og blød en hånd; men inden der kunne rejse sig nogen videre tvist, havde den unge improvisator grebet sin ledsagerinde om håndleddet, og idet han tilråbte hende et par ord i en dialekt, jeg ikke forstod, satte han hende hårdt ind imod fjeldvæggen, hvor hun grædende sank sammen, mens han atter indtog sin tidligere plads. Et øjeblik efter rejste hun sig. Hun var ligbleg. Hænderne var knyttede, og over hendes ansigt hvilede et udtryk, som for første gang klart lod mig forstå de gamles myte om det forstenende medusahoved. Der var et had, et raseri, et dødbringende vanvid forenet i det blik, hun samlet sendte brudeparret og sin ledsager; så bøjede hun, uden at nogen lagde mærke dertil, ind i den mørke skygge, som den fremspringende fjeldkant dannede, og hviskede hurtigt et par ord til tiggeren, der forsvandt ad en fjeldsti, som førte henimod ruinerne af dronning Johannes palads.

I dette øjeblik fik jeg et bestemt indtryk af, at denne gnom havde ondt i sinde, så sagte og lydløst sneg han sig frem ad fjeldstien, der førte ned imod havet. Jeg lukkede min mappe, gemte den ved klippestykket og gik så efter ham for at se, hvad

han havde for. Min nysgerrighed skulle ret snart tilfredsstilles. På et udspringende fjeldstykke så jeg den pukkelryggede kravle frem, indtil han havde det store hoved ud over vandet; så kom en dæmpet hvisken, der besvaredes med en sagte fløjten; jeg hørte klirren af våben, dæmpede kommandoråb, og i samme nu skød en svær barkasse sig frem langs fjeldsidens bratte skrænt. Trods de dybe skygger, som klipperne kastede ud over vandet, havde jeg dog set nok til at forstå det hele. Det var en af toldvæsenets velbemandede både, og mit selskab måtte altså være smuglere, som man ville overraske. Men hvem var den forunderlige fremmede og hans rigtklædte ledsagerinde? Uden at gøre mig selv regnskab for følgerne, styrtede jeg tilbage ad stien og satte med et spring midt ind imellem de dansende. En bombe kunne ikke have frembragt større virkning. Musikken tav. Mændene stimlede omkring mig med truende miner, og kvinderne trak sig sky tilbage; men uden at agte på noget, styrtede jeg lige hen mod den unge mand, rev guitaren af hånden på ham og råbte: "Frels Dem! Doganiererne kommer."

Det var, som om lynet slog ned om mig ved disse ord. Kvinderne opløftede et forfærdelsesråb, og mændene stirrede rådvildt på hverandre; kun den fremmede beholdt hele sin ro. Han trak en revolver frem af det brede skærf, stirrede gennemborende på mig og spurgte roligt: "Hvem er I?"

"En fremmed kunstner, som dansen og musikken lokkede herned," svarede jeg, idet jeg gengældte hans blik. "I er forrådt, og jeg ønskede at frelse Eder."

"Jeg skal ikke glemme det," sagde den unge mand hurtigt, idet han undersøgte revolverens lås. "Men skynd Eder bort; kugler kan også nå de fremmede."

Han havde næppe udtalt disse ord, før kommandoråb lød nede ved landingsstedet. Nu entrede gendarmer og toldsoldater op ad fjeldvæggen som mørke spøgelser, der steg op af havets dyb. I det næste øjeblik var alle lys og lamper slukkede, kvinder og børn forsvundet i det indre af hulerne, og i månelyset så jeg en høj, rank gendarmofficer springe frem i spidsen for sine folk, idet han råbte: "Gør ingen modstand! I er omringede overalt! Enhver kamp er unyttig."

De overrumplede smuglere stirrede modløse på hverandre; men overalt så jeg knivene og pistolerne synke. Da klang igen det samme, skærende mågeskrig ude fra søen, og i samme nu sprang den ubekendte fremmede op på et fjeldstykke, hvorfra han vinkede ud imod havet.

"Det er for sent, Pillone!" råbte gendarmofficeren, idet han trak sin revolver og lagde an. "Død eller levende – det er ordren."

"Så tag det første, signor Cavaletti," svarede den unge mand stolt. "Endnu har Pillone aldrig fejlet."

Blodet stivnede i mine årer; jeg havde ikke tænkt mig muligheden af denne bratte overgang. Der knaldede to skud; jeg hørte en kugle hvine forbi mig, og jeg så den unge officer styrte baglæns til jorden. Pillone sprang atter tilbage til teltet, hvor han forsvandt gennem en af de mørke indgange i klippen. Gendarmerne fulgte efter som rasende; men inden de i tusmørket kunne finde det smuthul, hvor Pillone havde skjult sig, var han atter ude ad en ny åbning, og idet han med kæmpekræfter udrykkede sejlstangen, hvortil teltet var befæstet, af dens bøjle, begravede han gendarmerne under teltlærredet og var i næste øjeblik nede ved strandbredden. Jeg

hørte for tredje gang det skarpe, skærende signal hvine hen over bølgerne; derpå så jeg ham styrte sig i vandet, dukke under og som en fosforlysende stribe bevæge sig ud imod revet. Få sekunder efter kom gendarmerne atter på benene. Uden at ænse mig var de nede ved stranden, hvorfra de sendte den dristige svømmer kugle på kugle uden anden virkning, end at striben blev borte for atter at komme til syne længere ude. Den lange, smalle båd viste sig igen for enden af revet; jeg hørte et plask, en hånlig latter, og med delfinens hurtighed forsvandt den som en mørk skygge over mod Sorrent.

Da jeg den næste morgen trådte ind i caféen, læste jeg i *Giornale di Napoli*, at man forgæves havde søgt at overraske Pillone mellem en bande smuglere på kysten ved Posilippo. Derimod havde man fanget hans bekendte elskede Filomele, af hvem politiet ventede værdifulde oplysninger, ligesom hun havde været i besiddelse af juveler og smykker til en fabelagtig sum. Det var mit første møde med Pillone."

Turminoff rejste sig og kastede stumpen af sin cigaret ud over loggiaens mur, hvor den forsvandt i dybet som et lille, blinkende stjerneskud, spredende gnister til alle sider. Derpå rullede han sig en ny, nippede til sin vin og vedblev: "Jeg var den sommer i Pompeji, Amalfi og Salerno, uden at jeg hørte noget til Pillone.

Han var som næsten altid efter ethvert større sammenstød med autoriteterne, sporløst forsvundet. Først da jeg henad efteråret kom til Sorrent, dukkede rygtet op, at man havde set ham, snart hist snart her, og da endelig en rig franskmand blev

udplyndret på en ridetur over Monte S. Angelo, vidste man, at Pillone på ny havde samlet en bande, og carabiniererne kom på benene igen, mens de fleste af de rige fremmede, som beboede villaerne i nærheden, pakkede sammen og skyndsomst tog vejen til Napoli.

Rosa Magra, som er kunstnernes sædvanlige herberge i det vidunderlige Sorrent, var ved min ankomst fuldstændigt optaget. Jeg blev således nødt til at flytte ud i en af byens udkanter, og da jeg ikke havde råd til at tage ind i de store hoteller, valgte jeg et ægte, italiensk *albergo*, der lå lige i nærheden af havet. Jeg så snart, at jeg aldrig kunne have gjort et bedre valg. *La Cocumella*, således hed mit beskedne opholdssted, var et af disse hoteller af anden rang, hvor man lever på en vis, familiær fod med vært og værtinde, med børnene og tyendet, og hvor man, når man er så heldig at vinde deres fortrolighed, snart bliver behandlet mere som en gammel ven, end som en gæst, der betaler. Vigner og haver stod mig åbne; jeg herskede uindskrænket over alle de værelser, som ikke var besat; jeg kunne opslå mit atelier, hvor jeg lystede, og hver aften fortalte vi enten historier ved køkkenilden, når vejret var regnfuldt, eller dansede tarantellen på husets store, løvklædte loggia, når himlen var skyfri og månen med sin sølvstribe pegede hen mod Vesuvs rygende kraterkegle. Det var lykkelige dage, så fulde af fredelig hygge og uskyldig munterhed, at man ikke skulle ane, at der gaves røvere på denne underskønne plet, og endnu mindre, at man var nødt til at flygte for dem.

La Cocumella var meget vidtløftigt anlagt. Det havde oprindelig været et gammelt jesuiterkloster, som ved et jordskælv var kommet i forfald, derpå gået over i privates

hænder og nu endelig omdannet til hotel. Egentlig havde det ingen säregen have, men kun en række vigner, som imidlertid ved deres ensformighed og uafbrudte, terrassemæssige fald ikke frembød noget behageligt opholdssted. Til gengæld havde værten, min elskværdige Nicolo, skaffet mig nøglen til en af de vidunderligste villaer, som ved en kort, løvdækket gang stod i forbindelse med den yderste vigne. Denne villa tilhørte greven af Syracus, en siciliansk adelsmand, der var død for over ti år siden, og om hvis ejendele der endnu førtes en vidt svævende proces, som syntes at kunne vare ti år til. Villaen kaldtes derfor til dagligdags *la Villa Morta*, og den fortjente i sandhed dette navn; for noget mere dødt eller, rettere, sagt, levende begravet skulle man ikke let finde på en plet, hvor alt ellers åndede solskin og liv. Hvor tit måtte jeg ikke, når jeg vandrede i disse skyggefulde, næsten mørke gange tænke på eventyret om Tornerose, som slumrede i det fortryllede palads. Blomster og slyngplanter havde forvildet sig fra bedene og strakte sig som brogede blomsterslanger henover de mosbelagte gange, hvor gruset længst var forsvundet. Statuerne stod indspundet i vedbend, og ranker af vilde roser, brombær og bregner styrtede sig i vild overflødighed ud i gamle fontæners løvbelagte marmorkummer, orangerne rådnede uænsede i de vandledninger, som ikke længere tilførte orangelunden nogen væde, og mellem pinjer, cypresser og plataner førtes der en forbitret kamp om, hvem der kunne brede sig mest og berøve de andre sollys og livsluft. Underlige svampe, ofte af en forbavsende størrelse, skød sig frem i det skyggefulde myrtekrat, og når dæmringen begyndte, kunne man møde tudser af et sådant omfang, at man uvilkårligt gik af vejen for

dem som for havens egentlige og retmæssige beboere. I et hjørne lige ud imod havet lå den egentlige villa, en anselig, toetages bygning med et firkantet tårn, men om muligt endnu mere øde, tilspundet og forfalden end haven selv. Alt var lukket, tilgitret og tilskoddet lige fra køkkenvinduerne i kælderen og til skorstenene med deres underlige små, spidse trætage, som skulle forhindre regnen fra at trænge ned. Alt var overgroet med en uendelig fylde af vin, vedbend, kaprifolier og andre slyngplanter, som var flygtet fra de for længst faldefærdige espalierer for at forsøge en vandring på egen hånd over taget og dets ryg. Ja, så stor var vegetationens magt, at man vist aldrig skulle have fundet, hvor husets portal egentlig var, hvis ikke en omstyrtet Venus-statue havde bragt løvværket i uorden, og derved givet øjet adgang til en forfalden vestibule, fra hvis indre de muntre spurve fløj ud og ind for at bringe føde til deres ventende unger.

Fra bagsiden af denne villa, hvor man måtte have den mest henrivende udsigt over Golfen og dens omgivelser, førte en bred stentrappe ned til begyndelsen af de såkaldte "gallerier", som er så ejendommelige for klippekysterne ved Sorrent. Det er høje, hvælvede gange, huggede i klippen selv, og med brede lysåbninger ud mod det solbeskinnede hav. Deres første oprindelse går tilbage til romernes ældste tider, og hvortil de egentlig have tjent – ja, derom er der lige så mange meninger som arkæologer. Nogle har i dem set nedgangene til de nymphæer, som hørte med til de antikke, romerske villaer; andre har betragtet dem som forsvarspunkter mod saracenerne; atter andre mener i disse gange at have genfundet begravelsespladser eller katakomber, mens andre igen hylder

den simple anskuelse, at det hele system af tunneler kun er stenbrud, opstået i tidernes løb derved, at man her år for år udmejslede de kalkblokke, som senere tårnedes ovenpå hverandre for at danne de mægtige romeres udstrakte villaer. Jeg skal ikke fordybe mig videre i disse hypoteser, men kun bemærke, at ligesom disse svale, skyggefulde gange er en sand velgerning i sommerens brændende solhede, således er de ved deres krydsninger, hvælvinger og sidegange noget af det mest maleriske, man kan tænke sig, ligesom ben udsigt, man nyder over den spejlblanke Golf, den bugtede kyst og det fjerne Napoli, er noget så henrivende og fængslende, at man timevis kan sidde hensunken i beskuelsen af denne sollyse pragt, som fylder sindet med de forunderligste drømme.

De vil altså ikke undres over, at jeg som maler følte mig særlig hendraget til disse underjordiske krypter, og at jeg næsten hver dag sad fængslet foran mit staffeli i en korsgang, hvorfra man havde den videste udsigt til havet og hele det rige liv, som rørte sig derude.

Det var en eftermiddag i begyndelsen af oktober. De første storme havde allerede begyndt at melde sig, og i pragtfulde brændinger sprøjtede skummet højt op over disse lodrette klippemure, der syntes at være nedsænkede her som et jernfast bolværk, i stand til at trodse årtusinders orkaner. Jeg var lige i færd med at fuldende et billede, som jeg i lang tid havde arbejdet på, og beskæftiget med at male klippekysten, lagde jeg ikke mærke til noget, før et skud fra søen vakte min opmærksomhed. Jeg så ud og opdagede to fartøjer, som med alt, hvad de i den forrygende storm kunne bære, lig to måger, holdt lige ind mod kysten. Det nærmeste var en af disse store

både, som man i Sorrento benævner *lancia*; det fjernere syntes at være en toldkutter; men begge var riggede efter neapolitansk vis med bredbugede latinersejl, som med en rivende fart førte dem ind imod kysten. Det var nu et meget dagligdags syn at se et af toldvæsenets fartøjer jage en båd, som de formodede havde contrebande inde; men endnu aldrig havde jeg set neapolitanske fartøjer, hvis besætning i det hele taget er meget mådelige søfolk, gå ud i et så forrygende vejr, og endnu mindre havde jeg set dem forfølge med en så blind hidsighed; thi for mine øjne så det ud, som om de var i færd med at løbe lige ind på skærene og knuses med det samme. Pludselig drejede ben forreste båd af, latinersejlet faldt, og lige idet den med fuld fart strøg forbi en fremspringende klippe, så jeg en mand springe fra tofte til tofte og derpå forsvinde i bølgerne. Der faldt et par skud fra toldfartøjet, så blev den også tvunget til at give sejlet op, og nu forsvandt den ligeledes bag klippepynten, som betog mig enhver videre udsigt.

Jeg fo'r op og stirrede ud; men alt var roligt – kun bølgernes frådende toppe væltede sig ind over skærene og styrtede som en regn af skumperler tilbage fra den lodrette klippekyst. Hvilken svømmer kunne i et sådant vejr undgå at blive hvirvlet ned af brændingen og knust mod klipperne? Jeg kiggede endnu engang, så langt jeg kunne, ind imod pynten og satte mig så til at male med den stille tanke, at det fordærvelige smuglervæsen atter havde krævet et af sine sørgelige ofre. Jeg havde næppe malet to minutter, før jeg syntes at høre noget slå an imod klippen, et par løse sten rullede ned, og i samme nu svang en halvnøgen fisker sig med en sådan kraft ind ad den brede

lysåbning, at han nær havde revet både mig og mit staffeli med sig i farten.

Uvilkårligt undslap der mig et udbrud af overraskelse og vrede; for dyngvåd. som han var, havde han i springet overstænket mit billede med vand og grus.

"Undskyld Eccellenza!" sagde han og snappede efter vejret; "men de må give mig Deres kappe."

"Min kappe!" udbrød jeg forbitret og greb efter min tunge malerstok.

"Ja, og Deres hat og Deres briller!" vedblev han med uforstyrrelig ro.

"Er du gal, din slyngel!" råbte jeg, da han i det samme slog min malerparaply op og plantede den foran staffeliet. "Du ødelægger jo mit billede."

"Frygt intet, Eccellenza!" hviskede han halvt bønligt, halvt truende, "jeg skal ikke berøve Dem så meget som et penselskaft; men Deres kappe må jeg have, her er ikke et øjeblik at spilde."

Han gjorde en bevægelse for at rive kappen af mine skuldre, og jeg, som troede, at det virkelig gjaldt et overfald, satte mig *en garde* med min stok; men med en panters smidighed var han i samme øjeblik inde under min hævede arm, og idet han med et eneste ryk vristede stokken fra mig, udbrød han med lav stemme: "Kender De mig ikke, Eccellenza? Vi to har været i ilden sammen før. Husker De brylluppet på Riviera di Posilippo?"

"Pillone!" udbrød jeg og lod armen synke.

"Truffet, Eccellenza! Og i nød som før, forfulgt som før! Spørg ikke, sink mig ikke, hvert øjeblik gælder livet! Lån mig, hvad jeg forlanger, og jeg er reddet."

Hvor kunne jeg i denne unge, slanke, skægløse fisker med det korte hår have genkendt den bryllupsklædte høvding! Hvor lidet lignede denne halvnøgne, dryppende, dyngvåde skikkelse den stolte figur, som hin aften havde været hovedmanden for festen og kampen! Og dog kunne jeg ikke tvivle; stemmen var hans, øjet og den sikre holdning forrådte selv i dette skæbnesvangre øjeblik føreren Pillone.

"Tag min røde hue," hviskede han, idet han hastigt slog min store, romerske kappe om sig og satte min bredskyggede filthat på hovedet. "Kast den ud ad det tredje vindue længere nede, så at den bliver liggende på forstranden mellem klippeblokkene. Skjul Dem så længst inde i den sidegang, hvor madonnabilledet hænger, og kom ikke ud, før alt er roligt. Skynd Dem, det gælder livet!"

Der var noget så indtrængende og bydende i disse korte befalinger, at jeg øjeblikkelig adlød. Huen fløj ud ad vinduet, hvirvledes af vinden og blev hængende på et fremstående klippestykke. Selv søgte jeg den betegnede gang og så, idet jeg sprang derind, Pillone sidde bøjet foran mit staffeli og ødelægge mit billede på bedste måde med en pensel, som han for resten førte ikke uden en vis rutine. Havde jeg ikke været vidne til metamorfosen, skulle jeg have troet, at det var mig selv, som med mine store skyggebriller sad og malede deroppe i galleriet.

Jeg var ikke kommet tyve skridt ind i gangen, før jeg hørte larm af stemmer, kommandoråb og klirrende våben. Jeg søgte så langt ind i mørket som muligt; for det var mig klart, at blev Pillones dobbeltgænger fundet, var det ude med ham. Lidt efter så jeg langt ude en ny patrulje marchere forbi, og to mand blev

sat af for at undersøge den gang, hvori jeg holdt mig skjult. Blændede af mørket famlede de fremad, snublende over de sten og grusdynger, hvormed bunden var belagt. Jeg trak mig dybere og dybere ind ad, støttende mig til muren, og nu forstod jeg med et, hvorfor Pillone havde anvist mig netop denne gang. Klippen havde et spring, ikke bredere, end at man netop kunne presse sig igennem det, og bag ved det fandtes en tøndeformet hvælving, fuld af nicher, der havde en vis lighed med de gamles columbarier. Her smuttede jeg ind, og snart efter hørte jeg trin udenfor.

"Nu skal da Fanden søge længere i disse rævegrave, Giovanni!" hørte jeg en stemme udbryde, "er fyren skjult herinde, kan han sætte os pistolen for panden, uden at vi kunne se så meget som dens munding."

"Han er pokker ikke skjult her!" svarede den anden. "Marcello hentede jo hans hue op nede mellem klipperne, og den var blodig, sagde han. Ingen djævel, ikke engang Pillone kan bjerge sig i sådan et vejr. Så du, da han sprang ud? Det var lige ved den klippe, vi kalder Søkongens Fingre. Han holder fast, kan du tro; der kommer ikke en rotte i land der, hvor han peger."

Med disse ord vendte de to brave carabinierer om og søgte atter udad mod lyset. Endnu hørte jeg af og til lyden af skridt drøne under de høje stenhvælvinger. Endnu klang af og til et råb og et svar – så blev alt stille som i graven. Endnu en god time sad jeg og lyttede til vindens susen og havets drønen mod klippekysten, så listede jeg mig stille ud, spejdede op ad hovedgangen og fandt den tom. Endnu en stund lyttede jeg, så sneg jeg mig sagte hen til den plads, hvor jeg havde siddet. Alt var i den fuldstændigste orden. Min kappe hang omhyggeligt

sammenfoldet over stoleryggen, hatten og brillerne lå på sædet; der manglede ikke et penselskaft i min malerkasse, og hvad billedet angik, så var det aldeles i samme stand, som da jeg forlod det. Kun stod der i det ene hjørne med sorte bogstaver: *Pillone fecit*. – Jeg har det endnu."

Turminoff skænkede i sit glas, stødte det mod mit og sagde: "Pillones skål!" Jeg drak, og han fortsatte på sin sædvanlige, jævne måde:

"Hvad der forbavsede mig mest ved denne eventyrlige begivenhed, var ikke Pillones snarrådighed og dristighed; for derpå kendte jeg hundrede eksempler; men det var måden, hvorpå han havde undsluppet sine talrige forfølgere. Nedadtil endte galleriet med et smalt stykke forstrand, besået med uhyre klippeblokke, og at han havde bedt mig om at kaste sin hue derned, viste tilstrækkeligt, at han ikke kunne have søgt bort ad den vej, som desuden ikke frembød nogen som helst udgang uden til det oprørte hav. Opadtil endte galleriet med opgangen til la Villa Morta, og herfra var gendarmpatruljerne åbenbart kommet ned. Der var altså ingen anden udvej, end at han måtte have skjult sig inde i dybden af klippegangene; men når jeg undtager netop den gang, hvori han havde vist mig ind, var de andre så rummelige, at jeg ikke ret fattede, hvorledes han i dem kunne finde noget skjulested. Hele sagen var og blev mig en gåde, som pirrede min nysgerrighed stærkere, jo længere jeg grublede over den, så meget mere, som min ærlige vært Nicole forsikrede, at der fra gallerierne kun gik én, nu tilmuret, kanal indefter, og denne førte til villaens cisterne, som efterårets regnskyl for længst havde fyldt med vand. Jeg overbeviste mig personligt herom, men fortalte for øvrigt hverken ham eller

nogen anden om mit forunderlige møde; for jeg havde en hemmelig følelse af, at det kunne bringe Pillone i forlegenhed. Men hver gang jeg tænkte tilbage på den lille episode, måtte jeg ved mig selv gentage: "Hvorledes slap han dog bort?"

Der var endnu ét muligt. Han kunne være gået ud ad samme vej, som han var kommet, og for at blive fuldkommen sikker i min sag, lejede jeg nogle dage efter, da havet var blevet roligt, en båd og lod mig sætte i land på det klippeskær, som bar det betegnende navn "Søkongens Fingre". Det var et lavarev, som bølgernes evigt henskyllende vande havde givet denne ejendommelige form ved at bortslikke de blødere partier af stenen, og som nu med sine skarpe, krumme spidser netop ragede så meget op over vandet, at jeg kunne springe fra finger til finger. Herved nåede jeg ind til en mere fremragende revle, som glat og tangbevokset bar lige ind imod den stejle klippekyst, hvor den fortsatte sig som en smal sti hen under den lysåbning, hvor jeg havde siddet og arbejdet. Så langt kunne jeg komme, men heller ikke videre; for her hørte revet op, og hvor svært det end måtte være i storm og høj søgang at entre hen over disse skarpe, algeglatte kanter, så var det dog ganske umuligt at bruge dem som en tilbagevej. Fra revet og opad til lysåbningen kunne en behændig gymnastiker vistnok klatre ved at søge fodfæste i klippens mangfoldige revner; men også denne vej måtte anses som umulig for et tilbagetog, og således blev der intet andet til overs end den anskuelse, at Pillone måtte holde sig skjult i gallerierne på et for os alle ubegribeligt sted.

Denne mening, som også deltes af samtlige beboere i *La Cocumella*, satte vort lille *albergo* i en ikke ringe uro og

bekymring. Nicolo væbnede sig og sine folk med nogle højst mærkværdige luntebøsser fra Sorrents municipium, og i flere nætter blev der holdt vagt og tudet i konkyliehorn, så at alle byens hunde tudede med. Da så Pillone ikke viste sig, slog man sig atter til ro, og otte dage efter var man så overbevist om, at han var blevet knust imod klipperne, at man skænkede hans røde hue til municipiet, hvor den blev ophængt som sejrstegn. Kun jeg vidste mere end de andre, og dog egentlig – ingenting.

En eftermiddag var jeg atter gået ned i disse øde stenhvælvinger for at male en akvarel af en korsgang, der var særdeles pittoresk. Baggrunden dannedes af et af disse brogede sanktuarier, som er så almindelige i syden, og som her i rigt udskåret billedværk forestillede den hellige Antonius, som modtager helgenglorien af Kristusbarnet, der sidder på Madonnas skød. Billedet, som var meget anset der på egnen, og som hver søndag prydedes med friske blomster og buketter, var udskåret på en trætavle, der nåede lige ned til gulvet, og over denne var på en fremstående ramme, der næsten lignede en dør, udspændt et net af jerntråde for at sikre det mod beskadigelse. Jeg havde næppe fået mine farver i orden, før jeg bemærkede en af disse store, smudsiggrå tudser, som jeg kendte så godt oppe fra de mørke gange i den uddøde villa. Den kom ganske langsomt kravlende ud under helgenbilledets fodstykke og hoppede så kvækkende lige hen imod mig. Jeg har en medfødt modbydelighed for kryb af en sådan størrelse og flyttede uvilkårligt min stol for at lade den komme forbi. Få minutter efter så jeg en anden, endnu større, komme til syne under helgenbilledets ramme, og lidt efter kom der tre, alle fra samme sted – det så ud som et helt skruptudsemagasin.

Ærgerligt pirrede jeg dem af vejen med min malerstok; men lidt efter havde jeg atter besøg af en ny familie fra helgenbilledet. Jeg havde malet på så mange steder i gallerierne uden at støde på disse dyr; hvorfor kom der da så mange netop fra et og samme punkt? Jeg rejste mig op, gik hen til helgenbilledet og kiggede under det; der var en bred revne mellem gulvet og rammens nederste kant, men ellers intet. Men der var én ting, der slog mig. Jorden foran billedet var langt mere fugtig end i den øvrige del af gangen, og i denne fugtiggrønne jord stod der et tydeligt spor af en nøgen, menneskelig fod så tæt inde under rammen, at vedkommende måtte være gået gennem billedet for at sætte det. Nu blev sagen mig i højeste grad mistænkelig. Der måtte være et rum bagved det udskårne helgenbillede, siden både fugtighed og skrubtudser kunne komme frem under det. Jeg tog i jerngitteret, jeg ruskede i trærammen – men den lod sig ikke rokke. Da faldt mit øje på Kristusbarnets udstrakte hånd og på helgenglorien, som var nittet dertil. Den lignede næsten et håndtag, og i jernnetværket syntes jeg, at den maske, som lå lige ud for glorien var større cg mere udbuet end de andre. Jeg steg op på billedets nederste trin, stak hånden gennem jerngitteret, tog fat i helgenglorien, og De kan tænke Dem min overraskelse, da armen i samme øjeblik bevægede sig nedad med en raslende lyd, og hele alterbilledet langsomt svingede tilbage, som var det en portfløj. Nu havde jeg Pillones hemmelighed! Foran mig lå en kort og mørk gang, hvorfra dyrene åbenbart var kommet, og i baggrunden af denne skimtede jeg en trappe, hvis trin var overtrukne med grønlig fugtighed og skimmel. En muggen, råkold luft slog mig i møde, og et par trin opad var nok til at overbevise mig om, at det hele

dannede en trappe, hvis snævre vindinger måtte føre op til den uddøde villa, som lå lige over mit hoved. At trænge videre frem anså jeg ikke for tilrådeligt på en tid, hvor stedet var så besøgt som nu. Jeg lod mig derfor nøje med at undersøge, hvorledes helgenbilledets dør åbnedes indvendig fra, og da jeg havde overbevist mig om, at dette lod sig gøre uden vanskelighed, lukkede jeg atter det hele til og satte mig til at male; men det ville ikke gå, dertil var min tankegang i alt for heftig bevægelse. Skulle jeg trænge ind i den uhyggelige villa og udforske Pillones hemmelighed, eller skulle jeg lade mig nøje med, hvad jeg havde set? Det var de to spørgsmål, der ligesom to bølgende strømninger gennemkrydsede mit sind og fik mig til at foretage en urolig vandring langs kysten, hvorfra mit blik stadig svævede over mod den døde villas løvdækkede tag og sære, overbyggede skorstene, hver gang jeg kom på et af højdepunkterne. Til sidst blev tilstanden mig utålelig, og i et anfald af nervens utålmodighed drejede jeg ud mod hovedlandevejen for ad denne at vende tilbage til *La Cocumella* uden noget resultat.

Da klang en vetturins lystige bjælder bagved mig, og indhyllet i en sky af støv kom et ægte, svært, gammeldags køretøj rullende hen ad den sandede vej. Bagagen, der bestod i en damekuffert, var som sædvanlig med forsvarlige jernkæder surret bagpå. Vognen selv var ikke alene lukket, noget, som er meget usædvanligt for de neapolitanske køretøjer; men vinduerne var tillige i den grad hermetisk tilspærrede med gardiner og sjaler, at det var umuligt at se, hvem der befandt sig i den. Der var, uden at jeg ret kunne forklare, hvori det bestod, noget underligt dulgt og snigende over hele den tungsindige

måde, hvorpå den gamle kasse rumlede frem, og min nysgerrighed pirredes end mere, da jeg så, at den ad en bivej søgte ned mod *La Cocumella*, hvor vi ikke havde haft nye gæster al den tid, jeg havde boet der.

Da jeg endelig nåede hjem, forkyndte også Nicolos glædestrålende ansigt, at han havde fanget *un forestiere*. Det var en dame, vistnok meget rig, forklarede han, som for sin sundheds skyld skulle bruge søbadene ved Sorrent. Hun havde fået værelserne oven over mig, men havde straks trukket sig tilbage, da hun var træt af rejsen. Hun havde talt fransk; men om hun var ung eller gammel, smuk eller styg, derom kunne min ærlige Nicolo ingen underretning give, da hun havde været tæt tilsløret og "sort som natten". Den næste morgen spejdede jeg forgæves efter den nyankomne på hendes loggia. Hun kom ikke ud, ja, dørene blev ikke engang åbnet, og det samme gjaldt vinduerne i de værelser, hun beboede – grønne, halsstarrige skodder overalt. Jeg smigrede mig med, at hun ville beære vort tarvelige *table d'hôte* med sin nærværelse. Spildt forventning! Der kom ikke andre end den tykke neapolitaner, som stadigt forsikrede, at der var kolera i Neapel, den stive englænder, som havde indviet sit liv til krabbefangst på klipperne, og den sørgmodige amerikaner, som aldrig kunne åbne sin mund, uden at Longfellow faldt ud af den. Dog jo, der kom endnu en; det var den skæve, pukkelryggede tigger, som jeg havde set på skrænterne ved Posilippo, eller også en, som lignede ham forbavsende; men efter at han havde gjort nogle forgæves forsøg på at vinde den tungsindige amerikaners velvilje, blev han kastet på døren af Nicolo, som dog ikke kunne forhindre, at

han resten af dagen på en meget mistænkelig måde luskede omkring alberget.

Men forundrede hans nærværelse mig, så fik jeg henad aften ganske andre ting at forbavses over. Den fremmede signora havde ikke indfundet sig på vor hyggelige loggia, da solen gik ned, og heller ikke været vidne til den muntre tarantella, som den vemodige amerikaner havde foranstaltet. Heller ikke havde hun beundret den store klumpfisk, som englænderen havde fanget ved de yderste skær, og som han hårdnakket påstod manglede i Britisk Museum. Hun havde foretrukket at glimre ved sin fraværelse og derved givet anledning til en række gisninger, som alle kuldkastedes ved Nicolos bestemte erklæring, at hun var upasselig og ønskede at holde sig i fuldkommen ro.

Henimod midnat skiltes vi, og jeg gik op på mit værelse for at søge hvile efter dagens anstrengelser. Alt var så stille og lydløst, at klippe-uglernes fjerne skrig nede fra Villa Morta forekom mig dobbelt uhyggelige. Alt vedblev at være dødsstille til henimod en time efter midnat. Da begyndte et underligt liv at røre sig ovenover mig. Borde blev rullet frem og stillet tilrette; kufferter og skrin sagte åbnet, skuffer trukket ud og skabe lukket i. Alt stille og listende, og midt under al denne travlhed lød lette, hastige trin, klirren af nøgler og knitren af blade, som blev revet itu. Således puslede det til henimod klokken tre, da forekom det mig, at jeg ligesom hørte noget glide ned langs muren ved min seng, en fjern dør åbnede sig sagte, jeg syntes at høre trin i vignen, en hund slog an, og så blev alt stille. Men da jeg den næste morgen vågnede, forekom det hele mig som en drøm, så tyst var atter alt ovenover mig.

Den næste nat begyndte spøgeriet på ny med den samme, dæmpede uro og stille ilfærdighed. Mødet med Pillone og fundet af den hemmelige dør blev atter levende hos mig, og uden at jeg rigtig selv vidste hvorfor, satte jeg i nattens mørke og ensomhed den forunderlige gæst ovenover mig i forbindelse med den skumle villa og dens tilstængede vinduer og døre. Da hørte jeg atter den samme, raslende, glidende lyd gennem muren, og denne gang forekom det mig, som hørte jeg klangen af en nøgle, der faldt ned ad en trappe. I samme nu var jeg oppe og henne ved altandøren, hvilken jeg åbnede så lydløst som muligt, og derfra så jeg et ganske mærkeligt syn.

Ud ad en lille låge, som syntes at have været en hemmelig udgang for de herrer jesuitter, kom en tilsløret, kvindelig skikkelse med en blændlygte i hånden. Hun standsede et øjeblik som for at forvisse sig om, at alt var stille, så skød hun lågen sagte til, åbnede skodden på blændlygten og forsvandt under det mørke vinløv ikke ulig en lysende ildflue, som på sin bugtede flugt kommer til syne snart hist, snart her, for atter sporløst at forsvinde, når den har fundet sin mage. Lygtestribens skær svandt dybere og dybere nede i vignerne og kom endelig på ny frem ved den gang, der førte til la Villa Morta, men længere kunne jeg ikke forfølge den. I hele to timer blev jeg stående på min post så trofast som en skildvagt, der venter en fjendtlig overrumpling. Dagen begyndte næsten at gry, en svag, rødlig stribe viste sig i horisonten, og da hørte jeg atter lette, listende fjed nede fra vignen, lågen åbnede sig og den ubekendte var forsvundet.

Den næste dag tog jeg mig for på den grundigste måde at undersøge såvel vignerne som villaens gamle have, men alt til

ingen nytte. Der var intet spor at opdage i de mosbelagte gange, lågerne var alle i orden, og selve villaen stod lige så tavs, lige så trist og lige så forfalden som altid. Heller ikke denne dag lod den fremmede signora sig til syne; men hun måtte være betydeligt i bedring; for hver gang jeg ville have fat på en af albergets folk, hed det sig, at han eller hun var gået ned til posthuset med breve for den fremmede signora. Det var en mærkelig vidtløftig korrespondance!

Næste nat og den følgende gentog det samme optrin sig. Bestandig kom lygten til syne to timer efter midnat, bestandig forsvandt den nede i den gang, som førte til den grevelige villa, og skønt jeg i mørket nok fra min altan kunne skimte bygningen, var det mig dog umuligt at afgøre, hvorvidt lyset forsvandt inde i selve villaen, da alle dens vinduer på det omhyggeligste var tilskoddet. Imidlertid havde jeg en bestemt følelse af, at denne villa måtte være målet for lygtens natlige vandringer, og nu besluttede jeg selv engang at spille politimand og gribe ind for alvor.

Altså vandrede jeg en skønne morgen ind til Sorrent og anskaffede mig på torvet en lignende blændlygte som den, der havde vakt min nysgerrighed. Dernæst gik jeg hjem, efterså min revolver, ladede alle dens løb og sagde så til Nicolo, at han ikke skulle vente mig hjem den nat, da jeg ville gå ud med fiskerne for at se dem tage garnene op ved morgengry. Ved solnedgang gik jeg også ned på marinaen og lejede en båd, som førte mig et stykke ud på Golfen. Her fiskede jeg, til det blev mørkt, og lod mig så ro i land til det stykke forstrand, hvor klippeblokkene lå, idet jeg sagde til fiskerne, at jeg ville gå hjem gennem gallerierne.

Jeg nægter ikke, at mit hjerte tog på at banke, da jeg vandrede ind i disse øde, dybe stenhvælvinger, som i mørket tog sig dobbelt uhyggelige ud, og hvor de store flagermus, som hvirvlede ud og ind ad de brede lysåbninger, var mine eneste ledsagere. Søen gik hult underneden, og dens dumpe dønning gentog sig på en forunderlig, åndeagtig måde gennem disse lange, buede gange, hvor den svageste lyd gav tidobbelt resonans. Jeg havde gjort regning på, at månen ville komme op og belyse i det mindste hovedgangen ud imod havet; men en klam sciroccotåge, der ligesom hævedes op af havet, bevirkede, at den kun stod som en mat, rødlig skive, der snart fuldstændig forvandt. Langsomt og lyttende efter den mindste lyd gik jeg forsigtigt op ad hovedgangen, tællende hver lysåbning, jeg kom forbi; endelig standsede jeg ved det ottende sidegalleri – her var det, at opgangen til den døde villa fandtes, og her tændte jeg min lygte.

Hvor forunderligt forekom det brogede helgenbillede mig ikke nu med sit flitter og guld! Det sitrede og flimrede i lygteglansen, det var, som om figurerne tog liv og vinkede mig tilbage. Der var – jeg tilstår det ærligt – et øjeblik, hvor jeg tænkte på et opgive forsøget; men i det næste fik nysgerrigheden atter overhånd – jeg var jo bevæbnet og en mand – skulle jeg da ikke turde vove det samme som en kvinde?

På den vindeltrappe, som i en snæver snoning førte mig opad, talte jeg syv og tredive trin, alle lige smalle, lige glatte og lige fugtige. Så stødte mit hoved mod en lem, der åbnede sig hvinende på sine forrustne hængsler, og jeg stod nu i en høj, hvælvet kælder, hvor vinfadene lå på deres plads, overspundet med grålig skimmel, og endnu fyldt med deres ædle indhold;

for ved et stod en kurveflaske, der syntes at være tappet for få øjeblikke siden. Jeg lyste mig frem til en ny trappe på otte trin og kom op i et køkken, der lige syntes at være forladt. Udbrændte trækul lå under de ophængte gryder, grønt og fisk var henslængt hist og her, et muggent brød fandtes på bordet, og over cisternen dinglede en gammel kobberconca, halvfuld af frisk og drikkeligt vand.

Fra køkkenet lyste jeg mig ved blændlygtens skær op ad en ny trappe og kom ind i en vestibule, der med nogle få trin førte op til den etage, som måtte ligge i plan med villaens have. Hvilket forunderligt syn! Gulve, parketterede med broget marmor og serpentine i de skønneste mønstre, vægge malede *al fresco* så livlige og fuldendte i fremstillingen, som var motiverne lige taget fra Pompejis oldtidsgamle ruiner; lofter, smykkede med stukarbejde og venetianske lysekroner, overalt malerier, statuetter og blomster i de prægtige majolikavaser, overalt fløjlsbetrukne stole, silkestukne divaner og rigt forgyldte kanapéer – alt forrådte, at en rig og mægtig herre fordum her havde ført sit overdådige hus. Men hvor forfærdeligt havde tiden ikke tumlet med hans gods, mens han selv smuldrede i en eller anden marmorsarkofag og grådige arvinger stredes om byttet. Blomsterne var for længst visnet i deres rige vaser, skimmel og spindelvæv blomstrede nu i deres sted; fløjlsbetræk og bløde hynder var gennemædt af møl, som sværmede om min lygte så tæt, at de næsten formørkede lyset; de rigt indlagte borde fulde af sprækker, hvorfra træormens og dødningeurets uhyggelige banken spøgelsesagtigt klang mig i møde – overalt et lag af støv, spindelvæv, skimmel og smuds, der i forbindelse med den indeklemte luft bragte disse forhen så pragtfulde sale

til toppunktet af uhyggelighed! Jeg gik videre gennem flere gemakker – overalt de samme spor af død og ensomhed, af forladthed og undergang! Endelig kom jeg til en prægtig marmortrappe, som måtte føre op i den tårnagtige fløj, hvormed bygningen afsluttedes. Trappen endte med en afsats, hvorfra der måtte være indgang til villaens anden etage; men her var døren lukket, og alle forsøg på at trænge ind mislykkedes. Til højre førte en ny, men snævrere trappe op til det øverste tårnværelse, og her var til min store forbavselse adgangen åben. Jeg trådte ind i et stort, ottekantet tårnkammer med hvælvet loft og lige så mange vinduer, hvorfra man måtte have udsigt ikke alene over bugten ved Neapel, men også ind over Sorrent og kysten ned imod Castellamare. Alt var her som i den øvrige del af villaen forfaldent og medtaget af tiden; men det var dog af mange tegn tydeligt, at dette rum havde været beboet for ikke ret lang tid siden. Midt i værelset stod nemlig en prægtigt opredt seng, hvis rige silkegardiner var trukket til side, og hvis tilbagekastede tæpper viste, at én nylig havde forladt dette fyrstelige leje. Klædningsstykker og garderobesager af den mest forskelligartede slags hang hist og her, og fra et endnu åbentstående skab glimtede våben og uniformer mig i møde. Revolvere, dolke og daggerter var dels henslængt på det brede marmorbord ved kaminen, dels ophængt på en våbentrofæ tæt ved sengen, og stumper af cigaretter, som lå hulter til bulter i en marmorvase på skrivebordet, viste tillige med de halvt nedbrændte vokslys, at en mand kort i forvejen måtte have benyttet dette værelse. Jeg nærede ikke længere nogen tvivl om, at Pillone til visse tider beboede denne gamle, forfaldne villa, hvis uhyggelighed var dens bedste værn, og tilfreds med denne

oplysning sneg jeg mig atter ned ad de glatte marmortrin for at nå det frie. Blændet af lygtens skær lagde jeg ikke mærke til, at trappen forlængede sig dybere nedad, og inden jeg vidste af det, stod jeg atter i kælderrummet, men i den modsatte ende af den, hvorfra jeg var trængt ind. Jeg ville lige til at gå videre, da det forekom mig, at jeg hørte en dør, som sagte knirkede frem og tilbage. Jeg gik efter lyden og fandt ganske rigtigt en lille trælåge, som bevægede sig for nattevinden; for den svære bolt, som skulle holde den lukket, var skudt skævt for, så at den ikke var nået ind i sin forrustede rigel. Jeg åbnede den og så til min forbavselse et net af tæt løvværk lige foran mig; jeg prøvede på at trænge igennem dette virvar af buske og slyngplanter – det lykkedes, jeg stod i haven, men havde nær måttet bøde med livet for min dristighed; for havde jeg ikke fået fat i en fremstående oleanderbusk, ville jeg i mørket være gået ud over den lave murkant, som på denne side af villaen dannede grænsen mellem haven og styrtningen ud imod søen. Nu blev det mig klart, ad hvilken vej den blinkende lygte forsvandt, og for at være fuldkommen sikker i min sag, knækkede jeg en gren på den store oleander for at mærke mig stedet, og gik så hjem med den overbevisning, at la Villa Morta skjulte flere hemmeligheder, end jeg var i stand til at udgrunde.

Det lod i de følgende dage også til, at andre end jeg havde fattet mistanke. Nicolo var blevet mærkelig ordknap og aflagde flere besøg på municipiet, end han rimeligvis skøttede om. Folkene var ofte oppe om natten; jeg traf den pukkelryggede tigger af og til udenfor alberget, og gendarmerne begyndte at vise en mærkelig forkærlighed for de veje, der førte ned imod *La Cocumella*! Under disse omstændigheder besluttede jeg at lade

begivenhederne gå deres egen, skæve gang, og skønt den urolige nattevandring over mit hoved vedblev, sov jeg til sidst de retfærdiges søvn uden at lade mig forurolige af de talrige rygter, som sladderhankene nede på torvet satte i omløb.

En eftermiddag havde jeg foretaget mig en længere ridetur til den skønne pinjedal, som findes i nærheden af Massa. Herfra foreslog jeg min fører at lægge vejen tilbage over klippehøjderne, og skønt han nærede betænkelighed på grund af vejens slethed og usikkerhed, holdt jeg dog fast ved mit forsæt. Vi havde imidlertid næppe nået de spredte olivenskove, som begrænser den nedre klippeafsats, før mit æsel snublede, faldt og brækkede det ene forben. Min fører var utrøstelig, og mens han løb efter hjælp, besluttede jeg på egen hånd at tilbagelægge vejen til fods, da aftenen allerede begyndte at falde på. Jeg havde ikke vandret ret langt ad disse klippestier, der uafladeligt deler sig til højre og til venstre, før jeg mærkede, at jeg var faret vild, og jo mere jeg fortabte mig imellem disse øde, grå klippeblokke med deres forkrøblede oliventræer og evige stengærder, desto klarere blev det mig, at jeg næppe ville nå hjem den aften, hvis jeg ikke traf en vejviser. Fjeldet lå som uddøet; ingen huse, ingen veje, kun vagtlernes melankolske slag hist og her i myrtekrattene og havets evige brusen dybt nede under mine fødder! Endelig korn jeg til en ensformig højslette, hvor jeg til min glæde opdagede en flok vævre geder, som afnippede det sparsomme græs imellem klipperevnerne, mens en gammel, gråskægget hyrde sad lænet til et fjeldstykke, mærkeligt nok fordybet i læsning af en bog. Det var en prægtig, gammel karl med snehvidt hår og skæg, med spidspuldet hat og en laset kappe, og så fordybet var han i sine vistnok enestående

studier, at han ikke mærkede mig, før jeg var få skridt fra ham. Da sprang han op med en for sin alder usædvanlig behændighed og med en bevægelse, som søgte han efter et værge.

"Bliver I bange for mig, gamle?" spurgte jeg.

"Jeg bliver aldrig bange!" svarede han med en stolt betoning og så forskende på mig.

"I kan læse?" sagde jeg for at formilde ham. "Det er sjældent at træffe det mellem hyrderne herude."

"Jeg kan mere end det!" svarede han med en særegen betoning og lukkede bogen.

"Er det en helgenkrønike?" spurgte jeg på ny noget forundret over hans holdning.

"Ja, en folkets helgen, og en martyr for det, som alle dets helgener bliver," sagde han med et underligt melankolsk udtryk.

Jeg tog bogen, og læste på titelbladet: *La Storia di Masaniello*, trykt med røde bogstaver og prydet med et dårligt træsnit, forestillende den berømte folkefører. Det var en gammel udgave fra det syttende århundrede.

"Han var en stor mand," sagde jeg, idet jeg leverede ham bogen tilbage; jeg kendte jo neapolitanernes sværmeri for Masaniello.

Hyrden rystede på hovedet, og hans øjne lyste. "Nej, Eccellenza," svarede han, "han var nærved at blive en stor mand; men han blev det ikke. Han kunne have sat en krone på sit hoved, men han tabte den i skarnet. Hans lykke var større end han selv, og det blev hans ulykke. – Det er med få ord min mening om Masaniello."

Jeg studsede over denne klare og sikre dorn, som jeg så lidet havde ventet; men han stak bogen i sin hyrdetaske, fløjtede gederne sammen og sagde kort: "Hvad ønsker I?"

"Jeg er vildfarende og ønsker følge til Sorrent," sagde jeg.

"Det er en vanskelig sag nu," svarede han. "Folkene er ikke vendt hjem fra vignerne, og hyrderne kan ikke forlade deres hjorde; men, vent blot, måske kan jeg hjælpe Eder."

Han vendte sig om mod klipperne og tudede i sine sammenlagte hænder. Det var en hul, klagende lyd, der ikke var til at skelne fra konkyliehornets melankolske toner, og i samme øjeblik kom der frem, som var de sprunget ud af klippen, to mænd af et vildt og frastødende ydre.

"Driv gederne hjem, Beppino!" sagde den gamle og rakte ham sin stav. Derpå hviskede han hurtigt et par ord til den anden og vendte sig så imod mig, idet han sagde: "Jeg skal gøre Eder følge, hvis I ellers vil tage til takke med en svag og gammel mand. Stien går her til venstre."

Vi gik lidt ved siden af hinanden, begge i dyb tavshed; endelig sagde han: "Hvorledes er det gået til, at I er kommet hen på en så afsides plet, hvor den fremmedes fod sjældent forvilder sig? Frygter I ikke Pillone og hans folk?"

Jeg fortalte ham mit uheld med æslet og lagde til, at jeg var en fattig kunstner, som ikke behøvede at frygte, da det næppe ville lønne sig for Pillone at fange mig.

"Sig ikke det," sagde min ledsager med et ejendommeligt smil. "Pillone sætter kunsten højt; han har selv været maler."

"Virkelig?" svarede jeg, halvt overrasket, halvt spottende. "Tror I da også, at han endnu findes i disse egne, når det fra Massa til Sorrent vrimler med politisoldater og gendarmer?"

Den gamle trak på skuldrene. "Har I nogensinde mødt en gendarm her oppe?" spurgte han med et spottende udtryk. "Ville alverdens politisoldater kunne frelse Eder, hvis vi i dette øjeblik mødte Pillone? På landevejen vil I træffe politiet og dets spioner; men Pillone er ingen stratenrøver."

"Hvad er han da?" spurgte jeg.

"Konge!" svarede den gamle stolt. "Hvor myrten begynder at udfolde sit mørkegrønne løv, og hvor den gule gyvel blomstrer, dér begynder Pillones vidtudstrakte rige. Ser I disse fjerne bjerglinjer, som i blålige tåger hæver sig, den ene bag ved den anden, bestandigt højere, bestandigt mægtigere, indtil de tabe sig i de vilde, sønderrevne kamme, som Appenninerne danner? Det er Pillones endeløse rige, dér lever hans folk, og dér er han uindskrænket hersker. Dør han, vælger han sin efterfølger; men altid vil der findes en, som er konge i disse bjerge, og som kan udvide grænsen for sit rige, hvis han har mod, evne og dristighed hertil."

"Men tror I da ikke," spurgte jeg, "at piemonteserne vil gøre en brat ende på dette uvæsen, som nu har hærget Italien lige siden middelalderens dage? Under Vittorio Emmanuele vil det ikke gå som under bourbonerne, der lod røverne skøtte sig selv."

Den gamle rettede sig i vejret; han syntes med et at blive tyve år yngre, "Piemonteserne!" gentog han med et blik, der lynede af foragt. "Tror I, at vi bryde os om piemonteserne eller agter at adlyde dem? De er fremmede blandt vort folk, tyranner, som spanierne fordum var det. Hvad har de bragt vort frugtbare, vort lykkelige land? Nye pålæg, nye skatter, nye love og ny elendighed! Lad Vittorio Emmanuele komme herned, lad ham prøve som vildfarende, som flygtende at søge en tilflugt i disse

egne, som han kalder sit land – ingen hånd vil række ham brødet, ingen læske hans tørst, ingen, selv ikke den usleste hytte åbne sine døre for at skærme ham mod nattens kulde og fugtighed. Lad derimod den fredløse Pillone komme, ham, som piemonteserne kalder røver og bandit, mens de glemmer, at de selv har røvet den jord, deres fod betræder! Overalt vil han finde venner, overalt et tilhold, overalt et skjulested. Selv den fattigste daglejer vil dele sit brød med ham og lade ham drikke af sin vin, og hvor han sover, står hundrede mænd rede til at værge og forsvare ham. Derfor kalder jeg Pillone bjergenes konge; Vittorio Emmanuele kan beholde byerne og dalene for sig selv."

"I synes at være meget fortrolig, gamle, med Pillones færden," sagde jeg, idet jeg søgte at holde trit med min ledsager, der under sin heftige tale havde forstærket sin gang og nu førte mig gennem et kaos af klipperevner, som forekom mig alt andet end hyggelige. "I har måske set Pillone og kender noget til hans liv, siden I fortalte, at han havde været maler?"

"Jeg ser Pillone hver dag," sagde hyrden med en ro, som om det var den ligegyldigste sag af verden, "og jeg tror næppe, at der findes nogen, som elsker ham højere end jeg. Han har været meget god imod mig, ja, skaffet mig alt, hvad jeg ejer, og hvad hans liv angår, så tror jeg næppe, at I vil finde nogen, som kan fortælle Eder mere derom end jeg."

"I er da ikke hans fader?" udbrød jeg overrasket.

"Nej," svarede hyrden, "Pillones fader døde tidligt; men jeg har dog set ham. Det er ikke derfra, at jeg har min kundskab."

"I holder den vel ikke hemmelig, vil jeg håbe," bemærkede jeg; "det kunne more mig at høre, hvad I ved om denne mands liv og bedrifter."

"Skulle jeg fortælle alt, hvad jeg ved derom, ville jeg vist falde Eder til besvær," svarede min ledsager med et halvt ironisk smil. "Hvorledes skulle det også kunne more en fremmed at høre om en mand, som han i sit hjerte anser for en bandit, og hvis liv han ikke vil forstå, fordi han ikke kender det folks liv og ejendommeligheder, hvorunder denne mand er vokset op. Men kan det more Eder, skal jeg kortelig fortælle, hvad der har gjort Pillone til det, han er – dermed må I lade Eder nøje."

Den gamle hyrde bøjede sig ned og plukkede et par vilde roser, der blomstrede på klipperne.

Han gav mig den ene, fæstede den anden på sin hat og vedblev så i en dæmpet, halvt fortrolig tone: "Pillones fader hed Vittorio og var hyrde omegnen af Amalfi. Han havde en hjord, som tilhørte hans herre, en hytte, som tilhørte den, der havde forpagtet græsgangene, og to spande, som tilhørte ham selv. Med dem drog han hver dag ned fra højderne for at sælge mælk i Amalfi, og når de var tomme, vendte han hver aften tilbage med så meget, at han kunne friste livet til næste dag og betale sin afgift af gederne og hytten om lørdagen. Han blev derfor aldrig rigere, end han var, og da man ikke godt kan sætte bo med to mælkespande og en sækkepibe, tænkte han slet ikke derpå, men lod kærlighed være, hvad den var, skønt han efter sigende var den smukkeste mand på denne side af bjerget. En morgen kom han ned til Amalfi for at sælge mælk til den gamle notar, som boede på torvet, og som var hans bedste kunde. Dér fik han at vide, at den gamle mand var død, og det var et hårdt stød for ham; for notaren havde lovet ham to geder, når han næste gang blæste novenaen for hans dør til den hellige julefest. Han gik da over på den anden side af torvet, hvor den nye notar

fra Neapel skulle bo, og ved foden af trappen traf han en ung pige med et tomt krus. Det var notarens datter, og der var kærlighed i hendes blik fra den første stund, hun så ham. Vittorio gik hjem med tomme spande og en ny kunde; men den aften spillede han ikke for sine geder som ellers, og da solen sank dybt ude i havet, gik han atter ned til Amalfi og købte på borg en riffel, som han skjulte i sin hytte. Fjorten dage efter var notarens datter forsvundet, Vittorios hytte tom og gederne borte; folk sagde, at de havde skjult sig i kløfterne oppe på Monte S. Angelo, og det var rimeligt nok; for dér blev Pillone svøbt af sin døende moder. Hans vugge var en sten, hulet af fjeldstrømmen; dens klæder de pjalter, hans moder havde båret, og hans amme en af de geder, som Vittorio endnu havde tilbage. Til vuggesang havde han kun havet, som brusede i det fjerne, og vinden, som peb mellem fjeldets kløfter og huler. – Således voksede Pillone op.

Da han var blevet to år gammel, slagtede Vittorio hans amme og gav ham en kappe af dens skind; da han var blevet fire, lærte han ham at bede sit Ave og tage hatten af for den velsignede Jomfrus billede, og da han var otte, var der ikke en fjeldsti, ikke en kløft, ikke en hule, uden at han jo kendte den lige så godt som hans fader, og hvad riflen angik, da hentede hans kugle ørnen ned fra himlen, når den ved morgengry søgte ud fra sin rede på fjeldets højeste tinde, på denne tid mente Vittorio, at der vel nok måtte være kommet en anden notar i Amalfi, og da den hellige julefest nærmede sig, tænkte han på, om han ikke kunne spille novenaen dernede som før, tilmed da Pillone havde en stemme som fjeldets vilde drossel og spillede skalmejen bedre end nogen hyrde i omegnen. Så tog han en aften drengen

på sit skød, lige som solen sank ned over det uhyre, himmelblå hav, hvis kyster og forbjerge rødmede som luende guld. Han fortalte ham om hans døde moder, hvor trofast hun havde fulgt ham, hvor hun havde delt alt med ham, hvor hun havde døjet og lidt, indtil hun, den fornemme signora, som ikke kendte fjeldlivets savn og besværligheder, var bukket under kort efter hans fødsel. Han viste ham hendes grav dybt inde i klippekløften, hvor de store bregner groede, han lod ham kysse det kors, han havde indridset i klippen over den, han lod ham bede ved sin side, og fra dette øjeblik var Pillone voksen – al barndommens glæde var dræbt i ham med det samme. Faderen mærkede det og søgte at mildne det sorgens tungsind, der var vakt hos ham – men alt forgæves; sønnen havde følt, at der gaves nød, uret og vilkårlighed på denne jord, at der nedenfor hans fod lå en verden, han ikke turde betræde, og at livet mellem de nøgne, grå klipper med deres sparsomme fugle og blomster ikke var livet værd. Han blev mørk, tavs og indesluttet, der korn trods og vildhed i hans blik; kun når han tog sin hyrdefløjte og lod dens blide, melankolske toner lyde ud over daldybet, kun da kom han til ro, kun da kunne han græde, og der var en lindring i disse tårer som i intet andet, han hidtil havde kendt.

Vittorio blev betænkelig ved at se denne forandring hos sønnen. Han frygtede for, at fjeldets ånder rent skulle forhekse ham, og en morgen, da sneen begyndte at lyse på bjergspidserne i det fjerne og julen nærmede sig, gav han drengen en ny fåreskindspels, satte friske roser i hans hat og bandt ham stærke gedeskindssandaler under fødderne. Selv tog han sin gamle, halvforglemte sækkepibe, stak sønnen

hyrdefløjten i hånden, og da de så hver havde skåret sig en stav af sejt oliventræ, gik vejen til Napoli; dér mente Vittorio, at sønnen ville komme sig.

I har vel nok hørt pifferarierne, når de ved juletid drager gennem Roms og Neapels gader for at synge deres lovsang foran den velsignede Jomfrus hellige billede. Men har I nogensinde set, med hvilke store, forvildede øjne sådan en hyrdedreng kan stirre omkring sig, mens han spiller sit akkompagnement til sækkepibens klagende toner? Pillone glemte for et øjeblik alt, sit fjeld, sin riffel, sine ørne; ja, selv havet og klippespalten med hans afsjælede moders lig trådte for et øjeblik i baggrunden over alle disse nye og uvante herligheder, der udfoldede sig for hans blik. Han havde aldrig troet, at livet kunne røre sig så rigt, så fyldigt, så brusende som i denne store stad, hvis bølger, lig havets, selv om natten vugger sig i gærende, urolige dønninger. Han blev beruset af al den pragt, al den glans, al den herlighed, der her strålede fra hvert eneste butiksvindue, og som var så forskelligt fra de grå, nøgne fjeldflader, mellem hvilke han tidligere havde bevæget sig. Alt var nyt – mennesker, dyr, ja selv de blomster, han så indenfor paladsernes forgyldte jerngitre. Alt var rigt, fornemt og stort, lige til de soldater, som med de gyldne hjelme holdt vagt udenfor det kongelige slot. Toledogaden var et fepalads, og når den om aftenen strålede i tusinde lampers og lygters glans, når blussene lyste fra maccaronihandlernes boder og pizzicagnolernes laurbærsmykkede vinduer, da forekom selve livets herliggørelse at træde ham i møde, og han undrede sig kun over, hvorfor guldsmedene klæbede de store, blinkende

diamanter indvendig på ruderne, hvor han ikke kunne tage dem.

En pifferaro har intet hjem på sin flygtige vandring; han flakker om, snart hist, snart her, søger sit natteleje snart i et portrum, snart under nattens stjerneklare himmel med sækkepiben under sit hoved. Således vandrer han om i den store by, hvor Madonna leder hans gang, og således vandrede Vittorio med sønnen fra morgen til aften. En dag var de henimod solnedgang nået op til de højder, som foroven krones af det gamle, mægtige Fort S. Elmo, og her tog de natteleje ved nogle lavetter, som lå omstyrtet i græsset. Da morgenen brød frem, lå hele den uhyre by skinnende i solglansen under deres fødder, summen af tusinde røster, kirkeklokkernes klang og trommernes hvirvlen nåede dæmpet gennem de blålige røgskyer op til deres luftige opholdssted, hvorfra man så havet drage sit mørkeblå, vatrede bånd mellem Cap Misene og pynten ved Sorrent, mens Capri og Ischia som blålige morgenskyer tegnede sig mod horisonten. Drengens øjne fyldtes med tårer, da hans blik fra det rygende Vesuv drog sig henover den villasmykkede kyst for at fæste sig på det skaldede Monte S. Angelo, hvor barndomshjemmet var, og hvor moderen slumrede. Han bad sagte og inderligt; men samtidigt dermed kunne han dog ikke tilbageholde ønsket om at komme til at eje i det mindste ét af disse prægtige paladser, blot én af disse duftende haver, hvis gyldne frugter havde lokket drengens begær. Han spurgte sig selv, hvorfor hans fader og han skulle leve et liv som ørnen, der søger sin tilfældige føde højt over klippernes top, udsat for jægerens kugle; han grundede over, hvorfor netop *han* skulle være så fattig og forladt, når de

tusinder dernede svælgede i rigdom og overflod, klædte sig i silke og raslende atlask. Hele verdens herlighed, den skønneste plet, jorden ejer, lå udbredt for hans fod, – selv ejede han næppe retten til at betræde den. Det var Fristeren, der kom til ham og sagde: "Alt dette skal vorde dit, hvis du vil falde ned og tilbede mig!" – og han bad på ny, bad til den hellige Jomfru; men dog kunne han ikke få øjet bort fra de prægtige paladser og de hvide villaer, som rødmede i morgensolen.

Da lød der bag ved ham taktfaste skridt, kommandoråb og klirren af lænker. Mellem de strunke, pyntelige gendarmer, som han havde beundret så meget foran S. Carlo, gik fire solbrændte mænd med lasede kapper og vild trods i de lynende øjne. Deres hænder var betyngede med lænker, om den ene fod havde de en kanonkugle, der tungt rullede efter dem i sandet, og idet de gik forbi, spyttede de ad drengen, skar ansigter og udstødte så græsselige eder, at han forskrækket vækkede sin fader og spurgte, hvem disse folk var. Vittorio skjulte sig halvt bag lavetten, kiggede op over den og hviskede, at det var galejslaver, som man fra fæstningen førte ned til havnen, for at de kunne udstå deres straf.

Men hvad var galejslaver? – Det var røvere, forklarede Vittorio, folk, som havde plyndret fra de rige, var trængt ind i deres villaer og havde ranet deres guld. Pillone spurgte ikke mere; han blev bleg som et lig og grundede over, hvorfra de guldstykker var kommet, som han af og til havde set hos faderen, når denne kom hjem om aftenen til klippehulen uden en kugle mere til sin riffel. Pillone spurgte ikke; han stirrede blot ind mod det skumle, mørke fort med dets favnetykke mure og svære jerngitre foran vinduerne. I dette øjeblik følte han, at

han var en røvers søn, og han fattede med barnets instinktmæssige skarphed, hvorfor faderen havde skjult sig bag lavetten. Der lå en rusten kanonkugle i græsset tæt ved Vittorios fod; han syntes, at den blot manglede en lænke, og i en knugende stemning af forfærdelse og gru, af sorg og håbløs fortvivlelse tog han faderen ved hånden og vandrede videre langs den grav, der omgiver fortet.

Vittorio havde derimod genvundet hele sin fatning, da eskorten var borte, ja, han syntes endogså at have lyst til at trodse den frygt, der et øjeblik havde bemestret sig ham. "Vi vil spille for de stakkels fanger derinde," sagde han. "De skal dog også vide, at det er jul." Skælvende fulgte Pillone med faderen ind gennem den skumle, trange fæstningsport, hvor soldaten fældede bajonetten imod dem, og hvor først en af fangevogterne gav dem lov til at spille foran det madonnabillede, der var oprejst tæt ved indgangen. Her satte de deres hatte på jorden, korsede sig og tog så sækkepiben og hyrdefløjten frem. Tonerne klang kun trist og sørgeligt i den skumle fængselsgård, hvor de ikke havde andre tilhørere end de mørke mure, og hvor ingen blank grano trillede i deres hat. Ligesom de ville gå, kom fangevogteren med sin lille datter og bad dem spille novenaen endnu engang. De spillede, og datteren hørte til. Det var en lille, otteårs pige, fin og skær, som kom hun aldrig ud i luften, og med de forunderligste, store, sorte øjne, man kan tænke sig. Hun var ikke som de andre børn, Pillone havde set nede i Neapels gader. Hendes hud var hvid og ren, hendes bevægelser lette og yndefulde, og hvad der i drengens øjne især gav hende en forunderlig, strålende glans, var hendes lange hår, som hun bar slået tilbage ned ad nakken,

og som næsten rørte hendes fødder. Det var ikke sort, som han ellers var vant til at se; det var gyldenrødt, og da hun i lette svingninger med skiftende trin begyndte at danse foran ham til sækkepibens jodlende toner, var det, som flagrede hun i en morgensky, som lå der en helgenglorie hen over hendes isse. Pillone tog efter vejret, han kunne næsten ikke blæse mere, så gennemrystet var han af morgenens vekslende stemninger; han stirrede ufravendt på den lette barnlige skikkelse, som vedblev at svæve omkring dem, og til sidst forekom det ham, at det lille Kristusbarn måtte have fået en søster, der var steget ned fra Himlen for at trøste ham i hans sorg.

Hun standsede og lagde en blank sølvskilling i hans hat. Det var det første sølvstykke, han nogensinde havde fået, og faderen sagde, at han selv skulle beholde det. Lige som han glædestrålende bukkede sig ned for at tage det, kom en hæslig, koparret dreng farende over gården, puffede ham overende og sparkede hans hat henad jorden, så at sølvstykket trillede i rendestenen, Pillone rejste sig, kridhvid i sit ansigt; det var første gang, at nogen havde tilføjet ham uret og vold. Drengen syntes ikke at agte hans truende blik; han fo'r tværtimod ind på den lille pige, greb hende i begge skuldre og rystede hende frem og tilbage, idet han sagde, at hendes fader skulle få en drøj irettesættelse, fordi han havde tilladt sligt pak at komme indenfor fæstningens porte. Den lille pige skreg og ville rive sig løs; men han vedblev at ryste hende og sparkede samtidig dermed til drengen, så at denne tabte hyrdefløjten ud af hånden. I dette øjeblik var det, som gik der ildsluer gennem Pillone, han slog ned med ét slag, som ørnen fra fjeldet; han hørte et hvinende skrig, og i samme øjeblik lå hans modstander

på jorden, kastet baglæns overende; men i faldet havde en af de jernpigge, som omgav madonnabilledet, ramt hans nakke; det røde blod randt henad fliserne – han var dødeligt såret.

Henimod aften forlod Pillone og hans fader det skumle, sørgelige fort. Man havde undersøgt sagen og fundet, at drabet var sket ved en tilfældighed, som ingen kunne forudse. Men der var en, der havde teet sig som rasende, som fortvivlet – det var drengens fader, og idet Pillone vandrede ned ad den snævre, mørke vej, syntes han at se det blege ansigt og de lynende øjne, som havde funklet under forhøret. Han gik omtrent ti skridt foran sin fader, beklemt, ulykkelig, fuld af en usigelig sjælekval. Da raslede det bagved ham, han følte sig grebet i struben, en kniv lynede foran ham, og i næste øjeblik splintrede den hyrdefløjten på hans bryst uden at tilføje ham skade. Han styrtede til jorden med et skrig; for atter så han kniven blinke over sit hoved. Da kom faderen. Pillone så ham brydes, kæmpe, styrte overende; han hørte skrig og eder, suk og dødsrallen. Endelig rev den ene sig løs og flygtede ind i en sidegade; Pillone styrtede til, bøjede sig over liget, rev kappefligen fra dets ansigt og så – sin fader. Fra det øjeblik vidste han, hvad hævn var, og han besluttede at øve den.

Den nat havde Pillone en drøm, som han aldrig glemte. Han syntes, at han igen stod oppe ved den skumle fæstning og stirrede ud over byen; men lavetterne lå ikke henkastede i græsset, tværtimod stod de side ved side, og på hver af dem hvilede en blank malmkanon, hvis munding truende pegede ud over staden. Nede i den uhyre by var der ingen larm og tummel, alt var tysk, og alles blikke vendte sig spørgende og fulde af angst op mod det mørke klippefort, hvis kanoner i et øjeblik

kunne forandre byen til en grushob. Pillone syntes, at han kun behøvede at give et vink, for at ødelæggelsen kunne begynde, og han følte i sig selv en brændende lyst til at give dette vink, til som en hævnens dæmon at kaste sig over disse mennesker, der svælgede i rigdom og overflod. Da klang der nede på vejen, hvor han havde set galejslaverne forsvinde, en blid og dæmpet melodi, som fyldte hans øjne med tårer. Op ad højderne kom der vandrende et sælsomt tog; det lignede en af de store kirkeprocessioner, som han stundom havde set oppe fra bjerget, og hvor han så tit havde ønsket at være med; men i stedet for de små englebørn, som ellers åbnede toget nede i Amalfi, gik her en rank og skinnende Jomfru med blinkende krone om det langt udslagne, gyldenrøde hår. Toget nærmede sig, det blev mere og mere uoverskueligt, det var som et hav af mennesker, der bølgede omkring ham; fra alle sider klang jublende tilråb, blomster og tørklæder flagrede i luften, kvinder rakte deres børn i vejret, for at de skulle se ham, og midt under de bedøvende vivat-råb trådte den unge pige frem foran, nejede sig dybt og sagde: "Hil Pillone! Hil Napolis konge!" Da jublede og larmede hele menneskehavet, og der gik en høj dønning af sejrsglæde gennem hans hjerte, han følte sig løftet og båret på stærke arme frem foran det henrykte folk. Toget drog gennem den trange fæstningsport ind i fangegården; men den var ikke mørk og skummel som før; jerngitrene var forvandlet til festlige balkoner tæt besatte med tilskuere, faner vajede overalt, glimrende ryttere holdt vagt, og midt i gården var rejst en prægtig, silkesmykket trone, hvis søjler kronedes af en fløjlsbetrukket baldakin, og under den hang i en jernlænke en gylden krone, som funklede af ædelstene, Pillone steg op, satte

sig på tronen, og alt blev dødsstille. Han ville tale, han ville hilse sit folk; men i dette øjeblik var det, som om alt svigtede for ham, tanker, stemme og ord; for henne ved madonnabilledet, som ragede højt op over mængden, så han mellem stenene en mørkerød blodplet. Den voksede, blev større og større, og alt som den bredte sig, veg mængden med forfærdede blikke til side og pegede imod den. Da trådte den unge kvinde frem med det gyldenblanke hår; men blodpletten voksede, hendes fod gled ud, hun faldt. Blodet vædede hendes klæder, og den gyldne ring trillede fra hendes hoved og hen imod tronens fod. I det samme lød et forfærdeligt skrig, jorden rystede og bævede; det var, som om en torden rullede hen over hans hoved, tronen vaklede under ham, jernlænken brast, og den gyldne krone styrtede knusende ned over hans hoved – alt blev mørkt, og han vågnede.

J det første øjeblik var det ham ikke muligt at samle sine tanker. Himlen var grå som bly, jorden rystede under ham, kvinder og børn løb jamrende frem og tilbage, luften var som et stormbevæget, brølende hav, og overalt regnede det ned med tagsten og splintrede vinduesruder. Han fo'r ind i mængden, reves af sted med den og kom ned til havnen, hvorfra han havde udsigt til Vesuv. Bjerget var indhyllet i røg og grålige dampe, gennem hvis tunge masse flakkende lyn og rødlige flammer spillede frem. Gulgrå lavastrømme væltede sig ned imod bjergets fod, som hvæsende slanger indhyllede i røg og damp, og snart stod de stolte villaer, han havde ønsket sig så meget, som brændende bål, der kastede deres røde skær ud over den grålige Golf. Det var en nød og en jammer, en rædsel og forfærdelse, som ikke var til at beskrive. Han syntes, at verden

måtte forgå, og han ønskede det; for ulykkens tungeste byrde hvilede på hans sind og knugede hans hjerte. Men det skete ikke; hungrig og husvild, ensom og forladt vandrede han om blandt disse rædsler, tiggende sig frem fra dør til dør, indtil han endelig på den syvende dag nåede Amalfi – dér var han jo hjemme.

Hjemme? Han havde ikke længere noget hjem her på Jorden. I Amalfi var der ingen, som ville kendes ved ham, ingen, som han kunne henvende sig til; man huskede nok gedehyrden Vittorio, som for otte år siden var forsvundet med notarens datter; men at han var en søn af dem, hvorledes skulle han bevise det? Han blev forhørt, spærret inde og endelig henvist til det offentliges omsorg. Af municipiet blev denne ydet ham på den sædvanlige måde; man har intet hjem for den fattige, intet tag, der kan give ham ly, ingen medlidende hjerter, der ville tage sig af ham i hans nød. Alt afgøres med en pengesum én gang for alle, og Pillone blev stillet til licitation, som enhver anden offentlig gerning, man ønskede at få billigt besørget. Der var en fisker tæt udenfor byen, Petruccio, den råeste, gemeneste og mest vindesyge smugler i hele Amalfi, og hos ham kom Pillone i kost for en ducato om måneden.

Det var et liv værre end en hunds; men Pillone skulle lære, at livet er lidelse.

Fra nu af begyndte en helt anden verden at åbne sig for hans blik. Havde han med sin fader gennemstrejfet bjergenes højder og lært hver hule at kende, så lærte i en håndevending Petruccio ham, hvad havet skjulte i sine mørkeste dybder. Snart var han ude for at sætte garn, snart fulgte han dykkerne, der som vildænder færdedes under de sønderrevne klippekyster for fra

havets bund at hente østers, svampe og de slimede koraller. Han lærte at ro en åre, at svømme, dykke, at bjerge et sejl i kastevindens hvirvel; men hvad han nemmede bedst og lærte hurtigst, det var at kende et toldfartøj på mange miles afstand og at færdes på de veje, som smuglerne fulgte under deres natlige færd. Fra Amalfi til Salerno, fra Salerno til Capri, fra Capri til Ischia, Cap Misene og Posilippo, det var for ham som mågens vej over havet, og mellem disse forvovne, hærdede folk, for hvem livet kun er en leg, blev han selv så hærdet og forvoven, at endogså Petruccio beundrede ham og valgte ham til spejder ved de farligste eventyr. Alle de snævre huler, alle de skær og alle de hemmelighedsfulde grotter, som disse stejle, sønderrevne kyster danner, kendte Pillone som sit Ave, og mere end én gang var han den, som smuglerne havde at takke for deres frelse; men en nat kom det til en fortvivlet kamp med toldvæsenets både, Petruccio blev skudt, og få dage efter stod Pillone atter hjælpeløs og forladt på torvet i Amalfi.

Det er undertiden kun småting, som fremkalder en vending i et menneskes liv, og det fik Pillone at mærke. På torvet boede en lille boghandler, i hvis vinduer der lå nogle gamle bøger med halvafbleget skrift. Drengen havde valgt denne del af torvet til sit daglige opholdssted, fordi solen her skinnede varmt om vinteren, og fordi gæsterne i den snavsede café af og til gav ham en grano eller et stykke brød, når de forlod den. Men tiden faldt den opvakte dreng lang; for der var ingen, som ville lege med Petruccios plejesøn, og til municipiet havde han ikke lyst at ty anden gang. Når han så havde tumlet sig med de herreløse hunde, som befolkede pladsen, og af og til stillet sin hunger ved at røve noget af deres bytte, søgte han et stykke kul ud af

fejeskarnet og gav sig så til at tegne enten på fliserne eller på husenes hvidkalkede vægge. En dag havde han fundet på langs muren at kopiere de bogstaver, han havde set i boghandlerens vindue, og just som han var i færd med denne gerning, følte han, at en hånd fortroligt klappede ham på skulderen. Der var ingen, som siden hans faders død havde rørt venligt ved ham, og så forskræmt var drengen, at han, ligesom hundene, var nær ved at løbe sin vej, skønt et par milde, spørgende øjne lyste ham i møde. Det var den gamle skriver, som Pillone kendte så godt, ham, der sad nede ved havnemoloen under den gamle stråpersienne og skrev breve for alle og enhver til ti tornese stykket. Han ville nu udvide sin forretning, og da han så, at Pillone viste anlæg for en kunst, som i Amalfi med rette blev anset for særlig vanskelig, foreslog han at indvie ham i kunstens mysterier, og Pillone modtog tilbuddet med glæde – han følte en hemmelig stolthed over at skulle lære at skrive.

Hvor forskelligt var ikke det liv, der nu udfoldede sig for den livlige dreng, fra hans tidligere! Man skulle have troet, at han ikke ejede tålmodighed nok til dag for dag at få de senestærke fingre til at danne disse sving og snirkler, hans lidt pedantiske lærer fordrede som noget, der gav skriften dens stil; men Pillone arbejdede så rastløs som en bi og så trofast som et æsel; han følte, at der i denne hemmelige kunst lå en uhyre magt, og at han ved hjælp af den ville komme til at herske over sine tidligere standsfæller. Og herske, herske – det var egentlig dette lille ord, som lønligt fyldte drengens sind; han havde lært, hvad det vil sige at være slave.

Han kom fra den gamle skriver til notarens kontor i Amalfi, og da han fulgte denne på en embedsrejse til Napoli, fik han et

tilbud om at tage tjeneste hos en af byens største advokater, der havde lagt mærke til hans arbejdsdygtighed og skarpe forstand. Endelig stod han ved målet. Han var ikke længere gedehyrdens foragtede søn, der gik fra dør til dør med hyrdefløjten i hånden og bøjede sig for en grano; han var signore, gik i sorte klæder og boede i et palads; men det var ikke nok – han ville videre.

I Amalfi havde han læst alt, hvad den gamle boghandler havde i sin tarvelige bod: Helgenkrøniker og frivole romaner, martyrhistorier og krigeriske bedrifter, folkeviser og eventyr, alt var draget gennem hans hjerne som de fantastiske billeder i en *laterna magica*. Nu kom turen til Tasso, Petrarca, Dante og Metastasio – det var en verden af lys og skygge, af sælsomme billeder og store bedrifter, af fabelens uhyrer og af menneskehjertet i dets sandeste og mest rørende følelser. Hvor han velsignede, at han havde lært at læse, og hvor han ynkedes ved daglig at se tusinder, for hvem disse digtere var en død skat, hvis tilværelse de ikke engang anede. Men ved siden af disse studier forsømte han ikke de andre, som skulle føre ham frem til hæder og magt. Når dagens larm var forbi og de skumle kontorer lukkede, studerede han lovkyndigheden med en iver og udholdenhed, som hurtigt bragte ham forud for alle hans kammerater. Men han væmmedes snart ved disse lovparagraffer og artikler, ved denne listige fortolkningskunst og dette fine hårkløveri, der kun syntes at være til, for at man kunne knække tvistens nød således, at man selv beholdt kernen, mens man lod modstanderne snuble over skallerne. Desuden var han i advokatens praksis vidne til mangt et snedigt kunstgreb, mangen falsk bevisførelse og til hyppig benyttelse af formfejl hos modstandere, hvorved man ofte skaffede den

soleklareste ret af vejen for at føre urettens byrder over på enker og faderløse. Det hele forekom ham tit som en strid med forgiftede våben, som en kamp, hvor man ikke søgte sin fjende i åben mark, men overlistede ham fra et baghold; og fra de mørke kontorer med de støvede pulte og forgemte aktstykker stirrede han med hemmelig længsel ned på de prægtigt uniformerede officerer, som i spidsen for deres bataljoner drog op til det kongelige palads.

Men væmmedes han ved juristeriets fine spindelvæv, så søgte han til gengæld erstatning ved at uddanne sin ånd ad andre veje. Han malede, han musicerede, ja, han optrådte endogså et par gange blandt sine kammerater med stort bifald som skuespiller og som improvisator; men alle disse ting var for ham dog kun et tidsfordriv, der ikke fyldte hans sjæls mest brændende higen. Drømmen stod bestandig for ham i hele sin forunderlige, romantiske farvepragt: At herske, var det så kun over en håndfuld soldater, at styre og lede, at komme til at udføre bedrifter, blive berømt, blive general, kommandant i S. Elmo – det var det, som vågen og i drømme beskæftigede hans sind; men hvorledes skulle han opnå det? Han var jo dog, når det kom til stykket, gedehyrdens og røverens søn. Hvem ville tjene sammen med ham?

Ved siden af disse ærgerrige drømme, som ofte ikke lod ham ro, gik der undertiden en mild, vemodig stemning, der kunne gøre ham blød som et barn. Han havde aldrig glemt den fine, forunderlige barneskikkelse, der havde danset i fangegården til hyrdefløjtens toner. Hun måtte nu være en voksen jomfru, skøn som den, han havde set i drømmen, han aldrig kunne glemme. Hvor tit havde han ikke tænkt på hende, når han i de mørke

nætter lå på vagt i smuglerens båd eller holdt udkig fra et enligt klipperev, hvor bølgerne sukkede under hans fødder? Hvor ville hun ikke blive forbavset, når hun mødte ham igen og så den forandring, der var foregået med ham? Han længtes inderligt efter den stund, da dette skulle ske; for han følte i sit dybeste sind, at kun hun kunne blive hans hjertes dronning. Men hvornår skulle de mødes og under hvilke forhold? Fra den første dag, han kom til Napoli, havde han gennemkrydset gader og stræder uden at træffe hendes spor. Han havde også, skønt modstræbende, besøgt S. Elmo og vovet sig ind i den skumle fangegård, hvor det første blod var flydt for hans hånd. Den gamle fangevogter var død, og om hans datter, la bella Filomela, vidste man intet andet, end at hun var taget til nogle slægtninge i bjergene. Han søgte derud, men fik blot den besked, at hun atter var taget til Neapel, – ingen vidste hvorhen.

Det var en aften i karnevalet. Den lange Toledogade havde hele dagen været befolket med lystige, støjende masker, der nu flokkedes omkring S. Carloteatret, hvor der skulle gives et prægtigt maskebal, det sidste i karnevalsugen. Teatret var glimrende illumineret, ude på pladsen knaldede sole og sværmere lystigt blandt mængden, og mellem dem så man Pillone komme som fører for en flok muntre masker, der agtede at fejre karnevalets sidste nat til den lyse morgen. Inde i teatret var samlet alt, hvad Napoli besad af ungdom og skønhed, og midt mellem disse glimrende masker sneg Pillone sig ensomt om, skilt fra sine venner og pint af sin gamle, lønlige tanke: At herske, at blive berømt, og så krone sit hjertes dronning, når han som sejrherre havde fundet hende. Da bankede en spraglet harlekin ham fortroligt på skulderen, pegede hen mod en krog,

hvor et springvand plaskede, og hvor orangerne skyggede med deres mørkegrønne løv, og forsvandt så med en spottende latter! Pillone gik nærmere og stirrede ind under løvværket. Ved et rigt dækket bord sad to personer: Den ene var en ung mand, klædt i de venetianske nobilis overdådige dragt. Han lænede sig skødesløst tilbage, mens hans læber nippede til det skummende champagneglas, han havde i hånden. Ved hans side sad en ung kvinde i himmelblåt silke og perlestukket slør, der bølgede ned over hendes yppige skuldre. Blinkende smykker funklede på hendes bryst; masken havde hun taget af, og på hendes højt opsatte, rødgyldne hår, der var gennemflettet med snore af de ædleste perler, vuggede sig en højrød rose med diamanter til dug.

Pillone trådte vaklende et skridt nærmere og bøjede langsomt grenene til side. Der var ingen tvivl – således skulle de altså mødes! En rig ødeland, en mægtig adelsmands udsvævende søn, var det, hun sad hos – Pillone følte sit hjerte blive til is, det krympede sig sammen, som om det skulle briste; men i det næste øjeblik flammede det op i vilde, hævnflakkende luer. Han gik hjem, tog en stilet og vendte så atter tilbage til det glade karneval, hvor champagnen skummede. To timer efter holdt en prægtig vogn foran teatrets underkørsel. Den venetianske adelsmand og hans ledsagerinde steg ind, og vognen tog i skarpt trav vejen til Giardino Reale, uden at nogen i den lystige karnevalsnat forargedes over, at en hvidklædt Pulcinello stod bagpå som tjener. Man nåede paladsets port. Pulcinelloen sprang af og trådte frem foran vogndøren, som han heftigt rev op. Nobilien steg først ud; et glimt lynede gennem luften, og adelsmanden svømmede i sit blod.

Pulcinelloen greb tøjlerne, svang sig i et sving på bukken, kastede kusken til jorden, og få minutter efter var vognen forsvundet ad vejen til Posilippo. Den næste dag talte man i Neapel ikke om andet end det mord, der var begået på fyrst Cesarinis håbefulde søn; fra den dag stod der en plads tom ved en af de høje pulte hos advokat Capparelli, og fra den nat blev Pillone det, han er: Smuglernes konge og bjergenes behersker."

Den gamle hyrde standsede, rettede sig på én gang op i sin fulde højde, og idet han betragtede mig med gennemtrængende blik, udbrød han med helt forandret stemme: "Kender I mig nu?"

"Pillone!" udbrød jeg overrasket og tumlede et skridt tilbage.

"I sandhed," sagde han smilende, idet han med en håndbevægelse strøg det hvide skæg af sig, "I burde være ansat i det neapolitanske politi, siden I ikke har kunnet se, at mit hår var uld og skægget skindet af mine geder. Se Eder nu om! Hvor tror I, at vi er?"

Jeg stirrede omkring mig; noget mere malerisk havde jeg sjældent set. Høje, forsprængte klippemasser ludede frem over os til alle sider. Små væld, som om foråret åbenbart forvandlede sig til mægtige fossefald, rislede ned hist og her med en sagte mumlende lyd og var i hele deres løb kantede med viftende bregner og langt nedhængende venushår. Ujævnhederne og furerne i den ene klippevæg svarede nøjagtig til lignende fremståenheder i den modsatte, over alt var bjerget ligesom sprængt og sønderflænget af utallige revner og gange, ofte så smalle, at kun én mand ad gangen kunne bane sig vej igennem dem. Man fik ved første øjekast det fulde indtryk af, at et mægtigt jordskælv i gamle dage havde rystet disse blokke fra

hverandre, og der påkom mig en næsten lønlig frygt for, at disse trange kløfter pludselig kunne lukke sig og bjergtage os for bestandig. Nu først forstod jeg, hvorfor det i Italien er en umulighed at hævde loven og den offentlige sikkerhed. Her var revner, kløfter, udveje til alle sider, og i disse muldvarpegange ville selv den tapreste soldat komme til kort – en håndfuld riffelskytter, posteret på højderne, var nok til at forsvare dette moderne Thermopylæ.

Pillone iagttog med synlig tilfredshed den overraskelse, der malede sig i mine træk. "I er nu min fange," sagde han og lagde hånden på min skulder. "Hvad har I at give i løsepenge?"

Jeg svarede forvirret, at jeg var fattig, og at jeg ikke medførte noget af betydenhed.

"Tror I, jeg kræver penge?" sagde han med et stolt blik og lod hånden synke. "Ved jeg ikke, at I er kunstner? Har I ikke én gang advaret mig for mine fjender og en anden gang reddet mit liv? Penge? Hvad skulle Pillone med en stakkels kunstners fattige pung? Havde I svaret, at I skænkede ham Eders venskab, det havde været smukkere tænkt og højere agtet af Pillone, der endnu aldrig har røvet så meget som en grano fra den, der trængte."

"Hvis der er noget, hvormed jeg endnu kan tjene Eder, gør jeg det med glæde," svarede jeg. "I har ved Eders fortælling givet mig et større bevis på tillid, end jeg turde have ventet."

"Hør mig," sagde han, idet han drog mig ned på et klippestykke ved siden af sig og fortroligt lagde hånden på min skulder. "Jeg tror at have den evne at kende mine folk ved første øjekast, og den aften på pynten ved Posilippo, hvor jeg måske havde jaget en anden en kugle gennem hovedet, var der i Eders

ansigt og hele fremtræden noget, som straks fængslede mig og drog mig til Eder. Da vi anden gang mødtes, nærede jeg en tillid til Eder, som heller ikke blev skuffet, og nu, da vi mødes tredje gang, kunne I vise mig en tjeneste, som jeg nok skal belønne."

"Jeg fordrer ingen løn," svarede jeg kort. "Kan jeg tjene Eder med noget, som ikke strider mod min samvittighed, skal det være mig en glæde."

"Sagen er meget simpel," svarede han; "for hvad jeg forlanger, er kun svar på et spørgsmål, som I ene er i stand til at give mig; men dette svar må jeg have; for tvivlen har pint mig som ild. Det er for at få dette svar, at jeg i dag har overlistet Eder og ført Eder herhen; I skal dog ikke fortryde derpå; for var I ikke blevet overrumplet i dag, ville I være blevet det i morgen eller i overmorgen. Mine folk havde ordre til at opsnappe Eder, hvor de kunne, var det så i selve Sorrent, og en sådan ordre giver jeg aldrig forgæves."

Jeg så forbavset på ham, forvirret ved denne besynderlige indledning; men han fæstede sine skarpe, gennemborende øjne på mig og sagde langsomt: "Sig mig blot én ting: Hvad ville I i la Villa Morta?"

"I ved det?" udbrød jeg og sprang op.

"Bliv siddende!" sagde han og drog mig atter ned ved sin side. "Eders svar har lettet en tung tvivl fra mit bryst. Det er altså Eder, som er trængt ind ad den hemmelige indgang i gallerierne?"

"Ja," svarede jeg åbenhjertigt, "det var mig."

"Guds død," svarede han, idet han betragtede mig opmærksomt, "I er både en snild og en modig mand, som Pillone nok kunne ønske sig til ven; men heldigt var det for

Eder, at I ikke traf mig hjemme. Havde jeg i mørket set en fremmed komme vandrende, havde jeg ganske sikkert slukket hans livslys med en pistolkugle."

"Men hvorledes har I kunnet ane, at netop jeg havde besøgt villaen?" spurgte jeg nysgerrigt.

"Af mange kendemærker," svarede han smilende. "Når man fører et liv som jeg, bliver man vant til at lægge mærke til småting. Først var døren ikke skudt til på den måde, som jeg gør det, og dette vakte min mistanke. Jeg så mig om og fandt sporet af Eders trebenede malerstol nedtrykt i sandet ikke tyve skridt fra helgenbilledet og spor af Eders egne fødder i den fugtige jord foran det. – Og endelig," føjede Pillone til, idet han med et listigt smil tog en lille genstand frem, indsvøbt i papir, "endelig fandt jeg denne liggende på dørtrinet, og den fortalte mig resten af historien." Han lukkede papiret op og fremtog en lille, rund ting, som jeg øjeblikkelig genkendte. Det var skindduppen af min malerstok, som jeg måtte have revet af, dengang da jeg pirrede ind under helgenbilledet efter skrubtudserne.

"I ser," sagde Pillone triumferende, "at sagen ikke var så vanskelig at gætte, som det ved første øjekast skulle synes. Heller ikke var det mig om Eders tilståelse at gøre; nej – hvad der har pint mig, er en helt anden ting, som jeg håber, at I vil besvare lige så ærligt som den første. Sig mig: Hvad søgte I egentlig i la Villa Morta, og hvad bevægede Eder til at trænge ind på et sted, som er frygtet af alle."

Jeg skriftede ærligt og uforbeholdent grundene til mit natlige besøg. Jeg fortalte, at min nysgerrighed var blevet vakt ved hans sporløse forsvinden i klippegrotterne, jeg meddelte ham,

hvorledes jeg havde fundet den hemmelige indgang, og jeg fortalte ganske åbenhjertigt, hvad indtryk den gamle, forfaldne villa havde gjort på mig. Han hørte rolig og med stigende interesse på min fortælling; men da jeg til slutningen omtalte den tilhyllede kvindeskikkelse og det indtryk, hendes natlige vandringer havde gjort på min fantasi, syntes han overrasket og et udtryk af uro malede sig i hans ansigt.

"Er I vis på, at I har set rigtigt?" spurgte han med lav stemme. "Er I også sikker på, at denne kvinde, så utroligt det klinger, trængte ind i villaen?"

"Jeg har set hende for ofte, til at jeg kan tage fejl," svarede jeg. "Det sidste glimt af blændlygten forsvandt altid i den gang, som fører ned imod villaens indgang; men om hun trængte op i bygningens indre, skal jeg ikke kunne sige; for så langt har jeg ikke fulgt hendes fjed."

Pillone havde rejst sig. Hans ansigt var ligblegt, hans bryst bevægede sig krampagtigt, og der var en ild i hans øjne, som var mere end uhyggelig. "Det må dog være hende!" hviskede han med sammenbidte tænder og knyttede hænder. "Hvad vil hun mig igen? Har hun ikke allerede forrådt mig én gang? O, min gud, hvis jeg turde tro hende!" Han syntes ikke længere at agte min nærværelse, men vandrede med urolige skridt frem og tilbage i den smalle klippekløft, som var han en tiger indelukket i sit bur. Endelig standsede han foran mig og sagde næsten bønligt: "I må gøre mig en tjeneste, blot en eneste til, og jeg skal ikke bede Eder om noget oftere. I ved ikke, hvad det gælder, og vil måske heller aldrig få det at vide; men for mig er det mere end mit liv. I må være min spejder; jeg har ingen, jeg kan betro denne sag til, uden Eder. I har kløgt, snildhed og mod; I er ærlig

og synes at have fattet godhed for mig, svigt mig derfor ikke, men gør, hvad jeg nu beder Eder om! Gå efter skikkelsen, når den næste gang vandrer igennem vignen, og tab ikke noget øjeblik dens spor! Trænger den ind i villaen, ligegyldigt ad hvilken vej, da følg efter, men forsigtigt og ubemærket. Skaf mig at vide, hvad dens natlige gerning er, og meld mig det i et brev, som I kan give den mand på torvet, der bærer en brækket påfuglefjer i sin hat. Sig mig, har I mod til at vise mig denne tjeneste, og vil I udrette dette ærinde for mig?"

Jeg betænkte mig et øjeblik; men hans kække ansigt havde et sådant udtryk af uro, ja næsten af sorg, at jeg lovede at vove forsøget. Han omfavnede mig og sagde: "Mørket begynder at falde på, skynd Eder derfor tilbage! I behøver blot at følge denne kløft langs dens fald, og den vil føre Eder ned i den dybe slugt, som begrænser torvet ved Sorrent. Inden tre dage håber jeg at høre fra Eder; hvis ikke, vil I høre fra Pillone, måske før I venter det." Han trykkede min hånd, og jeg begyndte min vandring ned ad den skumle klippesti, grundende over, hvad han kunne mene med sine sidste, næsten truende ord. Pludselig raslede stenene bag ved mig, jeg hørte hurtige skridt, og Pillone stod atter ved min side.

"Endnu et ord før vi skilles!" sagde han med en stemme, der røbede heftig spænding. "I vil måske finde, at jeg er et stort barn, måske synes, at jeg er overtroisk; men lige meget, derpå lægger jeg ingen vægt. – Tag dette," fortsatte han, idet han løste en sølvkæde af sin hals og drog en lille medaljon frem. "Det er et minde om min moder, det eneste synlige, jeg har tilbage. Bær den bestandig på Eders bryst og bevar den vel; for det er en

relikvie, som altid har bragt mig lykke og frelst mig fra mangen fare. Nu kan I behøve den."

Han ville hænge den om min hals; men jeg holdt hans hånd tilbage og sagde: "Tror I, at jeg vil berøve Eder det sidste minde om en moder, som I har elsket? Desuden, hvis den værger Eder mod farer og bringer lykke, da behold den selv; I kan trænge mere til den, end jeg."

"Det er uvist," sagde han med et underligt blik. "I ved ikke, hvad der forestår, og i hvilke farer kommende begivenheder kan indvikle Eder. Desuden antager jeg ikke, at dette er sidste gang, vi mødes, og når vi atter ses, kan I jo give mig den tilbage. Den vil værne Eder mod meget ondt, og skulle I blive antastet af nogen, som hører mig til, da vis blot den, og I vil kunne byde over ham som herre. Endnu et ord: Jeg ønsker først, at I skaffer mig at vide, hvem denne kvinde er, og hvad gerning hun driver; men jeg ønsker tillige, at I udspejder hendes gang, uden at hun i fjerneste måde aner det. Måske er hun min fjende, måske min ven; jeg ved det endnu ikke. Men skulle hun ved et tilfælde opdage Eders nærværelse, da vis hende min gave og sig, at Pillone forstår at elske, men også at hævne. Farvel! Nu ligger min skæbne i Eders hånd."

Han drejede sig rask om og forsvandt ad den nærmeste klippesti. Jeg fortsatte min besværlige vandring, stadigt følgende kløftens fald, indtil jeg endelig nåede den dybe slugt, som gennemskærer Sorrent. Her tog jeg vejret lettere; trods den ubanede vej og mørket, som gjorde den endnu besværligere, var jeg dog nu på et mig bekendt terræn og så med ublandet glæde de første rødlige lygter blinke oppe på torvet. Snart efter var jeg hjemme hos min skikkelige Nicolo, der med stor uro havde

ventet mit komme, og som betroede mig, at Pillone vistnok var på vej til at gøre noget meget ondt, da han i bladene havde set, at der var sat en pris af ti tusind ducater på hans hoved. Så lyste han mig op på mit gammeldags, hyggelige værelse, og da han havde tændt den blankt polerede, trearmede lampe, forlod han mig med et hjertesuk over de dyre tider og verdens ugudelighed. Næppe var han gået, før jeg tog Pillones gave frem og betragtede den. Det var en gammeldags, halvt udslidt helgenmedaljon i sølvkæde. På den ene side så man Kristus korsfæstet mellem de to røvere, og underneden stod: "Endnu i dag skal du være med mig i Paradis!" På den anden side var der anbragt en halvt udvisket palmekrans, i hvis midte der med en kniv var indridset: *Pillone Rex*, omgivet af tre kors – det var ikke let at sige, hvad han mente dermed.

Den nat lyttede jeg forgæves efter de hurtige trin, som så ofte havde forstyrret min søvn og givet mine fantasier næring. Alt var dødsstille, og den næste morgen erfarede jeg til min forbavselse af Nicolo, at den fremmede signora var rejst bort lige så ubemærket, som hun var kommet, ingen vidste hvorhen. Dog var det rimeligt, at hun ikke var taget langt bort, da hun havde ladet sin kuffert stå og sagt, at hun om få dage ville vende tilbage. Nede på marinaen fik jeg af Antonio tilfældigvis at vide, at en tilsløret signora den foregående dags aften havde lejet en båd, og at denne havde sat kursen efter Procida. Dette var hele det resultat, jeg kunne opnå; for vedkommende fisker var ikke vendt tilbage og ventedes først den næste aften; men om signoraen kom med, vidste man ikke.

Jeg var i en pinlig uvished om, hvad jeg nu skulle gøre, og tænkte flere gange på at vandre tilbage ad den samme klippesti,

for om muligt at træffe Pillone og skaffe ham underretning. Manden med den knækkede påfuglefjer spejdede jeg forgæves efter på torvet; han var der ikke, rimeligvis havde Pillone fundet, at det var for tidligt at udsende ham. Den næste nat forløb lige så roligt som den foregående, og henad middag så jeg ganske rigtigt en fyr med en knækket påfuglefjer stå foran alberget i samtale med en af folkene. Jeg fulgte efter ham, og da han på torvet trådte ind i en smudsig café, gik jeg derind, skrev et par ord med en blyant på et blad af min tegnebog og foldede det sammen. Lidt efter korn han hen til mig og strakte sin hat frem med anmodning om en almisse. Jeg lod papiret og et par kobberpenge glide ned i den, og lidt efter så jeg ham slentre op ad den trange gyde, som fører ud af byen henimod Massa.

Den tredje aften, just som jeg var kommet i seng, hørte jeg en vogn holde udenfor albergets port, og så øjeblikke efter lød de lette, hastige trin atter over mit hoved. Jeg stod op, klædte mig lydløst på, tog revolveren og min lygte og var få øjeblikke efter ad en omvej nede ved villaen, hvor jeg skjulte mig ved den store oleanderbusk, hvis knækkede gren tør og vissen raslede i vinden. Natten var mørk, himlen dækket med skyer, det blæste dygtigt, og kulden var allerede følelig. Jeg besluttede derfor at søge ind i villaen, så meget mere som jeg kunne frygte, at hun ved lygteskæret kunne opdage mig på den plads, jeg havde valgt. Til min skuffelse fandt jeg den lille låge denne gang forsvarligt lukket, og jeg måtte således på ny søge ned i de mørke hvælvinger, hvor den hemmelige indgang fandtes. Også denne frembød adskillige vanskeligheder, som viste mig, at Pillone ved sit sidste besøg havde bestræbt sig for at sikre sig indgangen; men endelig lykkedes det mig at få helgenbilledet til

at bevæge den udstrakte arm, og snart efter stod jeg igen i disse øde sale, som havde frembragt et så uhyggeligt indtryk, da jeg første gang betrådte dem.

Nu var jeg imidlertid bedre lokaliseret, og da jeg antog, at jeg fra tårnkammeret ville have den videste og frieste udsigt til derfra at iagttage lygtens komme, begav jeg mig først derop. Til min overraskelse var døren stænget, og derved ethvert forsøg på at trænge ind umuliggjort. Mismodig steg jeg atter ned ad den smalle tårntrappe, idet jeg overvejede, hvor jeg nu bedst skulle tage mit stade for at kunne se uden at blive set af den enlige nattevandrerske. Idet jeg kom forbi den dør, hvorved hovedtrappen endte, og som måtte føre ind til villaens anden etage, blev jeg ved et glimt af lygten opmærksom på, at der sad en nøgle i den nederste lås. Jeg åbnede den og kom ind i et stort rum, hvis hele udstyr snart lod mig formode, at dette vistnok måtte være det egentlige mål for den hemmelighedsfulde gæsts besøg. Det var et stort, aflangt værelse, betrukket med mørke lædertapeter, hvis matte guldliljer glimtvis trådte frem i lygteskæret. Dets to tilstængede vinduer vendte ud imod haven, og i baggrunden trådte man ad tre trin op i en slags alkove, som var adskilt fra det egentlige værelse ved et tykt silkeforhæng, og hvori der stod en afbleget fløjlsdivan og et ormstukket bord af sorrentinsk arbejde. Den syntes at have været benyttet som et slags familiearkiv; for på en række reoler lå endnu gulnede papirsruller sammenbundne med grønne silkebånd og forsynede med vokssegl. Det egentlige værelse tiltrak sig derimod langt mere min opmærksomhed; for det hele tydede på, at man her fra gamle dage havde forenet alt, hvad det hører til et vel udstyret studereværelse. To rigt udskårne reoler

prangede med hvide pergamentsbind på hver side af et stort, gammeldags skab, indlagt med perlemor, elfenben og skildpadde, og midt på gulvet stod et mægtigt skrivebord af egetræ, belagt med støvede papirer og dokumenter; højryggede lænestole med guldlæders betræk var anbragt hist og her, og på kaminen, hvor det gamle, pragtfulde rokokour kun syntes at vente på at blive trukket op, stod et par bronzekandelabre med tykke, nedbrændte vokslys. Men hvad der forbavsede mig mest, var at se en mængde planer og kort, dels af Neapel og dens nærmeste omegn, dels af fortet S. Elmo, af Marinearsenalet og det nærliggende Castell' d'Uovo; for disse var ikke gamle som alt det øvrige, men efter papirets farve at dømme åbenbart tegnede for nylig af en rask og øvet hånd og ophængt over de gamle landkort, som tidligere havde prydet væggen. Ligeledes var det klart, at en del af de papirer og bøger, som dækkede bordet, ikke tilhørte villaens oprindelige besidder. De var alle enten af topografisk eller fortifikatorisk indhold, alle af nyeste dato, og ved at blade i nogle af dem så jeg, at de i marginen var forsynede med noter, skrevet med en fast og sikker hånd.

Et indblik i de følgende værelser overbeviste mig om, at jeg til mit forehavende ikke kunne vælge nogen bedre plads end biblioteket. Fra dets vinduer havde jeg udsigt over villaens have, jeg kunne trække mig tilbage til alkoven, hvis nogen skulle komme, og jeg havde i ethvert tilfælde en let adgang til trappen, hvis jeg ønskede at fjerne mig. Med meget besvær fik jeg den rustne jernstang drejet om fra de indvendige skodder, og ved at åbne persiennen på klem, fik jeg fri udsigt, ikke alene til haven og vignen, men lige til *La Cocumella* selv, som i ubestemte omrids tegnede sig på højden.

Det er altid trist at vente ved nattetid og i mørke; men de to timers venten, der nu forestod mig, var næsten pinefulde. Ude i den forfaldne have var alt så øde, så efterårsagtigt, så natligt stille; kun når vinden klagende og sukkende i afbrudte stormstød kom susende ind fra stranden, hvis hule bølgebrud jeg bestandig hørte, kun da kom der liv i de sorte cypresser og pinjer, de nikkede og svajede, knagede og skurede mod hverandre, mens platanernes gule løv raslende hvirvlede sig op, lig åndeagtige skikkelser, der atter dansede bort gennem myrtehækkene. Inde i værelset, hvor jeg stod, og hvor jeg kunne høre mit hjertes banken næsten ligeså tydeligt som uret, jeg holdt i hånden, syntes også natlige ånder at drive deres spil. Det klirrede fra det store ur på kaminen; det knirkede og knagede i de gamle møbler, som næppe i århundreder havde skiftet deres plads; det borede og arbejdede i dette gamle træværk, som i så mange år ikke havde kendt til luftens og dagens forfriskende ånde, og af og til, når et vindpust fo'r igennem persiennen, bevægede trækvinden de gamle kort og de ophængte planer på en måde, som næsten fik mig til at tro, at nogen i raslende silkeklæder bevægede sig gennem rummet. Jeg lyttede til uglernes langt udtrukne skrig, til flagermusenes hvislende piben; jeg stirrede efter hver stjerne, der kom til syne på himlen for atter at dækkes af de hurtigt henjagende skyer; jeg anstrengte mig for at opfange hundenes fjerne glam fra vignerne oppe på bjerget og fo'r sammen, hver gang den drønende lyd, som enkelte, heftige bølgeslag fremkaldte gennem klippegrotterne, banede sig vej ind under villaen og fik denne til at ryste i sin grundvold.

Endelig slog klokken to fra det gamle kloster i Sorrent. Jeg havde set lysene i *La Cocumella* forsvinde et for et; nu var der kun én enkelt, rødlig lysstribe tilbage, og denne trængte ud fra et af de vinduer, som lå i fløjen lige over mine værelser. Endelig slukkedes også dette sidste, svage glimt, alberget tabte sig næsten fuldstændigt i mørket, og mit hjerte bankede med en voldsomhed som jeg ikke formåede at beherske. Da blinkede der højt oppe mellem det mørke vinløv en lille, rødlig stjerne; den bevægede sig fremad i bugtet slangegang, den kom nærmere, blev større, og endelig hørte jeg villaens havelåge knirke på sine rustne hængsler. Jeg anstrengte hele min opmærksomhed og forsøgte at kløve mørket med mit blik; men alt, hvad jeg så, var den samme, tilhyllede skikkelse, som næsten katteagtigt sneg sig ind under de stive laurbærhække for lige så lydløst og med tillukket lygte at forsvinde på den side af villaen, som vendte ud imod havet. Jeg havde med et fået hele min ro, hele min koldblodighed tilbage; det gik mig som jægeren, der på en klapjagt kan ryste af spænding og utålmodighed, men genvinder hele sit sikre blik og sin faste hånd, når han ser den listende ræv snige sig fra stamme til stamme. Jeg hørte lågen i den underste etage blive åbnet og derpå forsigtigt skudt i; jeg hørte lette trin bevæge sig gennem den tilstødende gang for kort derpå at nå trappen; jeg så gennem dørsprækken det første, rødlige skær af den sig nærmende blændlygte – da lukkede jeg min egen og var med få skridt skjult i den gamle alkove, hvis silkedraperi jeg omhyggeligt drog til foran mig. Min forsigtighed var ikke forgæves. Skikkelsen trådte virkelig ind i biblioteket og satte lygten fra sig med et suk, der klang som befrielsen fra angst og

rædsel. Derpå ilede den hen til kaminen, greb begge de svære bronzelysestager, satte dem på skrivebordet, tændte lysene, og i et nu forvandledes det øde, skumle rum til et venligt, næsten hyggeligt arbejdsværelse, hvor man blot savnede kaminens flamme for at have det rigtig komfortabelt. Jeg stirrede ud fra mit skjulested og så, at jeg ikke havde taget fejl; det var en kvinde, som, indhyllet i sort fra top til tå, havde vovet at trodse nattens fare og mørkets uhyggelighed. Men det var også, som om hendes kræfter nu var udtømt; hun sank sammen i den store, højryggede lænestol og blev længe siddende i en sammenbøjet stilling med hænderne for ansigtet og albuen lænet på skrivebordet. Pludselig fo'r hun op med en hastig, næsten lynsnar bevægelse, som havde hun hørt en lyd, der skræmte hende. Hun stirrede et øjeblik hen imod døren, pustede lygten ud og skjulte den i kaminen. Derpå trådte hun et par skridt foran det store kaminspejl, kastede med en rask bevægelse hætten tilbage fra sit hoved, rev kåben af sine skuldre og midt i lysglansen, som fordobledes af det gamle, venetianske spejl, stod den smukke Filomele, den gådefulde skønne fra bryllupper på klipperne ved Posilippo.

Jeg ville næppe tro mine øjne, og dog kunne jeg umuligt tage fejl. Det var den samme, lette, ranke skikkelse, det samme, gyldne, lysblanke hår, de samme, store, funklende øjne og det samme udtryk, en forunderlig blanding af ungdommeligt liv, stolthed og melankoli. Hvor var hun ikke dejlig, som hun dér stod foran spejlet, der gengav mig hendes billede i hele dets forføreriske pragt! Hvor blændende var ikke disse hvide, runde skuldre, som begrænsedes af de fine, sorrentinske kniplinger, der lig hvide blomster vuggede sig om hendes nakke og barm.

Hvor skønne og bløde i bevægelserne var ikke disse fyldige arme og de fine fingre, hvormed hun i urolig hast ordnede fletningerne i sit hår, som sløret og den ilfærdige gang havde bragt i uorden. Hun syntes at vide det selv; for idet hun sænkede en mørkerød kamelia dybere ned i dette væld af gyldenrøde lokker, nikkede hun til sit spejlbillede, smilede og skjulte derpå pludselig ansigtet i begge sine hænder under et heftigt anfald af hulkende gråd. Da hun atter tog hænderne bort og aftørrede sine tårer, var det, som om dette udbrud af pludselig smerte havde gjort hende endnu skønnere; hun var bleg, hendes læber skælvede, og hendes bryst bevægede sig voldsomt; men hendes øjne strålede med en forunderlig, næsten feberagtig glans, og over munden lå atter dette halvt vemodige, halvt stolte træk, som gav hende en dronnings ynde. Hun rettede endnu engang på den store brillant, der funklede på hendes sorte silkekjole som en stjerne i natten, så sig endnu engang i spejlet og ilede så hen til det gamle skab, hvis perlemors indlægninger spillede i lysglansen. Derpå drog hun et lille bundt nøgler frem, prøvede forskellige i låsene og syntes utilfreds med, at ingen af dem ville åbne de hemmelige gemmer. Pludselig var det, som om en ny tanke fo'r gennem hendes hoved; hun prøvede hver af de enkelte, forgyldte knapper, som var anbragt på skuffernes sider, trykkede på dem, og pludselig sænkede sig med en raslende lyd det midterste felt af skabet og fremviste en række hemmelige rum, fyldt med breve og dokumenter. Hun tog dem ud pakke for pakke, gennemløb dem med urolig hast, idet hun bestandig skottede til døren, og standsede endelig ved et brev, som syntes at tildrage sig hendes særdeles opmærksomhed. Derpå ordnede

hun alle pakkerne i en bunke, bandt dem omhyggeligt sammen med en snor og skjulte dem derpå ved siden af lygten dybt inde i kaminen. Da hun havde endt dette besynderlige arbejde, lukkede hun skabet til, gik et par gange uroligt op og ned ad gulvet og kastede sig atter i den gamle lænestol, hvor hun på ny henfaldt i dybe tanker uden at røre sig. Så længe sad hun, og så liden bevægelse sporede jeg hos hende, at jeg næsten troede, at hun var slumret ind; da rejste hun sig med et dybt suk, bøjede sig over skrivebordet og fremdrog af sin barm en lille guldmedaljon, som hun langsomt åbnede. Den syntes at indeholde et billede; for hun betragtede den længe og ufravendt, mens hendes øjne tindrede med en forunderlig ild. Derpå kyssede hun den heftigt og skjulte den så atter på sit bryst. Så satte hun sig ned, holdt hænderne for sit ansigt, og det forekom mig, at hun græd. I det samme hørte jeg dybt under mig en hul og drønende lyd, som om en port hårdt blev slået til; lidt efter klang faste, stærke trin i etagen underneden, og nu fo'r hun op med et udtryk af spænding, som ventede hun at se et natligt spøgelse, fodtrinene kom nærmere, de klang allerede på trappen, og hun gjorde en bevægelse, som ville hun søge tilflugt i den mørke alkove, hvor jeg sad; men pludselig trådte hun et par skridt henimod døren, viskede de sidste spor af tårer bort med sit lommetørklæde, og atter kom der over hendes ansigt dette forunderligt stolte, næsten bydende udtryk, som havde slået mig allerede den første gang, jeg så hende.

Hun lænede sig til skrivebordet og stirrede henimod døren. Den åbnede sig langsomt, og en mand, iført en mørk, folderig kappe, trådte ind. Med en rask bevægelse rev han kappen af sine skuldre, kastede den hen på en stol, og for mig stod en

skikkelse, som jeg trods dens forklædning kendte så godt – det var Pillone. Han bar bersaglierernes blanke hat med de lange vajende hanefjer, hans mørkeblå vams var prydet med guldbroderier, og i det mørkerøde skærf funklede hans dolk og hans pistoler; men i denne klædelige dragt, halvt en sømands og halvt en soldats, forekom han mig dobbelt smuk, den syntes at være som skabt for ham og i sig at forene smugleren og briganten. Han blev et øjeblik stående, idet han betragtede hende tavs og henrykt, som var han overvældet af hendes skønhed; derpå gjorde han et par hastige skridt henimod hende og ville tage hende i sin favn, men hun veg næsten sky tilbage, og han sagde med et udtryk af heftighed: "Filomele, hvorfor hilser du mig ikke? Lad al vor strid og al vor tvist være glemt! Du ved ikke, hvad jeg i nat vover for din skyld."

"Pillone," sagde hun med klangløs stemme, "hvor kunne du nænne at lade mig vente så længe på dette forfærdelige sted? Jeg havde i mit brev sat dig stævne til tvende timer over midnat, og over en time har jeg nu ventet her i angst og uro."

"Har du ikke ventet mig andre nætter end denne?" spurgte han, idet han betragtede hende skarpt. "Har du ikke i den sidst forløbne uge mangen nat været her uden at underrette mig derom? Nægt det ikke, mine spejdere vide alt."

Hun syntes overrasket, men svarede dog hurtigt: "Bebrejder du mig da, at jeg har vovet alt, tilsidesat alt, alene for min kærlighed til dig? Ja, mangen nat har jeg sneget mig over i denne øde, forfaldne villa, som *du* har lært mig at kende, og som dog fylder mig med rædsel og gru. Mangen nat har jeg ventet her, til jeg hørte de første haner gale, ene i det håb, at jeg måtte træffe dig her på dette sted, som jeg ved, at du stundom

besøger. Ak, jeg kendte jo ikke dine veje og vidste jo ikke, hvor jeg skulle sende mit bud, ellers havde du haft det for længe siden."

"Hvorledes fik du da at vide, hvor min lejr var?" spurgte han forskende.

"Af den gamle Rafaello nede ved stranden," svarede hun hastigt, "han har jo tidligere bragt dig brev og bud, og han lovede at gå mit ærinde."

"Så blev han slet lønnet", sagde han mørkt, "han er ikke længere at lide på, siden han angav Matteo. En af mine forposter, som kendte ham og antog ham for spejder, sendte ham en kugle, da han kom vore linjer for nær. Man fandt dit brev hos ham og bragte mig det; men det var sent, og jeg kunne næppe læse det for blod."

Den unge pige udstødte et skrig og dækkede ansigtet med sine hænder. "Blod!" udbrød hun, "Blod! – Bestandig kommer der blod imellem os for min skyld! Husker du den stakkels Leone i fængselsgården på S. Elmo? Han var den første, og du var endnu et barn dengang. Rafaello myrdet, den stakkels, gamle mand! Min Gud, lad ham da være den sidste!"

"Ikke myrdet, men dræbt," svarede Pillone med hård stemme. "Hvad ville den gamle nar ved vore forposter, når han ikke kendte løsenet. Den dumdristige! Kendte han ikke de love, der fra de ældste tider har hersket iblandt os? Vidste han ikke, at han for penge havde forrådt en af mine bedste mænd, og at den, som forråder Pillone, lider døden?"

"Han havde håbet tilgivelse for min skyld, når han bragte dig mit brev," svarede Filomele med sagte stemme. "Den havde du dog vel givet ham?"

Pillone tav et øjeblik, derpå sagde han: "Nej, det havde jeg ikke, selv om du havde stået ved hans side. Jeg må holde mandstugt mellem mine folk, hvis jeg vil vedblive at være herre over dem, og for forræderen kender vi kun én straf – døden!"

"Du elsker mig ikke, Pillone! Du har aldrig elsket mig!" udbrød den unge pige med et lynende blik. "Ellers havde du skånet en svag og gammel mand, der måske af nød har ladet sig drive til sin brøde."

"Han faldt på sine gerninger; men jeg gav ikke ordre dertil," sagde Pillone mildere. "Du ved ikke, Filomele, hvad det vil sige at skulle hævde sin værdighed blandt disse vilde, forvovne karle, hvis liv kun er en indsats i et lykkespil. Du siger, jeg elsker dig ikke! Har du da ikke det bedste bevis i den tillid, jeg på ny viser dig? Ved du ikke, at alt er gjort rede for at fange mig og tilintetgøre mine folk? Jeg har vovet mig ind i løvens gab, og da jeg i nat sneg mig herned for at møde dig, gik jeg forbi bersaglierernes vagtblus, som brændte på torvet i Sorrent. Man gjorde honnør for mig; men havde en af politiets agenter kendt mig i min forklædning, havde man skudt mig ned på stedet som en hund. Jeg elsker dig ikke, siger du. Har jeg da ikke givet dig alt, hvad du pegede på, opfyldt ethvert af dine ønsker og ofte sat livet ind for din skyld? Jeg elsker dig ikke! Har du da glemt hin bryllupsnat på pynten ved Posilippo? Hvem var det, som gav den usling af en betler, politiets spion, et vink om min nærværelse? Du forrådte mig, Filomele, og du burde have fristet den samme lod, som ramte den stakkels tåbe Rafaello. Du bragte splid mellem mine folk, fordi jeg intet foretog mig imod dig. Du lod dig fange og føre for politiet i Napoli, og nu, da jeg kommer her med tro og tillid til dig, her, hvor et vink af dig

kunne forråde mig for bestandigt, nu siger du, at jeg elsker dig ikke!"

"Bebrejd mig ikke noget, Pillone, så længe den egentlige brøde oprindelig findes hos dig selv," svarede Filomele og kastede hovedet stolt tilbage. "Har du glemt, hvad der var foregået mellem os kort før den aften? Husker du, at du tvang mig til at iføre mig mine smykker og tage del i en bryllupsfærd, som af mit inderste hjerte var mig imod? Jeg hadede dig, Pillone, da jeg den aften satte over Golfens mørke vande; jeg foragtede mig selv, og jeg kunne have druknet mig, hvis ikke tanken om hævn havde holdt mig tilbage. Men da du dansede tarantellen med Giovannina, da du greb guitaren og i glødende vers improviserede hendes bryllupssang, da sårede du mig på en måde, du ikke aner; jeg var i det øjeblik blandt hine mennesker ikke længere din udkårne, men en frille, som du behandlede efter dine luner. Du så, at jeg blegnede, så mine tårer, så, at jeg, Pillones brud, skjulte mig i en afkrog; men der kom ikke medlidenhed i dit hjerte. Jeg skulle tømme forhånelsens gift lige til bunden, og det perlebånd, du havde givet mig som vor forbindelses første gave, dette blodigrøde bånd imellem os, det sønderrev du selv og slyngede om hendes hals. I det øjeblik kunne jeg have myrdet dig; men en kvinde tør jo ikke som dine mænd bære våben og værge. Jeg greb det redskab, som lå mig nærmest, og da jeg lige så godt som du vidste, hvad denne tiggers egentlige hverv var, angav jeg dig i et anfald af raseri og fortvivlelse. Jeg var vanvittig af misundelse og had; for jeg vidste dengang mere, end du i dette øjeblik aner."

"Hvad vidste du da?" spurgte Pillone med en let uro i sin stemme. "Jeg indrømmer, at jeg den aften i et anfald af lystighed gjorde dig uret; men havde du elsket mig, ville du ikke have hævnet dig, som du gjorde. Hvor mange, brave mænd mistede jeg ikke den aften!"

"Mænd!" udbrød Filomele foragteligt og knyttede krampagtigt hånden. "Bestandig taler du om mænd, som om kvinder var dig intet. I et anfald af lystighed, siger du! O, kald det ikke således! I et anfald af lyst var det, at du krænkede den, som du selv kalder din brud. Du siger, at dine spejdere ved alt, Pillone! Tro mig, også jeg har haft spejdere, når det gjaldt mit had og min stolthed. De har fortalt mig alt; jeg kender alle dine forhold. Den Giovannina, til hvis bryllupsfærd du tvang mig, havde du selv tidligere ejet, da hun som ung pige vogtede gederne ved Tibérs forfaldne villa. På Capri havde du fundet hende; dér havde du mangen nat hemmeligt søgt til hendes moders hytte, og da du var ked af hende, forlod du hende og skænkede hende til en af dine mænd. Forstår du nu, hvad jeg led hin aften, da du sang bryllupssangen til hendes ære?"

Pillone stod som lynslået. Han sænkede sine øjne mod jorden, hans læber skælvede; men han sagde ikke et ord.

"Tro ikke, at jeg lod mig lokke af løse rygter eller lyttede til sladderen på torvet og ved fontanen," vedblev Filomele med sagtere stemme. "Jeg lod mig fange, siger du, og føre for politiet i Napoli. Jeg var vel nødt til at bøje mig for overmagten; men netop dette politi, som du foragter så meget, gav mig beviserne i hænde. Ved undersøgelsen af smuglernes huler fandt man i Giovanninas brudekammer smykker, som du selv havde båret, Pillone, ja, som du havde lovet mig. Jeg måtte med

skamrødmen på mine kinder sammen med Giovannina bevidne, at de var dine, at jeg havde set dem hos dig. O, det var forfærdelige dage!"

"Og i disse dage," udbrød Pillone med en stemme, der skælvede af bevægelse, "gjorde du mere end dette. Du gav politiet underretning om ting, som var en hemmelighed mellem dig og mig. Mange af mine bedste smuthuller blev eftersporede og opdagede, mange af mine folk overrumplede og dræbte. Jeg følte din usynlige hånd tungt hvile over mig, hvor jeg så vendte mig hen, og dog kan jeg tilgive dig alt dette, hvis du blot vil vedblive at elske mig."

"Jeg kunne have forrådt dig helt, hvis jeg havde villet," svarede Filomele stolt, "og der var øjeblikke, hvor jeg fristedes til at gøre det; men man tilbød mig penge som belønning derfor, og min stolthed såredes til døden. Det var dette, som frelste dig, Pillone! Jeg kunne ikke tilgive, hvad du havde gjort mod mig, mig, om hvem du sagde, at du fra barndommen havde kåret mig til din brud og i drømme set mig stå som dronning ved din side."

"Så tilgiv mig nu," sagde Pillone, idet han i heftig bevægelse knælede ned og kyssede sømmen af hendes kjole. "Du havde ret til at hade og foragte mig; jeg selv havde i dit sted måske handlet langt værre, end du gjorde. Tilgiv mig, Filomele! Du kender ikke det hav af lidenskab, der kan rejse sine bølger i en mands bryst og kaste ham som et vrag meget længere end til klipperne på Capri. Ja, jeg tilstår det, jeg har kendt Giovannina; men det var en flygtig sanserus, fremkaldt af mit fyrige blod og næret ved den kulde, som du dengang viste mine ømmeste følelser. Det var i et anfald af fortvivlelse over din

tilbageholdenhed, at jeg nærmede mig Giovannina, og jeg brændte mine vinger som zanzaraen, der flagrede om det flammende bål. Men aldrig har hun været mit hjertes udvalgte, aldrig har hendes billede fra barndommens dage stået for mig, strålende som dit, aldrig har jeg i drømme set hende svæve som dronning ved min side. Du, kun du skal bære guldkronen såvel i drømmen som i livet! Sig blot tre ord, sig: "Jeg elsker dig!" og jeg vil hæve dig så højt, at virkeligheden skal overgå selv dine dristigste tanker."

Han havde rejst sig op og lagt sin arm om hendes smækre liv. Nu drog han hende ned til sig, satte hende på sit knæ som et barn, omslyngede hende med begge sine arme og talte ord, sagte og hviskende, den ømmeste kærlighedssprog, der var for dæmpet til, at det kunne nå mine øren. Hun lagde sit hoved mod hans skulder, hendes rige lokker løstes og faldt som en gylden strøm ned over hans bryst; han dækkede hende med sine kys, heftigt, lidenskabeligt, og hun besvarede dem svagt med armene slyngede om hans hals; men da hun én gang hævede hovedet over hans skuldre, så jeg i hendes ansigt et udtryk, som næsten forfærdede mig.

Således sad de en stund, hensunkne i stille, vekslende samtale, kun afbrudt ved hans kærtegn, der tiltog i styrke og lidenskabelighed. Endelig rejste han sig ligesom bedøvet, satte hende sagte på en stol ved sin side og sagde, idet han betragtede henne med glødende blikke: "Hør mig, Filomele, det er endnu ikke alt! Jeg vil skænke dig endnu mere og hæve dig endnu højere for din kærlighed, der har tilgivet min brøde. Du kender ikke mine hemmeligste planer; jeg har bevaret dem i mit bryst trofast indtil denne stund, jeg har ruget over dem

som en vanvittig over sine drømme; men nu skal du vide alt, og alt skal du dele med mig. Du har i mig kun set briganten, den dristige røver, som var i stand til, lynsnar som ørnen, at slå ned over sit bytte og atter forsvinde dermed. Men vid, at alt dette kun var en maske, hvorunder jeg hvervede mænd, knyttede forbindelser og skaffede mig et navn, der nu klinger lige kendt og lige højt fra Volscerne til klipperne ved Massa. Mit mål er langt højere. Fra smugler har jeg hævet mig til brigant; i morgen forvandles briganten til en kriger, som inden aften vil have over tusinde, velbevæbnede mænd i sit følge. I morgen, når solen står op, flammer oprørets lue fra Sorrent til Castellamare og fra Castellamare til hjertet af Napoli. Det nittende århundredes Massaniello har rejst sig. Han skal knuse Savoyens kors, ligesom den gamle fordum Kastiliens tårne, og, ved Kristi hellige legeme, han skal ikke lade kronen vriste af sin hånd, hverken af pøbel eller aristokrater."

Han stod foran hende, stolt og bydende med hævet hånd og tindrende blikke; hun løftede sine øjne op imod ham og betragtede ham stift; men det var med et blik og et udtryk, hvori der lå halv spot, halv medlidenhed. Han bemærkede det ikke, og hun sænkede atter hovedet, idet hun sagde: "Tiderne skifter, Pillone! Der fødes ingen Massaniello mere ved Napolis strande."

"Og hvorfor ikke?" udbrød han heftigt. "Altid ved du at dæmpe den ild, der luer i mit bryst, og forvandle mine stolteste planer til drømme. Du kender ikke dette land og dette folk således som jeg, der har levet i dets midte lige fra barndommen af. Hør min plan, og døm så selv om den skal anses for vanvid. Dette land beherskes af en konge, siger man, og man påstår, at Italien er ét

fra Turin til den yderste pynt af Sicilien. Men alle, og denne store røver af Savoyen måske bedst, ved, at det hele er en løgn, beregnet på at skjule hans svaghed. Vittorio Emmanueles magt når ikke længere end til nogle miglier syd for Firenze. Dér står den hellige stol, og han vover næppe at løfte sin hånd mod den, så længe de franske bajonetter omgiver Vatikanet. Her i syden er han kun konge af navn, og det ville gå ham ilde, hvis han prøvede på at blive noget mere. Hernede er der kun én magt, som hersker, kun én, som folket adlyder og hvortil det klynger sig, og det er den hellige kirke. Alle som én ville de rejse sig mod de piemontesiske tyranner, når tidens fylde kommer, og alle som én vil jeg have dem på min side – der vil ikke være en kirke, ikke et kloster, uden at jeg dér kan søge tilflugt og hjælp. Ja, selv fra Rom har man ladet mig vide, at min kamp ikke skal være forgæves og at et oprør vil blive støttet ikke alene ved frivillige, men ved våben og penge. Dernæst kommer Syditaliens adel; hvor er den? Den lever tilbagetrukket på sine godser, misfornøjet over, at dens magt er knækket, dens privilegier krænkede, dens rettigheder forhånede. Også hos den vil jeg finde bistand, og når timen kommer, vil der på dens godser ikke findes en bonde, ikke en hest, uden at de står til min rådighed. Endelig er der folket selv, det store, menige, trællende folk, og ingen steder trykker det piemontesiske kors mere, end netop her. Husk, hvorledes det levede i gamle dage! Ingen udskrivning, ingen skatter, intet småligt politiplageri – uddeling af korn og penge, kirkefester, fyrværkerier og højtidelige optog – det var de midler, ved hvilke man dengang regerede disse voksne børn og holdt dem i tømme. Hvad bryder et sådant folk sig om politisk frihed, når gaverne tages fra det,

når arbejdet ligger stille og børnene skriger af sult! Se dig omkring! Overalt hører du klager over vold og uretfærdighed, overalt klinger en dump mumlen af misfornøjelse og utilfredshed, overalt ønsker man de gamle, lykkelige tider tilbage. Piemonteserne har intet lært af historien. De har forhøjet afgifterne af salt, af tobak, de har indført skat på hver ting, der bruges, lige fra teaterplakaten til de vokskerter, der skal lyse over vore døde. De har indført mølleskatten, fordyret hvert stykke brød, som den fattige tager i sin mund, og de har glemt, at det var en carlin mere i told på pundet af frugt, som bevirkede, at Masaniello lod sig udråbe til konge i Napoli. Et mørkt had gærer overalt. I Salerno har man kastet mølleskattens opkrævere under kværnene, og i Castellamare har man i går nedrevet de kongelige skilte fra salt- og tobakshandlernes boder og brændt dem ved stranden. I morgen vil den gamle Luigi Bellini, fiskernes oldermand i S. Lucia, blive udpantet for resterende skatter, hans båd og hans redskaber solgt og hans værdighed overdraget til Bernardo Capello, som står i politiets hemmelige sold. Hele befolkningen er i oprør, hver fisker og hver smugler, så langt Golfen rækker, vil i morgen give møde udenfor hans hus, og når skatteopkræverne kommer, vil der kun behøves en gnist for at tænde denne letbevægelige masse i de klareste luer. Jeg ejer denne gnist, jeg bærer den her på min tunge, og ve den, der vil vove at modsætte sig, når Pillone i morgen taler til folket."

Filomele svarede intet. Hun stirrede uroligt henimod vinduet og sagde endelig i en deltagende tone: "Vogt dig, Pillone! Jeg frygter, at der er andre, som er snedigere og mægtigere end du, og at disse benytter sig af dig som deres redskab. Men hvilket

redskab kan sætte sig op imod sin herre? Det brydes sønder, når han har brugt det."

"O, hvor kender du mig slet," udbrød Pillone med stigende heftighed. "Hvornår har jeg været et usselt redskab i andres hænder? Alt har jeg udført selv. Hver plan, hver beregning har jeg overvejet og gennemtænkt lige til de mindste enkeltheder; jeg selv har gjort alt lige til det rids af forterne, som du dér ser hænge foran dig. Der er ikke et punkt af betydning, uden at jeg har gennemspejdet det og kender dets svageste side; men ene bærer jeg mit værk på mine skuldre, og ingen, han være nok så snedig og nok så mægtig, skal formå at hindre mig i min gang."

"Så frygter jeg dobbelt," sagde Filomele tankefuldt. "Én mand formår intet i vore tider."

"Du har ret," svarede Pillone med en utålmodig bevægelse. "Han formår intet, når han ikke kan sætte masserne i bevægelse; men kan han det, formår han alt. Hvad var Masaniello? En fattig fisker, som næppe havde tænkt på at afryste åget før den samme dag, hans tale lynede til folket som fra en uvejrssky. Hvad var den kække Murat aftenen før han stormede det uindtagelige Capri? En dumdristig vovehals, der prøvede på at hente månen ned fra dens hvælving. Hvad var Garibaldi, da han med sine tre hundrede mand landede på Sicilien? En vanvittig eventyrer, som blev udleet af Europa, og dog herskede han tre uger efter over det samme Napoli, som nu skal anses for uindtageligt. Har du glemt, hvad der nylig skete i Palermo? To tusind unge mænd, som var flygtet til bjergene for at undgå den piemontesiske udskrivning, sammensvor sig under den kække Masaglio og indtog Siciliens hovedstad, uden at der blev løsnet et skud. Nej, Filomele! Vel elsker jeg dig højt,

men du skal ikke være den, som kuer mit mod. Lykken følger den kække, og tør du ikke følge ham, går han alene – lad så de feje blive tilbage!"

"Jeg er ikke fej, Pillone," svarede den unge pige, og rødmen farvede hendes kinder; "men dit foretagende er dumdristigt, ja næsten vanvittigt. Lad også det lykkes, som du har fortalt mig om. Du bliver dog knust og må trække dig tilbage til dine bjerge. Husker du, hvorledes det gik i Palermo? Italienske fregatter bombarderede byen, og piemontesiske soldater stormede staden hus for hus, nedsablede de flygtende og slængte ligene ubegravede i kældrene. Således vil det også gå dine mænd, Pillone! Du vil let kunne ægge til oprør, ja måske bemægtige dig S. Elmo selv; men du vil aldrig kunne holde din stilling i længden, piemontesernes tropper ville få dage efter omsværme byen som fluer, og selv om du slog dem, selv om du med kronen om dit hoved drog ind i Palazzo Reale for at sætte dig på det purpur, du eftertragter, tror du da, at man i Europa ville tåle, at en gedehyrdes søn udstrakte sit scepter over kongeriget Napoli?"

"En svinehyrdes søn greb engang St. Peters hellige nøgler og slyngede sin bandstråle mod konger og fyrster," bemærkede Pillone stolt. "Når jeg har kastet brigantens kappe, som han engang sine krykker, kan jeg vel komme på en kongetrone."

"Din stolthed og dit hovmod forblænder dig således, Pillone," svarede Filomele hovedrystende, "at jeg vel næppe får dig til at følge mit råd. Hør imidlertid roligt min plan, ligesom jeg har hørt din, og du vil stå dig vel i at følge den."

Pillone gjorde en utålmodig bevægelse med hovedet, men tog dog plads ved hendes side; hun rakte ham sin hånd, bøjede sig

over imod ham og sagde: "Jeg ved, Pillone, at du i denne villa har nedlagt alt, hvad du i flere år har røvet fra de rige fremmede, som gennemstrejfer vort land; du har selv fortalt mig det og ofte vist mig, hvad du ejede af guld, juveler og diamanter. Det hele kan føres med i en båd, og jeg har truffet mine foranstaltninger dertil. Lad os flygte sammen, Pillone, inden det uvejr, du vil fremkalde, bryder løs! Lad os gå i land på et eller andet ubevogtet sted i nærheden af Gaëta; derfra ville vi inden kort tid være over Pavestatens grænser, hvor vi er sikre mod enhver forfølgelse. Du er dér rig og uafhængig. Ingen spørger om dit tidligere liv. Lad kirken give dig aflad for det blod, der er blevet udgydt, og skaf dig selv barmhjertighed hos den hellige Jomfru ved at kue de vilde planer, som gærer i dit sind. Når du da er kommet til ro i dig selv, køb da en fredelig vigne, dyrk jorden, og da –" Filomele fuldendte ikke, men slyngede armene om hans hals.

Pillone løsnede heftigt hendes hænder, stirrede på hende og sagde: "Det var altså drømmen og dens dronning! Tror du, at en mand som jeg duer til at blive en fredelig bonde, der beskærer sine vinstokke og tørster efter regn. Hvilket usselt, jammerligt liv! Og til det har du lagt planen?"

"Hør mig helt ud," sagde Filomele med et bedårende smil, "jeg har kun lagt den for at vide dig i sikkerhed og værne dig mod fremtiden. Da jeg i går var på Procida, talte jeg med den gamle Domenico Natelli, som jeg ved er dig hengiven. Han lovede tilligemed sine sønner at krydse i nat tæt udenfor Sorrent for henimod klokken tre at være her i nærheden af villaen. Han vil føre et olivenblus i stævnen, som var han på fiskeri, og når du giver ham dit signal, vil han lægge til hernede

ved klipperne. Tiden er kommet; han kan ikke være langt borte. Lyt derfor til mit råd, saml dine skatte, og lad os flygte sammen til et sted, hvor ulykken ikke daglig hænger over vore hoveder."

"Dumdristige!" råbte Pillone og fo'r op med et spring, så at stolen væltede under ham. "Hvor tør du vove sligt? Ved du da ikke, at Domenico Natelli er blevet min dødsfjende, siden jeg så dig sidst? Og til ham har du betroet dig! Ulykkelige, du er i stand til at forråde mig mod din vilje! Vent her, til jeg kommer tilbage!"

Med et spring var Pillone ude af døren, og jeg hørte ham ile op ad trappen til tårnkammeret, hvis dør han hastigt åbnede. Filomele rejste sig hurtigt; hun ilede hen til døren, lyttede og vendte sig så mod vinduet med et smil så dæmonisk, at jeg gyste derved. Hun lyttede endnu engang opmærksomt; derpå greb hun sit hvide tørklæde, rev med et ryk persiennerne fra vinduet og lod tørklædet flagre i nattevinden. Jeg hørte et skarpt ugleskrig ovre fra vignerne; hun skød atter persiennerne omhyggeligt til, og i det næste øjeblik sad hun på sin plads ved skrivebordet med et udtryk i sit ansigt, der på ny mindede mig om gorgonens forstenende hoved.

Få øjeblikke efter kom Pillone ind. Han satte sig ved hendes side og sagde med rolig stemme: "Filomele, du kunne, uden at ville det, have bragt mig i en fare, som du ikke selv kendte; men der lyser en heldig stjerne over mit forehavende, og den har også frelst mig i nat. Vinden er pålands, der går høj sø, og i denne brænding er det ikke muligt for nogen båd at lægge til ved kysten. Alt var mørkt og stille derude; der var ikke et blus at øjne på hele Golfen. Lad os tage det som et lykkeligt varsel og som et tegn på, at mine stolte drømme vil gå i opfyldelse. Men

husk, at du er drømmenes dronning, Filomele! Ved din side formår jeg alt; uden dig er jeg intet. Kom derfor, og følg mig straks! Den hemmelige udgang står os åben, og langs kysten kunne vi inden en time nå tilbage til min lejr. Den gamle Gasparo og hans hustru ville tage imod dig som deres eget barn, og i morgen følger du på en af bådene med mig til Napoli. Vær mig tro, Filomele, og følg med mig som min skytsånd! Det skal ikke vare trende dage, inden du hører folket jublende råbe: "Leve kong Pillone og hans brud!"

Hun stirrede på ham med det samme, kolde, glansløse blik og sagde kort: "Nej, Pillone, til retterstedet følger jeg dig ikke."

"Det forlanger jeg ej heller," udbrød han. "Følg mig blot på min flugt til berømmelse og lykke."

"Filomele kan ikke flyve så højt," svarede hun.

"Så vil jeg tage dig på mine skuldre som ørnen, der bar spurven mod solen, for at den kunne svinge sig endnu højere end den," udbrød han lidenskabeligt. "Jeg har ingen tro til lykken, når du ikke er i dens følge."

"Jeg følger dig ikke!" sagde hun bestemt.

"Og hvorfor?" udbrød han blegnende. "Ved du, at jeg kan tvinge dig dertil?"

"Om jeg ved det?" sagde hun med en skærende betoning. "Har du ikke tvunget mig til alt, siden hin første, ulykkelige nat, siden hans død, som du har forbudt mig at nævne? Ja, sikkert kan du tvinge mig, som du har tvunget mig til flugt, til forbrydelse, til kærtegn. Men kan du tvinge lykken, Pillone, fordi du tvinger mig?"

"Jeg vil kue alt, hvad der kommer på min vej, var det så ærkeenglen S. Michele selv," råbte Pillone forbitret. "Svar mig

oprigtigt! Er det, fordi jeg hævnede mig på denne usle ødeland, at du vil forlade mig, er det, fordi jeg dræbte Alessandro Cesarini, at du svigter mig natten før min lykke?"

"Du har jo forbudt mig at nævne hans navn," sagde den unge pige med skælvende stemme. "Selv mindet, det dyrebareste, et menneske ejer, har du forsøgt at dræbe. Men det er ikke lykkedes dig. Hans billede bor så klart og lyst i mit hjerte som den første dag, han trykkede min hånd. Ja, hvis du vil vide det, Pillone, så er det Cesarinis blod, som har skilt og for bestandig vil skille vore veje."

"Og denne usling, denne udsvævende ødeland, som røvede dig din uskyldighed og mig, hvad jeg elskede højst, skal da hans skygge bestandig komme imellem os?" råbte Pillone bleg som et lig. "Den elendige! Lad ham rådne i marmorsarkofagen bag alteret i S. Carlo in Arena! O, hvis jeg kunne, jeg dræbte ham endnu engang, hvis han opsteg fra de døde! Jeg ville kvæle denne blege dødning, hvis jeg mødte ham, denne skygge, som selv i graven berøver mig, hvad jeg elsker højest i livet."

"Forhån ikke de døde!" råbte Filomele truende. "Guds dom kan komme over dig, inden du aner det. Men et skal du vide, et har jeg at sige dig i denne nat, som vil fylde dig med rædsel: Jeg har aldrig elsket dig, Pillone! Du har truet, tvunget og pint hvert kærtegn frem, lige fra det sagteste håndtryk og til kysset på min læbe. Alessandro Cesarini kalder du min forfører? Han har aldrig været det. Frit og villigt gav jeg mig selv hen til ham; for han forstod at vinde, mens du kun kendte at herske og betvinge. Du har slæbt mig om fra kløft til kløft, fra hule til hule; du har knust hver streng, som gav genlyd i mit bryst, indtil du fik mig hård og kold og følelsesløs som klippen selv.

Da du dræbte Alessandro Cesarini, dræbte du med det samme dolkestød hver følelse hos mig. Jeg foragter og afskyr dig lige så meget, som jeg elsker hans billede, jeg her bærer ved mit hjerte."

Pillone var fra bleg blevet gusten. Hans øjne skød lyn, hans knæ vaklede – det var, som om disse ord ramte ham stød for stød som lige så mange usynlige dolke. Pludselig gjorde han et spring, fo'r ind på hende, bøjede hende tilbage og drog medaljonen frem, som hun bar skjult på sit bryst. Han åbnede den og betragtede den med øjne, der gnistrede af raseri og had; derpå hævede han den i sin hånd og slyngede den mod kamingesimsen, så at glasset splintredes i tusinde stykker.

"Pillone!" skreg den unge pige, idet hun styrtede frem for at gribe det dyrebare billede.

"Tilbage! Ikke et skridt! Vil du da gøre mig vanvittig?" tordnede Pillone, idet han stampede i gulvet, så at de gamle reoler vaklede derved.

Da hørtes der en underlig, klirrende lyd som af en fjeder, der giver efter. Det midterste felt på det gamle skab sænkede sig raslende ned og fremviste en række tomme rum. I det samme klang oppe fra højderne en dump trommehvirvel.

"Forrådt!" stønnede Pillone, idet hans blik ufravendt stirrede mod de tomme, gabende rum. "O, jeg dåre, som kunne fæste lid til en kvinde!"

"Ja," sagde Filomele med rystende stemme, "til en kvinde, hvis elsker du myrdede, hvis kærlighed du tvang, og som du selv forrådte, fordi hun ikke gengældte din vilde, dyriske lidenskab. Stir kun på mig! Grib kun efter dine våben! Hvad bryder jeg mig om at leve, når du har myrdet alt omkring mig? Ja, du er

forrådt, Pillone! I dette øjeblik klinger bersaglierernes signal til opbrud, og om to timer har de besat hver kløft, der fører til din lejr ved Massa. Skynd dig, Pillone! Il dem til hjælp! Folket venter sin konge."

Pillone havde grebet sin revolver og gjort en truende bevægelse henimod hende; men som om han frygtede, at et skud i dette øjeblik kunne forøge det farlige i hans stilling, lod han den atter synke og sagde med påtagen kulde: "Jeg forstår dig, Filomele! De ti tusind ducati, som dette hoved i øjeblikket er værd, har du ikke forsmået at tage med; de kunne bruges til at opdyrke den fredelige villa. O, hvor lavt! Hvor har jeg dog taget fejl af dig!"

"Forhån mig kun, Pillone!" svarede Filomele, idet hun trykkede sig op til vinduet, "mishandl mig kun med din tunge, som du tidligere har gjort det med din hånd! Hvad tror du, jeg bryder mig om det i en time som denne? Du er forrådt! Om et øjeblik vil gendarmerne omringe dette hus, og der vil ikke blive dig en udvej åben. De vil slutte dig i lænker, kaste dig i fængsel, dømme dig til døden! Når da kolonnens tavse riffelpiber peger mod dit bryst og du ser døden lyne dig i møde fra hvert løb, da tænk på Filomele, dit hjertes udvalgte dronning. Hende var det, som forrådte dig; men den, der styrede hendes fjed og lagde planen til hvert af hendes anslag, var Alessandro Cesarini, hvis minde hun aldrig har svigtet."

Den unge pige vendte sig om, rev persiennerne på vid gab og udstødte et gennemtrængende råb, idet hun viftede med sit lommetørklæde. Med et skrig, vildt og uartikuleret, som kom det fra en tiger, fo'r Pillone ind på hende, greb hende i sine arme, stoppede lommetørklædet i hendes mund og slængte

hende som et barn over sine skuldre. Jeg hørte døren blive revet op og atter hårdt slået i, jeg hørte ham styrte ned ad marmortrappens stenhårde fliser, hørte, hvorledes han i mørket underneden tumlede frem med sin byrde, idet han tørnede på, snart hist, snart her. Pludselig lød et langt, gennemtrængende skrig – jeg hørte et legeme tungt falde til jorden, derpå drønet af helgenbilledet, som hårdt blev smældet i, og alt blev stille som i graven.

Lammet af rædsel sank jeg tilbage mod sofaen og formåede ikke i det første øjeblik at samle mine tanker. Det susede og sang for mine øren, jeg syntes at høre fjerne stemmer og råb, som kom de dybt nede fra en bundløs afgrund. Jeg syntes at spore lugten af røg, og i en forfærdelig angst fo'r jeg op og var med ét spring henne ved døren – den var lukket, låsen udvendig holdt den som fastnaglet. Uden at betænke mig et øjeblik var jeg ved vinduet, og idet jeg benyttede de ældgamle, armtykke vedbendranker som strikkestige, var jeg nede i haven lige samme øjeblik, som jeg oppe fra vignerne hørte de første trin af de fremstormende gendarmer. Jeg tyede ind i den mørke orangelund, hvorfra en snæver sti førte over i de tilstødende haver, og ad en omvej nåede jeg uden at blive bemærket tilbage til *La Cocumella*. Her var alt i det største oprør. Patrulje fulgte på patrulje, folkene styrtede halvt påklædte frem og tilbage, og den gamle portner kunne af skræk næppe genkende mig, da jeg tiltalte ham. Jeg nåede mit værelse i en sindsstemning, som jeg har ondt ved at beskrive; luften forekom mig trykkende kvalm, og min første gang var til altanen, hvis fløjdøre jeg åbnede. Hvilket syn! Vignen vrimlede af bersaglierer og gendarmer, som i vildt løb satte over gærder og hække. Mit blik søgte hen

mod den gamle, forfaldne villa, hvis rædsler jeg aldrig skal glemme. Den lå der endnu som før med sine uhyggelige, tilskoddede vinduer, sit skæve tag og sære, overbyggede skorstene. Men op af disse steg nu en tung, kulsort røg, rødlige glimt hoppede frem, snart hist, snart her, og dansede som flakkende lygtemænd henover taget, mens en ubestemt, stadigt voksende lysning viste sig indenfor de tilstængede vinduer. Pludselig lød et drøn; den forreste halvdel af taget sank bragende sammen, og op i nattens mørke slog røde, knitrende luer, som kastede genskin på de sorte cypresser, på pinjerne og på de hvide marmorfigurer omkring springvandet. Lidt efter slog flammerne ud også fra stueetagen, snoede sig med deres røde tunger lig ildfrugter frem gennem det mørkegrønne løvværk, og snart var villaen et uhyre, flammende bål, hvor det ikke var muligt at bringe redning. Gendarmer og bersaglierer stod i tavse grupper som ørkesløse tilskuere dybt nede i villaens have; de tunge vandkar kom forgæves rumlende fra Sorrent, ilden bredte sig mere og mere, omspændte det gamle, firkantede tårn, og henad morgenstunden svarede la Villa Morta fuldstændigt til sit navn: En øde, sammensunken brandtomt, hvorfra vinden endnu førte de sidste, hvirvlende røgskyer ind over sandet.

Den samme aften mødte jeg i en af de trange murveje, der lig muldvarpegange snor sig ind imod Sorrent, et forunderligt tog. På en silkeklædt båre, hvis gulddraperi funklede i glansen af de vokskærter, som omgav den, lå liget af en ung pige. De blege hænder var foldet over brystet; et rigt, gyldenrødt hår omgav et ansigt, som jeg kendte så godt, og som end ikke i døden havde mistet sit forunderligt stolte dronningeagtige præg. Bedende

præster, mumlende munke og kordrenge med krucifikser og røgelseskar fulgte efter båren. Det var Filomele, Pillones brud! Man havde fundet hende foran det gamle helgenbillede i det ottende stengalleri, endnu med Pillones dolk i det blodige bryst.

Tavs fulgte jeg det sørgelige tog, som på sin vej hidlokkede flere og flere tilskuere fra de tilstødende huse og vigner. Frem gennem hulvejen gik det i kærternes skimrende glans, under munkenes mumlende bønner og det tilstrømmende folks klager og forbandelser. Frem gik det over den gamle bro, hvor helgenbilledet lyste, smykket med lamper og blomster, frem over torvet, frem gennem den bølgende menneskemasse, indtil det standsede ved den lille kirke, hvorfra orgelet tonede. Kun jeg kendte dette drama og dets løsning; men overalt, hvor jeg vandrede frem, hørte jeg blandt mængden forbandelser over Pillone, begejstrede ildbrud over den unge piges skønhed og forfærdelige død, blandet med beklagelser over, at gendarmerne som sædvanligt var kommet for sent til at forhindre den sørgelige katastrofe.

Dagen efter forlod jeg Sorrent. Den venlige by var blevet mig uhyggelig, og brandtomten, som gabede mig i møde fra min ellers så kære altan, fyldte mig med rædsel og gru. Således endte mit tredje møde med Pillone."

"Og De har aldrig set ham siden?" spurgte jeg.

"Jo, én gang," svarede Turminoff. "Det var kun et kort og flygtigt møde; men kan det interessere Dem, skal jeg gerne fortælle derom."

"Hvor kan De tvivle derpå?"

Turminoff skænkede i mit glas, tændte sig en frisk cigaret og vedblev: "Jeg havde, som sagt, forladt Sorrent og havde taget bo i Pompeji, hvor jeg agtede at blive, indtil julen kaldte mig til Rom. Af aviserne havde jeg set, at Pillones bande var sprængt til alle sider, at mange af hans folk var sårede, taget til fange eller skudt, men om ham selv vidste man, som sædvanligt, intet. Han syntes denne gang, som tidligere, at have haft den mærkelige evne at forsvinde lige så sporløst, som om jorden havde opslugt ham. Hvad oprøret i Neapel angik, da fortalte bladene ligeledes, at der ved udpantningen af Luigi Bellinis hus havde fundet betydelige excesser sted, men at tropperne snart havde adspredt mængden, som øjensynligt manglede en fører. Også fra Salerno og Amalfi meldtes samtidigt lignende mindre opløb med samme udfald; men lidt efter lidt vendte roligheden atter tilbage, og i december måned var der ingen, som tænkte mere på Pillone.

En af de sidste dage, jeg opholdt mig i Pompeji, havde jeg tænkt på at anvende til en bestigning af Vesuv. Vinteren havde alt begyndt at indfinde sig, det vil sige, den neapolitanske vinter, hvis hele barskhed består i, at stormene fra bjergene bliver noget voldsommere, og at enkelte, hvide sneblink skyder sig frem fra kraterkeglens top, mens haverne og vignerne ved dens fod vedbliver at prange med forårsfriske farver. I Pompeji havde jeg forskaffet mig en pålidelig fører, og forsynet med en forsvarlig madkurv, som indeholdt fourage til os begge, begyndte vi opstigningen henad midnat for fra kraterkedlens rand at nyde det pragtfulde syn af solens opgang. Det var en prægtig, måneklar nat, som lod bestigningen foregå uden vanskelighed, og i dens kølighed mærkede vi næppe de

besværligheder, som ellers er forbundet med at gennemvade askekeglens alendybe sand. Omtrent en time før solopgang stod jeg på keglens top, utålmodigt ventende på, at solen med sin flammeild ville adsprede disse kolde, grålige morgentåger, som i fantastiske lag havde lejret sig omkring bjergets top. Lidt efter kom der bevægelse i masserne. Som uhyre skylaviner begyndte de langsomt at vælte sig nedad, mens en blodrød stribe i øst forkyndte dagens snarlige komme, og alt som de sænkede sig og derved betog mig udsigten til bjergets fod, åbnede de mig et skarpere og skarpere nedblik i denne forfærdelige, af lavaslagger og svovlkrystaller opfyldte kedel, som nu lå rolig, lig et størknet ildhav, men hvorfra så ofte død og ødelæggelse er rullet ned lige til Napolis fødder. Min fører havde et øjeblik fjernet sig fra mig, og mens jeg tankefuldt stirrede ned i denne Helvedes gryde, hvis eneste blomster var svovlgule og zinnoberrøde krystaller, forekom det mig, at jeg nede, dybt under de blålige svovltåger, som fyldte kraterets bund, hørte en raslende lyd, som om flere, store stene rullede ned i dybet. Jeg stirrede efter lyden med anstrengt opmærksomhed, og nu forekom det mig, at jeg imellem de stivnede lava-bølger så en grå klippeblok, som ganske imod naturens orden bevægede sig opad, endnu omhyllet af de blålige dampe, som, start hist, snart her, brød frem af kraterets revner. Klippen vedblev at hæve sig opad. Dampene omkring den fortyndedes lidt efter lidt, og nu så jeg til min store overraskelse, at det var en mand, som, støttende sig til en lang stav, langsomt arbejdede sig op af kraterkedlen og nærmede sig det punkt, hvor jeg stod. Det var en høj, lang og mager skikkelse; fødderne var ombundet med et par mægtige

gedeskindssandaler, hvis bånd strakte sig højt op om læggen og fastholdt et par forrevne, af svovlsyre og vanddampe gennemædte benklæder. Hatten var uden puld, og den brune kappe, som flagrede om hans skuldre, havde flere huller og lapper, end det var muligt at tælle; men alligevel skred han frem med en sikker, ja næsten stolt holdning, og over den venstre skulder dinglede den lange, italienske riffel, der altid har været de rejsendes skræk. Han måtte fra sit skjulte opholdssted have lagt mærke til, at jeg i øjeblikket var uden fører; for han gik lige hen imod mig, lettede på sin gamle, næsten skyggeløse hat og sagde med hæs, trangbrystet stemme: "God morgen, Eccellenza!" Jeg stirrede på disse blege, indfaldne træk, på disse rødlige, af svovldampene rindende øjne, på dette stride, hist og her afsvedne skæg; men dette askegrå ansigt med dets matte blik og sørgmodige smil syntes jeg aldrig at have set, og idet jeg satte mig i forsvarsstilling, spurgte jeg: "Hvem er I? Hvad vil I?"

"Kender I mig ikke?" spurgte han, idet han kastede sin halvforbrændte stav fra sig og rakte hånden ud imod mig.

Endnu i dette øjeblik troede jeg, at det var en røver eller en afsindig, som agtede at tilføje mig ondt; men pludselig gik der ligesom en anelse igennem mig, og jeg udbrød forbavset: "Pillone Er det Eder?"

"Ja, Eccellenza," svarede han og tog efter vejret. "Svovldampene dernede gør ikke lungerne godt, og jeg må have forandret mig meget, siden vi sås sidst."

"Ja, det har I!" sagde jeg.

Han drog et dybt suk og stirrede ned imod det dyb, herfra han var kommet. "Jeg så Eder stå heroppe på kraterranden,"

fortsatte han, "og kendte Eder straks. Jeg steg da op for at bede Eder om en tjeneste."

Han tav og trak vejret tungt, som kostede det ham umage at tale. Jeg blev grebet af dyb medlidenhed med denne sygelige, pjaltede skikkelse, hvis hele udseende svarede så lidet til den imponerende holdning, Pillone ellers havde indtaget, og jeg svarede derfor venligt: "Kan jeg gøre Eder en tjeneste i dag, skal det være mig en glæde."

"Jeg takker Eder for alt, hvad I har gjort for mig, Eccellenza!" vedblev han og så mod jorden; "for I har vist mig større tjenester, end jeg turde vente af en fremmed; men et har jeg endnu at bede Eder om, og I må ikke afslå det; for hele min lykke afhænger deraf. Giv mig mit helgenbillede tilbage! Jeg burde aldrig have skilt mig ved det. Ulykken har fulgt mig lige fra den dag, det veg fra mit bryst."

Jeg havde for en sikkerheds skyld bestandig båret den lille sølvmedaljon på mig. Han greb den henrykt, kyssede den, korsede sig og hængte den om sin hals, idet han sagde: "Jeg begik en ubesindighed, Eccellenza, ved at skille mig ved dette billede. Havde jeg beholdt det, ville megen ulykke være undgået."

"Tror I?" spurgte jeg tvivlende.

"Ja," svarede han, "jeg er overbevist derom. Nu vender lykken tilbage."

"Tror I endnu på lykken, Pillone?" spurgte jeg, "I har jo dræbt Eders egen."

"Tal ikke derom, Eccellenza," sagde han og så sig uroligt om. "Der er en skikkelse, som forfølger mig nat og dag, en stemme, som hvisker til mig: 'Du skal dø!' Jeg hører den tydeligt, selv om

jeg skjuler mig dybest dernede, hvor ingen levende tør sætte sin fod. Jeg ser den stige frem om natten i de blege tåger, der som spøgelser sniger sig ud af kraterets giftfyldte revner. Det er rædsomt, det er forfærdeligt! Jeg har ikke haft ro om dagen, ingen søvn om natten. Bestandig hvisker den blidt og klagende: 'Du skal dø, Pillone!' O, jeg har lidt kvaler, som I ikke aner, jeg har raset som en afsindig, og jeg ved ikke, hvad der har afholdt mig fra hundrede gange at styrte mig i det dyb, som syder hist nede. Ak, Eccellenza, I ved ikke, hvor forfærdeligt det er at være alene! – Men nu er jeg frelst ved Eder; min moders billede vil bringe mig fred."

"Hvor længe har I da opholdt Eder heroppe?" spurgte jeg.

"Siden hin ulykkelige nat," svarede han mørkt. "Dernede, hvor jeg nu bor, er jeg sikker."

"Men hvorledes kan I friste livet under sådanne omgivelser?" udbrød jeg forbavset.

"Ak, Eccellenza," svarede han, "det er netop ulykken! Jeg lever kummerligere end det usleste kryb, som Vorherre har skabt. Jeg pines af sult og smægter ofte efter en dråbe drikkeligt vand; for selv natteduggen er her salt og svanger med svovl. Et par hyrder bringer mig af og til et brød og en flaske sur vin, som jeg må veje op med guld. O, det er et Helvede at leve her! Som jeg nu står for Eder, har jeg intet spist, intet drukket i to døgn – alle har forladt mig; jeg har ikke en ven mere tilbage på Jorden."

"Jo," svarede jeg, rørt over hans elendighed, "I har mig, og jeg skal skaffe Eder føde."

Han stirrede med et barns begærlighed på den fyldte kurv, som jeg hastigt bragte til veje, og sagde: "Eccellenza! Nu står solen op, og da går Pillone ned i sit skyggerige, hvor

svovlånderne hersker. Vil I værdiges at modtage en gave af hans hånd til tak for al Eders venlighed imod ham?"

Jeg studsede ved disse ord; for som han dér stod, syntes han ikke at have meget at give. Han åbnede hastigt sin kappe og fremdrog af en indvendig lomme en lille skindpung, hvis indhold han forsigtigt hældte ud i sin hånd. Jeg stirrede forbavset på ham – det var safirer, rubiner, smaragder og diamanter, der funklede i morgensolens skær.

"Tag denne!" sagde han, idet han udsøgte en smaragd af usædvanlig størrelse og glans. "Bær den til minde om mig! Det er håbets farve; vi vil håbe begge."

"En sådan skat kan jeg ikke modtage," sagde jeg. "I ved vist næppe selv, hvad den er værd."

"Tror I, jeg er en bonde?" spurgte han med et spottende udtryk. "Jeg har pillet disse ædelstene ud af deres indfatninger og gemmer dem til hjælp for kommende tider. Guldet har jeg givet hyrderne, som giver mig føde; for de anser disse stene kun for farvet glas. Tag den, jeg beder Eder derom! Den har tilhørt vicekongen af Neapel; han har ikke længere brug for smaragder."

Han tvang den ned i min hånd og sagde med blød stemme: "Desuden, hvad er denne sten mod den gave, I lige i dette øjeblik skænker mig? Hvor ofte har jeg ikke siddet forpint, forsmægtende og forladt, vejende disse ædelstene i min hånd og grundende over, hvad det er for usselheder, hvortil menneskene knytter deres tanker og begær. Hvor ofte har jeg ikke ønsket at kunne bortbytte sådan en rubin med en eneste svulmende drueklase, en smaragd for et græskar og det forstenede vand i disse diamanter for en drik af bjergkildens

strømme. Farvel, Eccellenza, I skal have den. Gid den må bringe Eder lykke!"

Han tog kurven, hængte den på sin arm og gjorde et par skridt henimod randen af krateret. Jeg greb fat i fligen af hans kappe og sagde, idet jeg holdt ham tilbage, "Pillone! Sig mig en ting til afsked! Hvad tænker I på at tage Eder for, hvis I heldigt slipper bort fra dette forfærdelige opholdssted? Vil I opgive Eders færd og vende tilbage til det samfund, som har forstødt Eder?"

Han stirrede på mig og sagde med en stolt mine, idet han pegede ud over Golfen, hvor den store bys vinduer begyndte at tindre i den opgående morgensol: "Eccellenza! Ser I, hvad der ligger derude? Det er samfundet, dette samfund, der har udstødt mig som en paria. Tror I, at det nogensinde vil modtage mig, eller at jeg ydmygt vil vende tilbage for som en udsøgt nåde at få lov til at føre en åre på galejerne? Jeg kender denne by med dens råhed, dens vindesyge, dens gemenhed og lastefulde fordærvelse. Jeg betragter dette samfund som en bande af kæltringer, for feje til at røve, for beregnende til at stjæle, og de nøjes derfor med at bedrage hverandre med loven i hånden. Men når jeg står her og ser hen mod denne myretue af mennesker, hvoraf jeg ved, at hver enkelt skælvende ville falde på knæ, hvis han mødte mig alene, da føler jeg mig som konge. Vende tilbage? Nej, Eccellenza! Frihed eller død – det er mit valgsprog. Stenen, som ruller ned ad bjergets skråning, kan ikke standse i sin fart; den må rulle, til den splintres."

"Men har I da ikke i denne øde ensomhed ofte angret Eders gerninger?" vedblev jeg.

Han så mørkt ned foran sig og sagde, idet han pegede ud over krateret: "Se, Eccellenza, i dette dyb voksede en gang mægtige egeskove, blomster og græs klædte bunden, hyrderne drev deres hjorder derned og bortsang deres sorger til sækkepibens klang. Da rørte bjergets kræfter sig; de forårsfriske lunde forsvandt i jordens dyb, ild og flammer hvirvlede til alle sider, lavastrømmene sydede, og da naturen atter kom til ro, var dette daldyb blevet hårdt, goldt, fuldt af stivnede krystaller, som ikke gav nogen næring, hverken til blomster eller dyr. Således er det gået mit hjerte. Jeg angrer kun ét: Drabet af hende, som jeg ikke vil nævne. Hendes blod har råbt til Himlen ved dag og ved nat, og jeg har angret, at jeg nogensinde lagde hånd på en kvinde. Tal ikke mere til mig, jeg kunne ellers snuble på vejen. Tag den sidste tak og den sidste hilsen fra Pillone!"

Han trykkede min hånd og greb den lange stav, hvis forkullede spids tydeligt nok angav det farlige i hans vandring. Jeg fulgte ham med øjet, mens han langsomt og forsigtigt bevægede sig ned ad kraterkedlens side, hvor han snart forsvandt for mine blikke, skjult af de blålige tåger, som rugede dernede. Lidt efter kom min fører, og da jeg fortalte ham, hvad jeg havde set, udbrød han med en slags begejstring: "I sandhed, det har været Pillone! Han har lunger som en ørn og hjerte som en løve. Svovlsamlerne og krystalsøgerne kan gå til den røde stribe histnede; men Pillone er som en dykker i havet – ingen kender hans veje."

Turminoff rejste sig, tømte sit glas og stirrede ud over loggiaens rand, idet han sagde: "Se, hvor de arbejder dernede på banen, og hvor det røde fakkelskin sælsomt kontrasterer mod

månens kolde, blåligblege skær. De vil have alt færdigt til morgentoget. Lad os derfor begive os til ro! Der er ikke meget af natten tilbage."

Næst efter sundhed og smukt vejr er på en rejse intet så behageligt som en god rejsefælle, og Turminoff havde alle de egenskaber, som udkræves dertil. Livlig, underholdende og altid med det samme, glade, livsfriske sind, var han tillige i besiddelse af en mængde kundskaber, samt kendskab til Neapels og dens omegns topografi, og vi tumlede os derfor hele sommeren sammen, besøgende alle de mindeværdige steder, som denne Golfens perle ejer. Henad efteråret kom vi atter tilbage til Neapel, og Turminoff foreslog, at vi skulle anvende den sidste dag til at besøge S. Elmo, for derfra endnu engang at sige disse herligheder farvel, inden vi vendte tilbage til Roms kirker og ruiner.

Det var en dugfrisk efterårsmorgen endnu før solens opgang, at vore æsler i adstadig pasgang trippede op ad de stejle gader, som fører til S. Elmo. Alt var så forunderligt tavst og stille; lazaronerne sov hist og her i klynger med deres kurve over hovedet, frugthandlerne havde endnu ikke åbnet deres boder, og kun vandsælgerne forkyndte ved deres monotone råb, at dagen nærmede sig. Oppe ved det gamle fort lå alt i en endnu dybere hvile; kun skildvagternes taktfaste skridt og et enkelt, fjernt hornsignal afbrød morgenens dæmrende stilhed. Turminoff åbnede sin malerkasse og opstillede sit staffeli for at tage en flygtig skitse af Vesuv, når solen brød frem; og jeg greb

en bog for som sædvanligt at læse højt for ham, mens han malede.

Da, ligesom den første, blændende solstråle brød frem bag de tågeindhyllede bjerge, lød der fra fortets indre gård tre korte trommehvirvler, og i det samme begyndte en kirkeklokke i det fortet nærmest liggende kloster at klemte med dumpe, ensformigt tonende slag. Det var dødsklokken, den samme, som bruges overalt i Italien, når der ringes til lig; men i Napoli begraver man kun om aftenen – og spørgende så Turminoff på mig.

Vi skulle ikke blive ret længe i uvished. Fra den indre fængselsgård kom igennem den mørke fæstningsport et sørgeligt tog os i møde. Mellem en afdeling af bersaglierer, hvis blanke riffelpiber funklede i solskinnet, gik en høj, slank mand med gråsprængt skæg og stolt opløftet hoved. Han var lænket om hænder og fødder, og to kapucinermunke fra det nærliggende kloster gik en på hver side af ham, idet de af og til løftede den korsfæstedes billede op imod ham og tilhviskede ham nogle ord. Foran den lille trup gik nogle trommeslagere, og toget sluttedes af to ambulancebærere, som førte en simpel ligkiste mellem sig på en båre. Turminoff havde rejst sig; han var bleg som morgentågen, der hang ud over byen, og da toget nærmede sig, blottede han sit hoved. I det samme hørte jeg fangen udstøde et råb; der opstod en standsning, og et øjeblik efter trådte en af officererne hen til os og anmodede Turminoff om at følge. Forbavset stirrede jeg efter ham; for endnu fattede jeg ikke ret, hvad denne sælsomme anmodning havde at betyde. Jeg så soldaterne slå en kreds om den dødsdømte; Turminoff trådte ind i den, og fangen aftog sin hat, idet han strakte de

lænkede hænder frem imod ham. De talte et øjeblik sammen; derpå kom Turminoff tilbage, rystende af bevægelse og med en lille sølvmedaljon i hånden.

"Det var Pillone!" sagde han med bevæget stemme. "Min Gud, at jeg skulle træffe ham således!" Han gemte hurtigt den lille medaljon og sagde, mens han stirrede efter toget, som langsomt bevægede sig ned mod den indre, tørre fæstningsgrav: "Lad os skynde os! Her forestår en katastrofe." Jeg hjalp ham med at samle hans rekvisitter og lukke den ufuldendte skive ned i malerkassens låg. Da, ligesom vi stod i begreb med at fjerne os, hørte vi gravcarponierens jernport drønende blive smældet i, og det sørgelige tog forsvandt for vore øjne. Turminoff drog vejret dybt og sagde: "Stakkel, han havde dog et hjerte. Han ville ikke, at det billede, hvorved han første gang havde lært at bede, skulle falde i fremmedes hænder. Jeg skal gemme det som en relikvie!"

Ligesom han udtalte disse ord, hørtes en kort trommehvirvel, et kommandoråb, og næsten i samme øjeblik den skrattende lyd af en geværsalve. Krudtrøgen hvirvlede som en hvid sky op fra den indre fæstningsgrav. Svalerne slog skrigende af i deres flugt, hævende sig højt op mod himlen – så blev alt dødsstille.

"Nu opfyldtes Pillones drøm," sagde jeg.

"Ja," svarede Turminoff. "Lad os håbe, at han må vågne til et liv, hvor hadets og hævnens dæmoner ikke længere har magten."

En nat i flaviernes amfiteater

Enighed er en meget rar ting – men det er også en meget vanskelig ting, så vel hjemme som ude, og det bør derfor noteres som en kendsgerning, at der i året 1863 ikke var flere end to foreninger af skandinaver i Rom, og disse to stod endda ikke så meget fjendtlige over for hinanden. Den ene var den autoriserede, pensionerede, vel meriterede "Skandinaviske Forening", understøttet af staten, bestyret af konsulen, og besøgt, i det mindste lørdag aften, af eliten af de fremmede. Der blev musiceret, danset, spillet whist og drukket dårlig vin ad libitum, så længe der var noget. Den var en underlig mellemting af salon og klub, og det var der enkelte, som følte. Disse enkelte drog sig da sammen i en snæver, fortrolig kreds, hvor man skæmtede med filisteriet og "de fine" i Palazzo Corea, samt foretrak at drikke uforfalsket frascativin i "Bufalo", selv om man derved risikerede at blive regnet blandt bøflerne. Den store, noget aristokratiske forening overså naturligvis disse enkelte partikler, som ikke ville lade sig inddrage i det fælles, skandinaviske konglomerat, og da man i deres tarvelige levemåde og i det simple osteri, hvor de samledes, så noget komisk eller noget, man ikke ret forstod, døbte man disse særlinge med navnet "Dydsforeningen", uden at ane, at man derved tildelte dem en hæderstitel. De andre var klogere. De optog uden videre navnet, fik sig selv derved stemplet som en faktisk bestående forening, der stod i opposition til det fine, formelle og fornemme med dets kulinariske udskejelser, og så

samledes man hver aften til stille, hyggelig samtale ved et godt glas vin i den gamle, tilrøgede "Bufalo".

Selv var jeg ikke medlem af "Dydsforeningen". Måske var jeg for ung, måske var mine sædvaner ikke katoniske nok – jeg havde engang spurgt, om man havde asparges i Rom, men var jeg ikke "ordentligt medlem*, så havde man dog intet imod, at jeg en gang imellem kom ned i "Bufalo" og beskedent indtog min plads henne i hjørnet ved den store pille, og når den gamle kunstner, som egentlig var foreningens dirigent, havde endt sit måltid og fået sin ekstra-fogliette, havde han heller intet imod, at jeg bød ham en af de få havannacigarer, jeg endnu havde tilbage fra det hemmelige rum i min kuffert, så strøg han vinperlerne af sit prægtige, hvide skæg med bagen af sin hånd – Dydsforeningen kendte intet til servietter – og så kom der gerne en fortælling, snart om de gamle dage i København, snart om Thorvaldsen og snart om Rom, således som det så ud på den tid, da den store kunstner vandrede dernede. Hvor andagtsfuld lyttede jeg ikke til disse fortællinger, som for mig glimrede i romerlivets gyldne skær med hele det nye og uvantes fængslende interesse! Hvor trofast fulgte jeg ikke disse episoder af kunstnerens svundne liv, som snart bar virkelighedens præg, snart formede sig som lette, fantastiske arabesker med en eller anden historisk begivenhed til baggrund! Jeg har endnu opbevaret enkelte af dem, og følgende kan stå som prøve på, hvad den gamle kunstner fortalte.

"Det var i Gregors dage," sagde han, "*Gregor med den lange næse*, som romerne kaldte ham, når de blev vrede. Rom var dengang meget forskellig fra nu, det vil sige, Rom var Rom og ikke på vej til at blive et stort logihus. Dengang var det

forbundet med nogen romantik at leve hernede; man følte sig ikke så kedsommelig sikker og assureret som nu, hvor man må rejse lige til Ostia for at finde en ordentlig røver. Især var Colosseet berygtet som et opholdssted for allehånde banditter og vagabonder, som i de forfaldne, dengang halvt tilmurede korridorer fandt et ypperligt tilhold, og ingen romer skulle efter solnedgang så let vove at gå igennem Titusbuen som i vore polerede dage. Politiet kunne intet udrette og præsterne opfandt derfor en masse løs snak og urimelig tale om, hvorledes den onde var på spil hver aften i den gamle ruin, og hvorledes man blot kunne være sikker, når man satte sig under det store jernkors på et af de indviede trappetrin. Jeg havde en aften netop været i selskab hos en romersk familie, hvor begge sønnerne var præster, og hvor der næsten ikke blev talt om andet, og da jeg til slutningen blev ked alt det vrøvl, sagde jeg, at jeg ikke skulle have det mindste imod at tilbringe natten i Colosseet, hvis man blot ville låne mig en slængkappe og en forsvarlig stok. Jeg blev modsagt fra alle sider; det ene ord tog det andet, og til slutning blev vi enige om, at jeg skulle have vundet en barile god frascativin, hvis jeg ville gå derned og blive der, indtil klosterkirken St. Francesca Romana havde ringet til midnat. – Det var et glimrende vejr, måneklart og koldt, men der blæste en *tramontana*, så at både hat og kappe nær var fløjet af mig, da jeg trådte ud. Den mandlige del af selskabet fulgte med mig, og aftalen blev, at den i samlet flok skulle patruljere omkring Colosseet indtil midnat, for at jeg da kunne møde dem ved Meta sudans. Men – og det ligner disse romere – de frasagde sig på forhånd enhver bistand, dersom de hørte mig råbe om hjælp. "I er nogle" – ja jeg vil nu ikke sige, hvad jeg

mente – tænkte jeg ved mig selv, da jeg tog afsked med dem og gennem en af sidekorridorerne trådte ind på arenaen; men jeg følte dengang, at vi deroppe fra Danmark, Norge og Sverige dog er nogle helt anderledes karle end disse fyre, som bliver ammet op hernede med præstepræk og munkehistorier. Så satte jeg mig ved korset midt på arenaen, ikke fordi jeg troede mig mere sikker dér end noget andet sted, men fordi jeg havde rygstød og den månebeskinnede plads foran mig, så jeg på langt hold kunne se enhver, som nærmede sig. En lille lommepuffert havde jeg også hos mig. Den tog jeg frem, så pistonen efter og satte frisk fænghætte på, og da jeg havde gjort dette, tændte jeg en cigar og følte mig, på lidt kulde nær, så vel til mode, som om jeg sad hjemme i min stue. Det var, som sagt, en prægtig, måneklar aften. Ruinen lå så skarpt belyst, som var det midt om dagen, og de store slagskygger, som buerne og hvælvingerne dannede, forandredes kun af og til, når en enkelt, sølvklar sky sejlede forbi månen og formørkede dens skive. Lidt eller lidt tiltog disse skyer i antal, luften blev mildere, næsten varm, stenene begyndte at dugge, og jeg kunne på det hele mærke, at tramontanaen var i færd med at slå over til scirocco, hvilket ikke var så meget behageligt, da denne gerne følges af en øsende regn. Den ene sky kom jagende tykkere end den anden, vinden tiltog i styrke, tågerne kom drivende ind fra campagnen, og til slutningen var det en så hylende sciroccostorm, som jeg nogen sinde mindes at have oplevet i Rom. Nu så arenaen slet ikke så hyggelig ud som før. Månen stod som en stor, brandgul skive bag de mørkegrå skyer, som den ikke formåede at gennemtrænge; vinden tvang sig med en sukkende, klagende lyd gennem de mørke korridorer, og som

bevis på dens styrke hørte jeg af og til, hvorledes tunge murbrokker løsnede sig højt oppe under gesimsen for med en rullende, drønende lyd at knuses i deres fald og sprede stumperne til alle sider. Gennem buevinduerne og glamhullerne kom scirocco-tågen væltende ind, snart dannende striber, lig sønderrevne skyer, snart rullende frem som uhyre bolde, snart formende sig til fantastiske figurer, som atter opløstes og svandt hen, når et vindstød kom jagende ind gennem arkaderne og med en hvinende lyd hvirvlede dem i hverandre for at bære dem videre, højt over murkransens øverste tinde. Undertiden forekom det mig, at jeg, trods stormens brusen, hørte sælsomme, hviskende røster, dæmpet larm af mange fodtrin og derimellem et enkelt jammerskrig, som undertiden på en næsten forfærdende måde kunne lyde lige under mine fødder; men da jeg vidste, at ruinen var beboet af en utallig masse kåer, alliker og krager, ikke at tale om ugler, høge og flagermus, slog jeg mig til ro med, at det måtte være nogle af disse, som, forstyrrede af vindens rasen, opløftede deres stemme, når de tyede hen til sikrere tilflugtssteder. Rigtig hyggelig til mode var jeg dog ikke; for mørket lagde sig lidt efter lidt så tæt hen over den uhyre arena, at jeg ikke kunne se ti skridt foran mig, og i dette mørke vedblev det at suse, stønne, hvine og jamre, så at jeg mere end én gang fortrød mit letsindige løfte og ønskede, at jeg lå i min lune seng på Piazza Barberini. At rejse mig og knibe ud, faldt mig ikke ind med en tanke. Jeg tror, at det eneste, jeg tænkte, var, om ikke en eller anden kæltring havde set mig sidde i månelyset og nu ville benytte den gunstige lejlighed til at jage mig en kniv i nakken. Som jeg sad i disse opbyggelige tanker, hørte jeg et suk bag ved

mig, et suk så dybt og stå rædselsfuldt menneskeligt, så præget af smerte og den dybeste fortvivlelse, at jeg med lynets hastighed vendte mig om, mens jeg følte, hvorledes blodet stivnede i mine årer. Der var intet; pladsen trindtom mig var så bar som en kirke væg, og dog følte jeg hos mig selv, at jeg ikke længere turde vende ryggen mod den side, hvorfra denne forfærdelige lyd var kommen. Altså trykkede jeg hatten fastere på hovedet, slog kappen tættere om mig og satte mig over på den anden side af korset, stadig med en hemmelig gru for på ny at høre dette rædselsfulde suk, og dog bestemt på at holde ud til det sidste; for klokken manglede kun et kvarter i midnat. Imidlertid mærkede jeg, hvorledes blodet hamrede i mine tindinger. Jeg var snart blussende hed, snart isnende kold, og hver gang sciroccostormen rigtig tog på at suse og hyle, følte jeg en vis, indre tryghed, fordi det kom mig for, at jeg da ikke kunne høre dette jammerfulde suk, hvis det på ny skulle gentages. Pludseligt, og lige som jeg lænede min nakke tilbage mod det iskolde jernkors, kom sukket igen. Det var denne gang, som kom det oppe fra de trende lanser, der smykker korset fra Golgatha, og som om det med en elektrisk kraft trængte ned igennem jernet for at forplante sig til de inderste fibre i min hjerne. Jeg sprang op med et råb, som på en uhyggelig måde kastedes tilbage af arenaens hvælvede mure; men det var mig ikke muligt at opdage det ringeste, så tykt var mørket og så tætte de tåger, der nu som en ensformig, grålig damp opfyldte rummet. Jeg rystede fra isse til fod, og det var med nød og næppe, at jeg kunne få mit ur frem for med endnu større besvær at forvisse mig om, at der manglede fem minutter i den fastsatte frist. hjertet hamrede i mit bryst; jeg havde den største

lyst til hovedkulds at styrte mig ud af arenaen, og kun tanken om, til hvilken grad jeg ville blive udleet, når jeg kom tilbage et par minutter før tiden, holdt mig på min post. Imidlertid turde jeg ikke længere sidde ved korset. Alene tanken om for tredje gang at høre dette alt gennemisnende, uforklarlige suk, var nok til at bringe mig til vanvid, og som en følge deraf gav jeg mig til at vandre rundt om korset med pistolen i hånden, og med den faste beslutning at fyre hen imod det sted, hvorfra lyden måtte lade sig høre. Jeg havde næppe gjort et par omgange om korset, før jeg til min forbavselse bemærkede, at dets sorte arme, der hidtil havde raget højt op i luften, forsvandt i tågen. Jeg ville atter nærme mig det; men nu var det mig umuligt at finde det. Jeg gik på kryds og tværs, jeg faldt over kapitæler og afbrudte søjler; men korset var det mig umuligt at finde, og samtidigt dermed havde jeg en forunderlig, uhyggelig følelse af, at rummet voksede rundt omkring mig, så at jeg gik som på en uhyre steppe, fuld af grålige tåger, som det ikke var muligt at gennemtrænge. Jeg stræbte hen imod udgangene – de var forsvundet. Jeg forsøgte at nå korridorerne – de var som vejrede hen i luften. Jeg stræbte atter hen imod korset, som jeg vidste skulle stå midt på arenaen – men det var, som flyttedes jeg rundt i store, ubestemte kredse, som var jeg midt i en labyrint af tåger og skyer. Til slutningen var det, som gik jeg i blinde, som om hele det uhyre amfiteater havde vendt sig, og midt i denne forvirrede famlen hørte jeg for tredje gang det samme, forfærdelige suk lyde lige tæt bag ved mig. Med fortvivlelsens energi vendte jeg mig om, fyrede, og i den rødlige lysstribe, som fulgte skuddet, så jeg, at jeg havde ramt et af de små altre, fra hvis malede flade en munkeskikkelse med helgenglansen

om hovedet stirrede mig i møde. Skuddet drønede gennem hvælvingerne med en overnaturlig kraft, og ekkoet kastede det hundredfold fordoblet tilbage fra de brustne arkader og buer og fra amfiteatrets elliptiske mure. En sværm af fugle hævede sig i vejret, skræmte ved knaldet, og kredsede med hæse skrig højt over mit hoved, mens nogle uhyre flagermus tumlede forbi mig så nær, at jeg kunne gribe dem med hænderne. I det samme lød de første slag af S. Francesca Romanas malmfulde klokker, og det forekom mig, at jeg udenfor hørte stemmer, som kaldte mig ved navn. Desuden var det, som om skuddet og lysningen havde udrevet mig af den drømmeagtige, vildfarende tilstand, hvori jeg havde befundet mig. Jeg skimtede ganske tydeligt udgangen, og glad over at være sluppet for så godt køb, ilede jeg hen imod den for at forene mig med mine ventende, romerske venner.

Men næppe var jeg nået ind i den første korridor, før der på ny hændte mig noget, som fyldte mig med forfærdelse. Det var ikke stormens susen, jeg hørte, heller ikke var det lufttrykket af vinden, som pressede sig gennem de hvælvede gange – nej, det var en sagte, åndeagtig, hviskende susen, mumlen og summen, som var jeg omgivet af talrigt tilstrømmende skarer, skarer, jeg ikke kunne se, men som dog på en forunderlig, legemlig måde trykkede mig, løftede mig og førte mig ud af min vej. Der var et pres, en trængsel og en bryden, som når man påskedag arbejder sig gennem Peterskirkens tætsluttede masser; men her var intet at se, og dog blev jeg således båret af strømmen, at jeg først kom løs langt inde i en af korridorerne, just som det forekom mig, at man ad en usynlig trappe ville hæve mig op til en af de øvre etager. Fortumlet og forfærdet styrtede jeg ud på arenaen.

Den lå i et dæmrende, ubestemt lys; men dens fjorten altre var borte, korset var borte, og i dets sted lå en halvstørknet, stinkende blodpøl. Jeg så mig omkring; det var, som om hvide tågemasser i forvirret uorden væltede ud ad vomitorierne trindt omkring, for derpå i store, lagdelte ringe at drage sig langs amfiteatrets afsatser. Jeg ville nå den anden udgang; men næppe havde jeg gjort et par skridt, før jeg, omtrent på det sted, hvor jeg havde skudt, så en høj, bleg og mager kapuciner, som med korslagte arme ufravendt stirrede på mig. "I glemte noget," sagde han med en underlig tør og sprukken stemme. "Tag med, hvad eders er!" Med disse ord famlede han i brystfolderne på sin kutte og tog en tung, fladtrykt tingest frem, som han lagde i mm hånd – det var pistolkuglen, som endnu bar mærke af den kalk, den havde afrevet. Jeg stirrede på munken. Havde jeg ikke vidst bedre, skulle jeg have troet, at det var helgenbilledet, der havde løsnet sig fra alteret og nu levendegjort stod foran mig, så ligt var udtrykket i hans ansigt, hans holdning, og det særegne, forskende blik, hvormed han betragtede mig. "Er I såret?" spurgte jeg beklemt. "Legemlige sår gør mig intet!" svarede han med den samme tørre gravstemme som før. "Jeg bærer mærkerne af Herrens fem hellige vunder på mit legeme, og jeg tilgiver gerne, hvad I har gjort under indflydelse af mørkets forblindende magter." – Der lyste en underlig, fanatisk ild fra hans indfaldne øjne, som lå dybt under et par mægtige bryn, og uhyggelig stemt spurgte jeg: "Hvem er I?" – "En tjener for herren, som er kommet for at udrive hedenskabets blodblomster af Romas hellige hjerte. Mit navn er Telemakos den Syrer, jeg har vandret på min fod fra Antiocchia for at finde kejser Honorius, med hvem Herrens ånd tvinger mig til at tale."

En underlig følelse gennemstrømmede mig. Dette ansigt med de skarpe, indfaldne træk; dette brændende blik, som fosforagtigt lyste ud af et par dybe øjenhuler, dette lange, filtrede skæg og de magre, senestærke hænder – alt gav mig, i forbindelse med hans tale, formodning om, at jeg her i nattens mørke stod foran en vanvittig, som havde søgt en af den skumle ruins fugtige celler til sit ensomme opholdssted. Jeg ville forlade ham; men han greb fat i min kappe og sagde med en stemme, der dirrede af fanatisk iver: "Ved I, om det syndens barn, Stilicho, er fulgt med kejseren til Rom fra lejren ved Mediolanum? Ham er det, som holder vor unge kejser fast ved hedningernes sædvaner, og det er ham, som giver den blodige fest, hvortil folket nu strømmer sammen fra alle kanter. Let kan jeg tilgive Eder, at Eders pil gennemborede min kutte og flængede mit bryst; men det blod, som vil flyde her i dag, skal råbe mod Himlen for stedse. Sig mig, tror I at Honorius vil vanære Kristi kors ved disse hedenske lege?" – "Jeg forstår Eder ikke, hellige fader," svarede jeg, idet jeg lempeligt søgte at frigøre mig for hans tag. "Kejser Honorius, som I taler om, er død for mange hundrede år siden, og hvad Stilicho angår, kender jeg ikke engang hans navn. Heller ikke fatter jeg, hvad I mener med det blodige skuespil. Den gamle ruin er øde og tom; kommer det højt, bliver her måske efter påske en illumination, som vil koste nogle af de vilde duer livet. Lad mig gå; det er allerede sent på natten, og jeg længes hjem." – Han tog et endnu fastere tag i min kappe og råbte: "Forblændede! Hører du da ikke, hvor folket strømmer sammen? – Ser du ikke, hvor de vælter ud lig flokke af rovgriske høge gennem de trange vomitorier? Ser du ikke classiarierne, som har travlt med at

udspænde solsejlet, og hører du ikke klangen af tubaerne, som kalder gladiatorerne fra *Ludus magnus* og *Mamertinus*? Så du ikke vognkæmperne drage i sluttet række over Forum med thraserne foran sig, og ved du ikke, at slyngekasterne og netfægterne i dag skal kæmpe efter gammel vis, alt sammen efter Stilichos råd og påfund til folkets fordærvelse?" – "Nej, jeg ser og hører intet uden stormens tuden og uglernes skrig," svarede jeg, end mere uhyggelig slemt over munkens ivrige fagter. – "Så bliv da seende, forblindede menneskebarn!" råbte han, udstrakte sin hånd og strøg mig over øjnene.

Jeg tumlede tilbage; for det var, som om døden havde lagt sin hånd på mig. Det susede og sang for mine øren, det gnistrede og tindrede for mit blik, de uhyre tågemasser trak sig sammen, ordnede sig, antog fasthed og form, og inden jeg kunne komme mig af min overraskelse, strålede den gamle arena i hele sin vidunderlige storhed for mit forbavsede blik. Tårnhøjt hævede sig amfiteatrets uhyre mure, og på den side, hvor solen i sin fulde glans funklede på den mørkeblå himmel, drog sig et purpurfarvet teltsejl, der langsomt bevægede sig frem, flagrende i vinden, som var det morgenskyer, der lagde sig hen under solen. Langs arenaen drog sig en prægtig marmorbalustrade, indlagt med de kostbareste stenarter, og over denne hævede sig et forgyldt bronzegitter, hvis støtter var skinnende marmor. Midt på denne balustrade rejste sig det kejserlige "pulvinar", smykket med billedstøtter af sølv og prydet med kolossale, forgyldte bronzeørne, som i deres kløer holdt det silketæppe, der overskyggede den kejserlige loge. Bløde hynder af guldindvirket silke var udbredt på de hvide marmortrappetrin, og i baggrunden skimtede jeg en flok

centurioner, hvis våben glimrede i sollyset. På den modsatte side sås en lignende loge, kun mindre prægtigt udstyret, og den del af balustraden, som løb mellem begge, var opfyldt af senatorer i hvide togaer med purpurfarvede sømme. Derpå fulgte en række trin, hvorfra solbrændte, mørke og alvorlige åsyn lyste mig i møde – det var de romerske riddere, som her tog plads, hilsende på hverandre og vekslende et par ord, før de nedlod sig på de snehvide marmorsæder. Ovenover dem kom en blandet, forvirret hob, hvis dragt og udtryk højden ikke længere tillod mig at skelne, og over dem hævede sig en række trin, tæt besatte med mennesker, der så ud som omflakkende myrer, indtil endelig rummets øverste rand afsluttedes af en mægtig søjlehal, hvis blankt polerede granitpiller dulgte en række af tilslørede skikkelser. Alt funklede af marmor og af bronze; nøgne, tætklippede slaver med lave pander og brede bronzeringen om halsen, havde travlt med at jævne det hvide sand, som var strøet ud over arenaen, og af og til hørte man vilde brøl, som forkyndte, at løver og tigre sloges i vivariet, og hver gang brølene lød, opstod der blandt de forsamlede tilskuere en råben og skrigen, en hujen og klappen, som overdøvede alt, kun ikke elefanternes skingrende metalrøster. Det var et menneskehav, hvori jeg befandt mig. Hoved trængte sig ved hoved, og som fluer, der i sommerdagens hede kaster sig over et ådsel, således kravlede disse mørke skikkelser højt oppe i hundredvis gennem de trange vomitorier, spredte sig langs de marmorbelagte trin og fyldte dem så tæt, at der til slutningen næppe var en eneste, hvid plet mere tilovers. Det summede, larmede og brummede som i en uhyre kæmpebikube, og af og til kunne jeg høre våbenklirren og trin

af taktfaste legioner, som satte deres vagtposter ved udgangene; men skønt vi stod midt på arenaen, og skønt slaverne i deres iver tit var nær ved at løbe os over ende, var det dog, som om ingen lagde mærke til os, eller rettere, som var vi usynlige for en verden, der var så synlig for os.

Pludselig hørte vi klang af trompeter og bedøvende råb. Der gik en brusen gennem disse tæt sammenpakkede masser. – "Kejseren kommer!" lød det fra mund til mund, og ind i den prægtige loge trådte en ung, sygelig skikkelse med en spidstakket, funklende guldkrans om de omhyggeligt friserede lokker, og med et udtryk i blikket, som var han ikke vant til at stilles frem for en sådan folkeskares larmende hyldest. Efter ham kom en svær, krigerisk skikkelse iført en gylden rustning og med et udtryk af trodsig bestemthed, som var *han* mere vant til at herske og byde end den svage skikkelse, der nu i en magelig stilling tog plads på de bløde hynder, som tjenstivrige slaver lagde tilrette for ham. "Det er Honorius," hviskede min ledsager til mig, "og ham bagved er fristeren selv, den stolte Stilicho. Ve dem begge, hvis de ikke lyder mine ord! Jeg vil udrydde dette formastelige skuespil og give folket tilbage til Herren. Hævnen er hans, jeg er kun et redskab i hans hånd; men brydes jeg sønder, skal mit navn indskrives blandt de hellige martyrer." Hans øjne funklede, da han udtalte disse ord, og idet han greb mig ved hånden, drog han mig hen imod udgangen af arenaen, hvor vi skjultes af podiets fremspringende kant. Han gjorde korsets tegn for pande, bryst og ansigt, og hviskede: "Herre, i dine hænder anbefaler jeg min ånd! Gør din tjener stærk til at fuldbyrde din vilje!"

Hvad var det for uhyre, grålige kolosser, der i dette øjeblik som ved et trylleslag væltede frem gennem de åbnede bronzegitre med brøl, der fik murene til at ryste i deres grundvold, og med lange senestærke arme, som de vildt svang til alle sider, mens de i et kluntet trav, virrende med de uhyre øren, bevægede sig langs arenaens marmorsmykkede rand. Det var afrikanske elefanter, alle af en uhyre størrelse og af en vildhed, som forøgedes endnu mere ved det tusindstemmige fryderåb, som opløftedes, da de trådte ind som de første skuespillere på en scene, der snart skulle overrisles med blod. Hvor besynderligt! Det var disse elefanter, som havde kastet romernes sejrsvante legioner ved Thrasymenersøen, ved Trebbia og Cannæ. Det var de samme dyr, som havde bragt Romerriget nærmere sit fald, end da Brennus lagde sit sværd i vægtskålen – nu var de kun et legetøj, et tidsfordriv for det folk, som beherskede verden. På ryggen af hver af dem sad en nøgen, kæmpestærk nubier, hvis skarpe lanse funklede i sollyset, og midt under folkets rasende jubel formåede de dog med en sjælden færdighed at ordne dem i række lige foran det kejserlige pulvinar. Der blev en dødsstilhed; alles øjne rettedes mod ét punkt, mod denne grålige klippemur, som fnysende og stampende blev holdt i ave af nogle få afrikaneres senestærke hænder. Da klang et nyt signal, skarpt, skærende og krigerisk. Alles hoveder bøjede sig fremad, alles øjne funklede i åndeløs spænding – der hørtes nogle vilde, gennemtrængende brøl, et faldgitter sank raslende ned, og ud på arenaen fløj i lange spring seks indiske tigre, fulgte af lige så mange løver. I et nu var den grålige klippemur sprængt til alle sider. Det så ud, som om disse kloge dyr, velbekendte med faren, hver for sig indtog

sin fægterstilling. En enkelt tiger sprang frem; men i selve springet ramtes den af sin modstanders snabel – det lød som et kølleslag, hult, dumpt, knusende, og med knækket rygrad rullede den hen ad arenaens sand med et brøl, som fik mig til at gyse. Det var som om dette pludselige nederlag ganske lammede de andres mod. Med sænket hoved og halen mellem benene tyede de tilbage mod vivariets åbning; men faldgitteret var lukket, og med skarpe lanser tvang *venatorerne* dem atter ud mod arenaen. Elefanterne havde på ny sluttet sig sammen og afventede med rokkende hoveder og højt opløftede snabler et nyt angreb; men der ville intet liv komme i kampen, selv løverne søgte at trække sig ind under podiets rand og viste knurrende deres mægtige tænder, hver gang en af de spættede tigre kom i deres nærhed. Man hørte en dump mumlen fare hen langs de tæt besatte rækker; den forplantede sig lig stormens begyndende susen fra senatorerne til ridderne og fra disse til romerfolket selv, som ved udråb og spottende bemærkninger gav sin skuffelse luft. Selv den blege Honorius hævede sig dorsk på den ene albue og vinkede ad Stilicho, som med et udtryk af harme hviskede noget til den nærmeststående centurion. Da så man en række behændige skikkelser svinge sig op på podiets rand med korte forke i hænderne og med begkranse om de blottede arme. I et nu flammede blus i vejret, snart hist, snart her; de brændende kranse fløj, slyngede af forkene, ind over arenaen, hæftede sig med deres glødende indhold på de ulykkelige dyr, og i et nu var alt indviklet i en rasende kamp, som fik det uhyre amfiteater til at drøne af larmende bifald. Alt hvirvledes rundt i støv, damp og blod; enkelte af elefanterne styrtede til jorden, rejste sig igen og fo'r uden styrer som

rasende ind mellem de øvrige, løver og tigre væltede sig mellem hverandre, begkransene fløj, hvor tummelen var tættest, slagene drønede, som var det jernkøller, der faldt på uhyre tønder, og til slutningen var det en forvirret, fortvivlet kamp, ikke mellem elefanterne og deres modstandere, men mellem hvert enkelt af de hidsede dyr, som, skræmte til vanvid, slog, bed og trampede alt, hvad der kom i deres nærhed. Endelig sagtnedes larmen. Af ørkenens og bjergenes stolte beherskere var der ingen flere tilbage; af elefanterne lå fire gispende og blødende på jorden, og af nubierne sad kun én, som blev hilst med drønende bifald, mens han, dækket med blod og støv, svang sin lanse højt i luften til tegn på, at han var dagens sejrherre og helt. Faldgitteret åbnede sig raslende på ny, de sårede og blødende elefanter blev med lansestød drevet ud af arenaen, mens talrige slaver med jernkroge slæbte ligene af løverne og tigrene tilbage mod vivariet.

Jeg vendte mig mod min ledsager. Han var bleg og stod med lukkede øjne, mens han sagte bevægede læberne som i bøn. Pludselig så han op, stirrede skarpt på mig og udbrød: "Timen kommer! Er du beredt?" – "Hvortil?" spurgte jeg sagte og med hemmelig gru. – "Enhver, som følger mig, må dø," hviskede han. "Er du beredt til at ofre dit liv for Herren?" Jeg ville svare; men min stemme overdøvedes af tubaernes klang og et tusindfoldigt jubelskrig, som hilste de kæmper, der nu i sluttet række trådte ind på arenaen. Nogle af dem var nøgne, og deres lemmer glinsede af olie. I den højre hånd holdt de et net; i den venstre havde de en skarpslebet, blinkende trefork. De drog i sluttet række forbi kejserens loge, som de hilste med høje tilråb og ved at svinge forken, inden de opstillede sig på den modsatte

side af arenaen. Efter dem fulgte en anden hob gladiatorer, bevæbnede med skjold, sværd og panser, hvis lueforgyldning funklede i solen. "Vi, som skal dø, hilser dig, Cæsar!" klang det i samlet kor, og fra netkasterne gentoges det som ekko, mens de allerede med øjnene målte hver af deres svært bevæbnede modstandere. En bifaldsmumlen besvarede disse tilråb. Kejseren havde rejst sig op; hans forhen blege kinder luede nu med en feberagtig rødme, og idet han strakte hånden ud imod arenaen, gav tubaerne deres skingrende signal, og de kæmpende styrtede med funklende sværd og blinkende trefork frem mod hverandre. Da hørte jeg en stemme, som, overdøvende den vilde slagtummel, trængte ind til marv og ben. "Honorius!" klang den, "vanvittige kejser! – Har du da glemt dit eget bud? Har du glemt den store Constantin, han, som først lod kristendommens sol lyse over folket? – Hold inde med denne afsindige kamp! Lad ikke Rom blive lig den babyloniske skøge, hvis hoved skal afhugges, og hvis lemmer skulle spredes for vindene! I Herrens navn befaler jeg Eder, brødre, bortkast Eders våben og forlad denne bloddampende plet, som længe nok har været besudlet af hedningernes vederstyggeligheder!"

Der opstod en dødsstilhed efter disse ord, som var udslyngede med en sådan kraft, at de endnu syntes at vibrere fra de hvælvede mure. Alle tilskuerne havde rejst sig, de fægtende holdt inde, sænkede deres våben og stirrede rådvilde på den blege, barfodede munk, som, med korset højt opløftet i sin højre, havde trængt sig frem hen imod den kejserlige loge. Honorius selv havde rejst sig, hans ansigt var dødblegt; han forsøgte at tale, men det var, som om munkens mægtige

skikkelse og truende holdning forvirrede ham; for han mumlede kun nogle uforståelige ord og sank atter tilbage på sit purpursmykkede leje. Da hævede Stilichos krigeriske skikkelse sig. Uden at agte på kejseren trådte han hen til logens rand, løftede sin pansrede arm i vejret og råbte: "Gladiatorer! Grib denne vanvittige, som vover at håne vor høje Cæsar og det romerske folk! Fang ham i Eders net, som var han en hund, og byd lictorerne at hudflette ham, til han glemmer sin afsindige tale! – Af sted med ham! Og I, gladiatorer, fortsætter kampen!"

Stilichos ord havde drønet som en torden; men lynet, som skulle slå ned, havde tabt sin kraft. En af netkasterne nærmede sig vel den dristige munk; men da han så korset, som straktes imod ham, lod han rådvild det hævede net synke mod jorden. I et nu havde min blege ledsager revet treforken af hans hånd, og idet han svang den i luften, råbte han med en af bevægelse sitrende stemme: "Forbandet være den, som vover at løfte sin hånd mod en broder, der bærer Herrens hellige vunder indristede på sit legeme! Forbandet være han, som indblæser vor unge Cæsar hedenskabets ånde! Trefold forbandet være Stilicho, som fører hedenskabets skikke og hedningernes færd tilbage over Roma! Herren har vendt sit åsyn fra ham, Herren har spyttet ham ud af sin mund. En gilding skal vorde hans bane!"

Med disse ord vendte min ledsager forken i sin hånd og, som stod usynlige guder ham bi, jog han de forfærdede gladiatorer lig får hen over arenaen. Tummel og forvirring rejste sig rundt omkring, truende eder og tilråb hørtes, og Honorius forlod, understøttet af slaver, vaklende det kejserlige sæde. Da hævede Stilicho sig på ny og råbte, mens han rasende knyttede hånden

ud imod arenaen: "Romerfolk! Om også hine elendige flygter, vil I da tåle, at en vanvittig munk forstyrrer Eders glæde? Har jeg ikke beredt disse lege så festligt for Eder som muligt? Venter ikke samniterne og crupellarierne derude? Har jeg ikke ladet thracerne kalde, og vil I ikke se andabaterne kæmpe med tilbundne øjne som i forfædrenes stolteste dage? Er I nu blevet så usle, at en tiggermunk er nok til at rive sværdet af Eders hånd og håne den, som kejseren har valgt til sin rådgiver? Hævn Eder selv, hvis I vil og kan; hvis ikke, da gå og fortæl Eders hustruer og børn, at en vanvittig munk jo Eder hjem fra flaviernes amfiteater!"

Det var, som lå der et uvejr gemt i denne stormflod af ord, der hånende slyngedes op mod de tårnhøje tilskuerpladser. Man så masserne bølge frem og tilbage; man hørte eder og vilde udråb, som tiltog i styrke og kraft, da den sidste af de forfærdede gladiatorer søgte ud af arenaen, ladende sine våben i stikken. Det larmede og brusede højt oppe fra den søjlesmykkede porticus, og pludselig fløj et marmorsæde, slynget med overnaturlig kraft, ned på arenaen, hvor det splintredes i stumper og stykker. "Han håner kejseren! Slå ham ned!" klang det fra alle sider, og i et nu fløj hundrede marmorblokke, slynget af kraftige hænder, ned over arenaen. Endnu et øjeblik stod han med korset højt hævet i den højre hånd og med blikket fæstet på disse tusinder af bødler, som omringede ham på alle sider. Jeg ville ile ham til hjælp – da hvinede det i luften, en sværm af sten haglede ned omkring os, jeg så ham synke sammen i sit blod, jeg følte mig selv truffet – mure, hvælvinger og piller syntes at styrte over os begge og begrave os i deres knusende fald.

Da jeg vågnede, lå jeg på Ospedale di S. Spirito, og en venlig, gammel kapuciner stod deltagende ved min side. Man havde fundet mig tæt ved udgangen, hvor en nedstyrtet sten hin stormnat havde ramt mig i hovedet, og jeg havde ligget uden bevidsthed henved en uge. Min helbredelse tog et par måneder; men jeg har aldrig senere indgået væddemål om at tilbringe en nat i flaviernes amfiteater."

Mezza notte

De æsler, der sindigt på fire gange,
Kan let man kende på ørene lange.
Gud give, man kunne på ørene kende
De mange æsler, som vandrer på tvende!

At *mezza notte* betyder midnat, ved enhver, der er lidt inde i det italienske sprog, og at Francesco, min brave fører, havde et æsel, der hed således, er bekendt over hele Ischia; men hvorledes det gik til, at han fik dette æsel, og hvilke mærkelige fakta, der stod i forbindelse med dette, del ved kun meget få, hvorfor det skal blive genstand for følgende troværdige meddelelse, som jeg har af Francesco selv, der jo må vide det bedst.

En varm sommerdag havde vi gjort turen over bjergene og var gennem Fontana og Serrara nået ned til Forio, hvor vi begge vederkvægede os med nogle bægre gammel Epomeo-vin af den, der lå længst inde i padronens kælder og havde mest mug på sine ærefrygtindgydende staver. Jeg vil ikke sige, at Francesco drak for meget, jeg har overhovedet aldrig set ham beruset; men han drak dog så meget, at støvet gik fuldstændig af ham, noget, man for resten ikke kan fortænke en mand i, der den hele dag har løbet bakke op og bakke ned, uden at have andet at holde sig ved end en æselhale. Nu var hovedlandevejen op over øen under reparation og tilmed temmelig stejl, hvorfor jeg både af hensyn til mig selv, til Francesco og *Mezza notte* foreslog, at vi skulle følge vejen langs stranden, for over Lacco at nå vort fælles hjem. Hertil var Francesco særdeles villig, og temmelig sent,

men under skæmt og latter, af og til afbrudt ved en lille improvisation, hvori han berømmede *Mezza notte*s og sine egne fortræffelige egenskaber, gik det langs den stjernelyse strand, hvor bølgerne rullede i fast og sikker takt, som sang de med, og hvor de mægtige klippeblokke, som Epomeo engang har udspyet, stod som sorte, gigantiske kæmper i det begyndende mørke. Så længe vi var i lavlandet og havde skæret af det åbne hav på vor venstre side, gik det endda an; men alt som vi nærmede os klipperne, tog mørket til, og jeg bemærkede, at Francesco blev mere og mere tavs, ligesom han af og til kastede sky blikke til det hvide franciskaner-kloster, der som et uhyre spøgelse tegnede sig mod lavaklippens sorte mure. Hver gang et firben raslede i gærdet, eller en forskræmt cikade hvirvlede op gennem vinløvet, gav han *Mezza notte* et rap, der på en højst ubehagelig måde, ligesom elektrisk forplantede sig til mig, og føjede til: "*Coraggio, Eccellenza, coraggio* [Note 1)]!" på en underlig stilfærdig måde, som om han mere henvendte dette opråb til sig selv, end til mig.

Endelig havde vi nået den dybe hulvej, som skiller *Monte Marecocco* fra de vilde, forrevne højder ved Zale. Man rider her på den nøgne fjeldbund, klipperne ligger i vild uorden strøet til alle sider, som de mægtige vulkaner for tusinde år siden har henkastet dem, og hele vegetationen består i lave myrte- og gyvelbuske, imellem hvilke støvgrå oliventræer hæver deres forvredne stammer, som havde de trykket sig ved at komme op af den ufrugtbare, klippehårde bund. Her blev Francesco ganske stille, tog *Mezza notte* fast i halen og listede så lydløst af, som havde han stjålet både mig og min langørede ganger. Pludseligt gav han et hårdt ryk i den ulykkelige *Mezza notte*s

alleryderste parti, så bøjede han hovedet og lyttede opmærksomt.

"Hvad er der i vejen, Francesco?" spurgte jeg lidt ærgerligt; for ved det pludselige sæt havde jeg været nær ved at spadsere over hovedet på *Mezza notte*, hvilket slet ikke er fornøjeligt, når man har en dybde af et par hundrede fod i stedet for rækværk.

"*Coraggio, Eccellenza, coraggio! Si puo ancor manjar' maccheron'* Note 2)," hviskede Francesco.

Uagtet jeg holder meget af maccaroni, især når man får dem med tomatsauce, syntes jeg dog, at der i øjeblikket var meget liden grund til at minde om dem; det skulle da være, fordi jeg lige i samme øjeblik hørte en slubrende lyd tæt bag ved os, en lyd, som om en tog sig en rigtig fed mundfuld, ledsaget af et veltilfreds, dybtfølt smask.

"Hvad var det?" spurgte jeg og vendte mig om. "*Mezza notte* ryster under mig."

"Den hellige Restituta fri og bevare os!" stønnede Francesco og slog kors for sig. "Han er lige bag ved."

"Hvem?" spurgte jeg og greb efter min revolver. "Røvere?"

"Ak, gid det var så vel, Eccellenza," hviskede Francesco; "men her er ikke en røver på hele øen. Vi er ærlige folk alle sammen – Arrr! – Bruschakrr!"

De sidste ord, som er såre almindelige i æselsproget, og som betyder: "Vil du væk fra kanten!", blev henvendt til *Mezza notte*; men denne stak forbenene stift frem foran sig, skød ryg som en kat og løftede med en underlig snøften sin mule højt i vejret, som inddrak den en hemmelighedsfuld, berusende duft af natteluften.

"Santo Giuseppe!" mumlede Francesco. "Den gør parti med den kæltring; men jeg skal narre jer."

Lige så lidt som jeg begreb disse mystiske ord, forstod jeg Francescos bevægelser; for han spændte i hast hovedtøjet af *Mezza notte*, famlede under sin skjorte og udtog derfra en gammel, elendig grime, som han hastigt viklede op. Inden jeg kunne fatte, hvad han tilsigtede dermed, havde han smøget hovedtøjet af min ganger og kastede grimen om halsen på den – nu gik *Mezza notte*, men stak dog for hvert skridt sine øren frem som et par uhyre følehorn.

"Ser De, Eccellenza!" udbrød Francesco triumferende, men holdt i samme øjeblik pludselig inde; for oppe fra klipperne på den modsatte side af hulvejen hørte vi ganske tydeligt en lyd som af et uskoet æsel, der gik i takt med vort. Uvilkårligt holdt jeg *Mezza notte* an, men lyden vedblev.

"Hvad er det? – Der rider jo en deroppe," udbrød jeg, idet jeg forgæves bestræbte mig for at se gennem mørket; for vi var nu i det dybeste af hulvejen.

Francesco bøjede hovedet som tegn på, at han gav mig ret; men han sagde ikke et ord.

"Det må være ekko," sagde jeg. "Kan du høre? – Det er ekkoet."

"Hvem er det?" spurgte Francesco i en tone, som fattede han håb.

Jeg begyndte at forklare ham det, men med den hemmelige bevidsthed, at jeg løj; for jo mere jeg talte, desto tydeligere blev lyden. Den trængte sig vel dæmpet, men dog fuldkommen legemlig imod os, og af og til bemærkede jeg, at den

formentlige genklang af hovslagene ikke faldt sammen med *Mezza notte*s – men der var ikke det ringeste at se.

"Nej, det er ikke ekko!" udbrød jeg ligesom svar på mine egne tanker og holdt på ny æslet an. "Hvad er dog dette, Francesco? – Nu rider det jo lige ned ad klippe væggen!"

"Jesu Marie!" udbrød han og sank på knæ. Ved denne pludselige bevægelse smøgedes grimen af, og nu udførte *Mezza notte* en højst mærkelig manøvre, der for resten er godt kendt af hans standsfæller både her på øen og andetsteds. Næppe havde grimen berørt jorden, før æslet på ny skrævede ud med forbenene og puttede sit lille, krakilske hoved ned imellem dem, og i samme øjeblik lå jeg ved siden af Francesco – men rigtignok ikke på knæ.

"Hold på dyret, Eccellenza! – For den velsignede Jomfrus skyld, hold på det!" skreg Francesco og sprang op.

Mezza notte syntes at ville vise, at den var den eneste, som i dette øjeblik var *sans peur et sans reproche*; for lige som Francesco nærmede sig, vendte den sig om, som for at lade sig binde, men idet han ville kaste grimen over hovedet på den, gjorde den en af disse frontforandringer, der har gjort Mac Mahon så berømt, og anbragte derpå virkningen af sit grove, agterste skyts lige i sin modstanders gravitets-centrum med en sådan styrke, at Francesco bandende kom til at ligge næsegrus ved siden af mig. Derpå udstødte den en vild, hoverende vrinskene, slyngede endnu en gang sine jernhove højt i vejret og klatrede så som en kat ned ad klipperne, indtil den nåede vejen, som fører til Lacco, hvor den satte af i galop, til vi hørte hovslagene tabe sig i det fjerne.

"Så gid Djævelen ride dig herfra til Lacco, og så øen syv gange rundt, du hund af en *monacello*!" råbte Francesco, hos hvem vreden i dette øjeblik ganske tog magten over frygten. "Gid du må svede i Helvedes huler, til ..."

Francesco standsede, som om en havde slået ham på munden; for lige i det samme hørte vi en latter, der fik hårene til at rejse sig på vore hoveder. Endnu i dette øjeblik ved jeg næppe, hvorledes jeg skal beskrive den, så åndeagtig dæmpet, så tør, så dæmonisk hoverende klang den, og trods at den var svag, kastedes den dog tilbage fra klippe til klippe, rullede ned ad blokkene og tabte sig dybt under os i en klukkende lyd, som den, de store, grønternede tudser giver fra sig om natten, når de bader sig i de hede kildeløb i kløfterne.

"Hvad er dog det, Francesco?" råbte jeg. "Er her nogen, eller ikke?"

Inden han kunne svare, hørte jeg på ny dæmpede hovslag af et æsel, som havde det filtsko på, og idet jeg drejede hovedet efter lyden, så jeg en af de store, brune lavablokke bevæge sig langsomt ned imod os. Den havde et rundt hoved, en sid, mørk kappe og syntes at komme gående på fire ben med et æselhoved imellem.

"Den hellige Giuseppe hjælpe os!" mumlede Francesco og sank atter på knæ med sin røde hue mellem de foldede hænder.

Jeg stirrede på synet, der tågeagtigt og ubestemt kom ned ad højderne ved Zale, og nu så jeg, at det var en munk, der red på et æsel, som havde en tværsæk over lænderne. Herved var der nu ikke noget videre mærkværdigt; men hvad der derimod var højst mærkeligt, var den lille omstændighed, at æslet gik ned ad klipperne på samme måde som en flue kravler ned ad en væg,

samt at en figenkaktus, som ragede højt op over stengærdet, ikke syntes at genere munken i hans bevægelser; for han red tværs igennem den og gærdet, og uden at jeg kunne se, hvorledes det gik til, holdt han på vejen lige ved siden af os.

"God aften, min kære Francesco!" sagde han med en brudt, klangløs stemme, der gik lige til marv og ben. "Du havde nok ikke ventet at se mig igen?"

Francesco svarede ikke. Øjnene stod stive i hovedet på ham, og skønt hans tænder klaprede, bad han både paternoster og Ave Maria på én gang. Munken derimod holdt ganske stille og stak blot hånden ned i kutten efter sin snusdåse, hvoraf han tog en vældig pris – nu kendte jeg smasket.

"Nå, min kære Francesco, hvorledes går det med forretningen?" spurgte han i en tone, der vistnok skulle være velvillig, men som dog, trods den svage, klangløse stemme, havde et udtryk af hån. "Pilker du brav mange engelskmænd, min dreng?"

Da dette forekom mig som en personlighed både mod min brave ven Francesco, om hvis uberedvillighed til "at pilke" jeg er fuldkommen overbevist, og mod mig selv, blev jeg vred og sagde barsk: "Jeg er ingen engelskmand!"

"Nej, så lå I ikke på vejen," sagde skikkelsen, og atter lød den samme, tonløse, gravagtige latter, kastet fra klippe til klippe. Nu var det mig, som tav stille.

"Bryd jer ikke om det!" sagde munken på sin underlige, drillende måde. "Eders gode ven Francesco har glemt at sige jer én ting. *Mezza notte* bærer ingen ved midnat på klipperne ved Zale. Det være engelskmænd eller ej; selv den bedste rytter i

verden må af og kan være glad, når han bliver liggende som I. Husker du, hvad du lovede mig, min kære Francesco?"

Trods denne direkte opfordring til at sige et par behagelige ord, blev Francesco liggende på vejen og syntes at være i færd med at krybe helt ind i sin hue. Herover syntes munken at harmes; for han svang det myrteris, han holdt i hånden og råbte med en stemme, der kom som fra en afgrund. "Svar, dit ugudelige skarn! Husker du den aften, da du købte *Mezza notte*? Lovede du det ikke selv? Har jeg ikke vist dig en tjeneste? Og hvad har du gjort derfor? Burde du ikke have ladet læse nogle messer eller givet mig et par lumpne vokslys? Har du vist dig taknemmelig? Nej, kun onde, ugudelige ord har jeg hørt! Ride øen syv gange rundt! Svede i Helvedes huler! Har man nogensinde hørt mage? Har du endnu ikke min ejendom? Giv mig min grime, din hedning, giv mig min grime!"

Ordene rullede som en torden hen over os; de gav genlyd fra klippe til klippe, og dog var det, som om lyden ikke kom ud over den kreds, hvori vi befandt os, og som om den længere nede svandt sammen med bjergstrømmen, der buldrede i dybet. Francesco kastede sig plat ned på sit ansigt, og trods hans forfærdelse kunne jeg ikke lade være at betragte den sælsomme skikkelse, der holdt lige foran os, svingende myrteriset frem og tilbage, som ville han tugte os begge dermed. Det var en lang, mager munk i franciskanernes sædvanlige brune kutte, hvis hætte var trukken op over hovedet, så at kun ansigtet og øjnene var frie. Men disse lyste med en særegen mat, fosforagtig glans, og hvad der gav hans ansigt et frygteligt udtryk, var dets uendelige magerhed. Den voksgule hud syntes spændt over knokler alene, kinderne var dybt indsunkne, og læberne så

smalle og visne, at de kun slet skjulte to rader store, fremstående tænder. Dertil var hænderne så lange, så tynde og magre, fødderne, der stak frem under kutten, så knoklede og skarpe, at han mere lignede en balsameret mumie eller et af vinden indtørret lig, end en munk, og dog sad han så fast på sit skindmagre æsel, som var han groet sammen med det.

Man undrer sig måske over, at jeg kunne se alt dette så tydeligt i det tætte mørke; men der udgik fra hele munkens legeme en sælsom, bleg lysning, som bevægede han sig i en atmosfære af fosfor, hvori jeg kunne se selv de fineste trevler i hans kutte.

"Giv mig min grime!" skreg munken på ny, og det var, som fo'r der ildgnister ud af hans matlysende øjne. "Giv mig min grime! siger jeg, eller ved S. Giuseppe, den første af alle æseldrivere, jeg gør dig til et muldyr selv, så at du til evig tid skal komme til at æde tidsler på klipperne ved Zale."

Uden at svare et ord, men mere død end levende, famlede Francesco efter grimen og gav ham den. Den magre munk vendte sig halvt om på æslet, åbnede tværsækken og stak grimen ned i den. Tværsækken var fuld af gedebukkehorn, muldyrhaler, rævesakse, hanekamme, gamle vigne-låse og flere deslige højst mærkelige ting, og mens jeg tænkte over, hvad bestemmelsen vel kunne være dermed, fremdrog han af sin dybe kuttelomme en blikbøsse og rakte den hen imod mig, idet han med en gravagtig stemme hviskede. "Hav barmhjertighed, som I venter, at der vil blive vist Eder barmhjertighed – for de stakkels sjæle, som pines i Skærsilden, og for de fredløse, som ikke har fundet noget hjem." Han drog et dybt suk, idet han sagde de sidste ord, og æslet stønnede under ham på en

underlig, klagende måde; det var, som om dyr og menneske i dette øjeblik led én og samme, uhyre smerte. Med en rask bevægelse rev jeg en mønt op af lommen og kastede den i blikbøssen; men den gik igennem, faldt på jorden og trillede med en klingrende lyd ned ad klippen. Jeg ville tage en anden; men munken sagde med en blid, sørgmodig stemme: "Salige er de, som giver; de skulle tilgives; umager Eder ikke; jeg har Eders gave."

I det samme forekom det mig, at der drog en mørk skygge hen over vejen og forsvandt i den nærmeste kløft. Da jeg rigtig så mig om, var munken borte, og jeg var alene med Francesco, som endnu lå næsegrus udstrakt på jorden.

"Rejs dig op! Nu er han borte," sagde jeg og ruskede i ham.

"Er han borte?" spurgte Francesco og tittede forsigtigt op.

"Ja, vist er han så! Men hvor blev han af? Går den vej til franciskanerklosteret?"

"Den vej?" gentog Francesco og rejste sig op. "Der er ikke så megen vej, at en myre kan krybe ad den. Vil De til franciskanernes kloster, må vi helt tilbage gennem hulvejen og forbi *Monte Rognoso*, derfra løber der en klippesti til klostret."

"Så er vel munken reden ad den vej," sagde jeg. "Han blev ellers underlig hurtigt borte."

"Munk?" gentog Francesco og slog et stort kors for sig. "Så Eccellenza tror, at det var en munk?"

"Ja, hvad andet?"

Francesco svarede intet, men gav sig til at fløjte og satte sin røde hue på. Pludselig, som om erindringen i et nu vaktes hos ham, rev han sig med begge hænder i håret og udråbte:

"Hvilken ulykke! Min stakkels *Mezza notte*; jeg ser dig aldrig mere!"

"Ja, den løb jo ned ad vejen til Lacco," trøstede jeg ham. "Fiskerne har naturligvis stoppet den; han tog jo kun grimen."

"Kun grimen!" udbrød Francesco. "Ak, han måtte lige så gerne have taget *Mezza notte* med hud og hår og mig selv oven i købet. Ak, jeg er en ruineret mand; nu har jeg kun *Mezzo giorno* tilbage, og han er blevet lam i det venstre bagben. Kun grimen! Hvad skal jeg gøre med *Mezza notte*, når jeg ikke har grimen? O, det æsel! Nu står han og holder messe for brødrene fra *Monte Vergine*, mens jeg sulter med kone og børn. O, det forbandede dyr!"

Jeg troede et øjeblik, at Francesco ville gøre nar ad mig; men da han satte sig på en sten og gav sig til at græde som et barn, fik jeg medlidenhed med ham og sagde: "Hør, Francesco, svar mig oprigtigt! Er det dig eller mig, som er fuld, eller er vi det begge? Ellers kan jeg ikke indse, at der er nogen ulykke i, at en munk kommer ridende og forlanger en grime tilbage, som han vel engang ved lejlighed har lånt dig."

"Det var ingen munk", sagde Francesco og gav på ny sine tårer frit løb. "Det var en dødning."

"En dødning?" udbrød jeg. "Hør, Francesco, drik lidt koldt vand, jeg skal hente dig noget nede fra bjergstrømmen i min hat."

"Jeg er ikke syg, Eccellenza, og heller ikke drukken," sagde Francesco og rejste sig op. "De må ikke knække halsen for min skyld; det ville kun glæde den fule ånd mere."

"Hvilken ånd?"

"Hør mig, Eccellenza," sagde Francesco og begyndte langsomt at gå hen ad vejen. "De er fremmed her på øen og kender ikke dens hemmelige beboere og de natlige ånder således som vi, der må færdes iblandt dem. Sig mig, hvor forekom det Dem, at munken red hen?"

"Så vidt jeg kunne se, red han ind i den kløft der," svarede jeg, og pegede hen mod et gammelt, forladt stenbrud. "Derfra må vel gå en sti, som skyder genvej over til *Monte Vergine*."

"Kom med, Eccellenza!" sagde Francesco i en bestemt tone og gik hen imod kløften.

Jeg fulgte ham; men vi var næppe nået ti skridt ind i klippespalten, før vi standsedes af en lodret lavavæg, i hvis bløde masse vandet havde trukket tydelige furer. Den rejste sig et halvt hundrede alen stejlt i vejret, og oppe i spaltens øverste del viftede lange, frodige slyngplanter for nattevinden.

"Hvad tror De nu?" spurgte Francesco og slog på klippemuren.

"Tror De nu?" klang det med en dyb stemme oppe fra kløften, mens jord og grus trillede ned ved vore fødder.

Francesco styrtede ud på sit hoved, og skønt jeg her var overtydet om, at det hele kun var genlyden fra klippemurene, fulgte jeg ham dog i hælene, så uhyggelig en lighed havde stemmen i kløften med den, vi nys havde hørt.

Først et stykke ude på vejen lykkedes det mig at standse ham, idet jeg sagde; "Skam dig, Francesco, at løbe for så lidt! Kløften var jo lukket; han er ikke redet den vej."

"Jo netop! Det var just denne kløft, han red ind ad, og hvor er han nu? I klippen er han, så sandt hjælpe mig Madonna, og det viser, at han var en *monacello*."

"En *monacello*? Hvad er det egentlig?"

"Ser De, Eccellenza," sagde Francesco betænksomt, "det er ikke alle munke, som dør. I gamle dage var der mange munke på Ischia, mens klostrene nu står forladte og tomme, og disse munke var langt lærdere og klogere, end de, som nu bebor øen! For de nuværende er dovne og dumme, og gør først nytte efter deres død. Men med de gamle munke var det anderledes. De kendte alle planter og urter her i bjergene, og de var de første, som fandt de hede kilder, der nu er så berømte og kalder så mange syge her til øen. I *Monte Vergine* drev de især lægevidenskaben; de havde en stor samling af alle de kraftigste urter, de kendte deres hemmelige kræfter samt i hvilken måned de virkede, og fra *Monte Vergine* blev både den Hellige Restitutas og San Lorenzos bade opdagede, som dengang gjorde store undere, langt flere end nu til dags, da lægerne er blevet så kloge. I den tid levede der i klostret en meget lærd og meget from munk, som hed broder Nicolo – bjerget har senere fået navn efter ham. Han gav sig især af med at studere årsagerne til døden, som ofte overrasker de stærkeste og kraftigste, og han fandt, at den hidrørte fra en fortykkelse i blodet, som afsatte urene stoffer. Ved hjælp af vandet fra de hede kilder og urter fra bjergene, sammensatte han en drik, der bevirkede, at blodet bestandig beholdt den samme sammensætning som i ungdomsårene, og man siger, at han lever endnu den dag i dag i det gamle, mauriske tårn på klipperne ved Zale. Efter ham kom hemmeligheden over i de andre munkes hænder, og flere af dem benyttede sig deraf. Men de tog sig ikke i agt, eller kendte ikke hemmeligheden så nøje som San Nicolo; for mens *han* lidt efter lidt lutrede sit legeme, så at det fik lighed med de salige

ånders og kunne deltage i deres samkvem, gik det de andre brødre rent galt. De beholdt vel livet, men på en sådan måde, at de måtte ønske aldrig at have ejet det; for de tørrede hen og skrumpede ind, så at de til sidst lignede levende skeletter; men dø kunne de ikke. Heller ikke kunne de på grund af deres grove, jordiske rester hæve sig op i de udødelige ånders samfund; og da de ikke er døde, men egenmægtigt har foregrebet Vorherres vilje, kan de hverken komme i Himmerige eller Helvede, ja ikke engang i Skærsilden. De er de ulykkeligste skabninger af alle; for de er hverken ånder eller mennesker, men stakkels fredløse, som skjuler deres færd i klippernes spalter og kløfter. Kun om natten kommer de frem, og de gør da i deres sinds bitterhed meget ondt. De skræmmer gederne, så at de styrter ned ad klipperne og brækker deres horn, de skærer halerne af de mulæsler, som ikke er på stald, de narrer jægerne for deres fangst, forbytter eller stjæler vignenøglerne – kort sagt, alle gavtyvestreger her på øen begås af monacelloerne. Derfor blev opskriften på det vidunderlige livsvand brændt af biskoppen i Neapel, for at det ikke mere skulle lede sjælene i fortabelse, og de monacelloer, som endnu findes, tørres ligesom planterne om efteråret mere og mere ind, indtil de til sidst smuldres til det støv, hvoraf de er kommet; men det kan var længe; for livsvandet har en forunderlig kraft, endogså mange hundrede år efter."

"Og det var en sådan *monacello*, vi mødte?" spurgte jeg smilende.

"Ja," svarede Francesco med urokkelig ro; "han hedder broder Magro og er godt kendt her på egnen. Altid driver han sit spil her på højderne af Zale, hvor der jo næsten ingen mennesker

bor; nu er jeg vis på, at han har været nede og skåret kammene af hanerne i Lacco; så De ikke, om han havde nogle i sin tværsæk?"

Jeg brast i latter over dette naive spørgsmål og sagde: "Men hvordan hænger det egentlig sammen med grimen, Francesco? Har du stjålet den?"

"Jeg finder, at det ikke er smukt af Dem at le ad en stakkels æseldriver, der dog har fulgt Dem så mangen god gang og aldrig løjet for Dem," sagde Francesco mut. "Hvordan det hænger sammen med grimen? Ja, ser De, grimen hænger sammen med *Mezza notte*, og *Mezza notte* med mig, og jeg med min kone og mine børn, og det hele hænger således sammen, at vi gerne kunne hænge os sammen, Eccellenza, endnu i aften. Farvel! Når jeg intet æsel har, behøver De mig ikke; vejen går lige frem." Med disse ord ville han dreje om ad en lille sti, der førte ned i dalen; men jeg tog ham i armen og sagde: "Stop lidt, Francesco, således skilles vi ikke. Jeg mente intet ondt med mit spørgsmål, og du skal ikke være så fortvivlet. *Mezza notte* kommer jo nok igen."

"Nej, aldrig!" svarede han bestemt.

"Vil du da fortælle mig, hvorledes det hænger sammen med munken og grimen, hvis du finder *Mezza notte* igen?"

"Ja, hver eneste smule, Eccellenza, enten De så ler eller ej."

"Godt," sagde jeg. "Vent lidt og få din betaling."

Jeg greb i lommen, hvor jeg vidste, at jeg havde et femlirestykke i sølv, en sjældenhed der på øen, hvor alt er lasede sedler; men i dets sted fik jeg kun en ticentesimo af kobber. Sølvstykket måtte jeg altså have givet, da jeg ville putte noget i munkens bøsse. Jeg tilbød Francesco at gå tilbage og hente det;

men han svarede: "Tror De, at jeg vil tage monacelloens sjælepenge? Nej, ikke om han så havde taget min kone selv!"

Med disse ord gik han, og jeg var blevet fem francs fattigere. Det var *mit* offer til broder Magro, og det syntes mig den aften nok så stort som et lumpent grimeskaft.

Den næste morgen, da jeg med filosofisk ro røg min cigar, samtidig med at Vesuv dampede sin morgenpibe, så jeg fra loggiaen, at der på den lige overfor liggende terrasse var et usædvanligt røre mellem æseldriverne, som der har deres holdeplads. Noget mærkeligt måtte der være på færde; for man lo, bandede og skændtes, og midt imellem den brogede flok opdagede jeg en municipalbetjent i fuld uniform, som med et alenlangt dekret i hånden uddelte nogle små bliktegn til højre og venstre. Kort efter lød der en almindelig jubel, og da jeg kom derover, fandt jeg, at det var min værdige ven Francesco, som på ryggen af *Mezza notte* holdt sit glimrende indtog, der helt oppe fra Casamicciola fulgtes med levende deltagelse og beundring. *Mezza notte* havde fået et nyt grimetøj med mørkerøde silkekvaster ved begge ørerne; den havde tilmed en dusk lysegule gyvelblomster i sit himmelblå pandebånd, og dens skaberak var smykket med en bort af hvidt og rødt dingeldangel, så at den tog sig fuldkommen så godt ud, som prinsessen af Hohenlohe-Grimenheim, der havde båret noget lignende, da hun med sit følge behagede at overvære forestillingen i San Carlo, hvilket jeg alt sammen lige havde læst i *Gazetta di Napoli*, og derfor var fuldkommen vel inde i. Hvad der derimod adskilte *Mezza notte* fra ovenomtalte højhed, var det, at dens coiffure var *au naturelle*, og at den så noget echaufferet ud, hvilket alt sammen hidrørte derfra, at man

tidligt om morgenen havde fundet den i færd med at beundre udsigten fra toppen af Epomeo, hvor den stod bundet ved det gamle klosters midterste galleri, dækket med skum, ganske som om en havde anvendt den om natten til at ride øen hele syv gange rundt. På hvilken måde den var kommet derop, samt hvorledes den kom ned igen, derom har jeg ikke kunnet få nogen pålidelig oplysning; men sikkert var det, at den så meget medtaget ud, og tilkastede mig et højst smægtende blik, da jeg kløede den på næsen og spurgte, hvorledes den befandt sig.

"Der kan du se, at *Mezza notte* kom igen," sagde jeg.

"Tys, Eccellenza," sagde Francesco med vigtig mine, idet han gjorde et lille bliktegn fast i dens pandebånd. "De må ikke længere kalde den *Mezza notte*; det er imod loven."

"Hvad for noget? Hvad skal jeg da kalde den?"

"Nummer seksten," sagde Francesco med stille værdighed. "Ingen må længere kalde sit æsel ved navn, men blot efter nummer. Det er et nyt dekret fra Syndicus; det blev trommet ud i morges. Nu har vi det lige så fint her på øen som droschekuskene i Napoli. Nummer seksten – det klinger så ordentligt! Ja, jeg tænkte jo nok, at der måtte komme noget mærkeligt efter det, vi oplevede i går aftes."

"Nå," spurgte jeg, "skal vi så tage et ridt til Zale og høre fortællingen om grimen?"

"Nej," sagde Francesco og så ned for sig; "det bliver der ikke noget af. Hvem der har redet *Mezza notte*, og hvor den har været henne i nat, bryder jeg mig ikke om at vide, eftersom det ikke er godt for os mennesker at vide alting; men nu skal den hjem og på stald, stakkels asen! Den er jo så træt, at den er nær ved at

sætte sig, og den dag, da den har fået sit nummer ligesom soldaterne, skal være en hviledag."

Jeg kunne ikke sige noget hertil; men den næste dag måtte *Mezza notte* – ja, undskyld, Francesco, at jeg på disse blade vedbliver at kalde din firbenede ven således! – begynde sit besværlige liv forfra igen, og da jeg brændte af begærlighed efter at høre historien om grimen, sad jeg allerede ved morgengry på dens ryg, og mens Francesco lempeligt bearbejdede dens bageste part, gik det i en jævn lunte ned over Lacco og derfra forbi Restitutas hellige kirke til den med fliser brolagte vej, som fører op til højderne ved Zale.

Da vi kom til hulvejen, som lå halvt beskinnet af morgensolens klare stråler, mens duggen endnu blinkede i brombærtjørnens blade og trillede ned på vedbendrankernes mørkegrønne slør, da forekom den dybe hulvej, trods sine sønderrevne lavablokke og melankolske oliventræer, mig så smilende og sommerlig, så lys og åben, at jeg slet ikke kunne forstå, at den kunne have noget rædselsfuldt, når stjernerne blinkede og nattens ånder var fremme. Ja, selv da vi var kommet til det sted, hvor vi havde mødt den forunderlige munk, måtte jeg næsten le ad mig selv og mine syner, så meget mere som *Mezza notte* ikke syntes at vise den ringeste antipati mod hulvejen og dens omgivelser. Den gav sig tværtimod filosofisk til at afnippe de unge olivenskud, og da vi havde lejret os på en skyggefuld plet og fået vore cigarer tændt, begyndte Francesco på følgende, meget troværdige fortælling.

"Da jeg var dreng, var jeg æseldriverdreng; men da jeg blev større, blev jeg æseldriver og tog mig en kone. I begyndelsen drev jeg med de andres æsler, som jeg lejede for en carlin om

dagen; selv fik jeg to, ja sommetider tre, så at det var en god forretning, der meget vel kunne føde kone og børn; for dem fik jeg et af hvert år, og altid i kirsebærtiden. Efter to års forløb tog jeg til Napoli og købte mig et æsel for halvtredsindstyve ducati. Jeg kaldte det *Mezzo giorno*, fordi det var hvidt, og fordi der var så lyst og smukt i Napoli; men dér stjal man to cigarer og en rulle silkebånd ud af min trøjelomme, så at jeg aldrig skal komme der mere. *Mezzo giorno* var for stor, så den fik jeg i god behold med herover til øen.

Et år efter havde jeg igen samlet et halvt hundrede ducati, og nu var det min mening at lægge dem til side, for at Beppino, min ældste dreng, engang kunne komme i skole og lære noget. Men Rafaella, min kone, sagde til mig: "Kan *du* læse og skrive, eller har din fader kunnet læse og skrive? Jeg ved ingen på øen, som kan det, uden prokuratorens søn, og han skrev falske veksler og kom i ulykke derved. Hvorfor skal så vor dreng komme til fortræd og plages med det trolderi for at se sine forældre over hovedet? Bedre er det, at du køber et nyt æsel og en bomuldskjole til mig, så at jeg kan se ud som andre mennesker."

Rafaella har nu altid ret, for hun har en udmærket forstand; men jeg huskede nok Napoli og de to cigarer og silkebåndene, for dem havde jeg tit nok måttet høre af Rafaella, og så besluttede jeg at se mig om på øen, hvor der altid har været æsler nok, skønt de i Napoli rigtignok er større.

Nu vidste jeg, at der nede i Schiavica ved Zale var et æsel, stort og stærkt, sikkert på benene og af en dejlig, lys farve, rigtig som jeg kunne bruge det. Det tilhørte en mand, som hed Gesuello, en rigtig snu og durkdreven krabat, som svarede til alt

andet end sit fromme navn. Han havde nede ved stranden en knejpe, hvor fiskerne kom og skjulte deres smuglergods, og han var tilmed af maurisk oprindelse, hvilket ikke er velset her på øen.

"Hvorfor ikke?" spurgte jeg.

"Ja," svarede Francesco, "for det første er de ikke gode kristne, og dernæst er de fra gammel tid i besiddelse af hemmelige midler, hvormed de kan gøre mere ondt end godt. Netop det var tilfældet med Gesuello. Han hed derfor også *il mago* eller *il moro* Note 3) på grund af sin mørke hudfarve; men det holdt han ikke af at høre. Sjældent, Eccellenza, har jeg set nogen grimmere mand end ham. Han var lille, svær, hjulbenet og så koparret, at man ikke kunne se, hvor det ene ar begyndte, og hvor det andet hørte op. Dertil var han sort som en kaffetromle, skævmundet og havde kun et øje; men med det kunne han se krydsbetjentene helt ovre ved Capo Misene, og hvad munden angik, så var der ikke nogen værre på Ischia. Derfor mente Rafaella også, at jeg skulle blive fra ham og gå til Napoli; men jeg kunne jo lige så godt købe en bomuldskjole i Forio, og en aften begav jeg mig da på vejen til Zale med en fuglebøsse, for jeg ville ikke have, at det skulle se ud, som om jeg kom for at handle om æslet, skønt mit hjerte bankede alene ved tanken derom.

Da jeg fra *Monte Vergine* nåede ned til Schiavica med nogle vagtler, som jeg havde skudt på vejen, sad Gesuello og skrev numre op på egerne af et karrehjul, der stod ved huset. Han var så fordybet i denne beskæftigelse, at han ikke så mig, før jeg var ganske nær, og da tog han et tag i hjulet, så det kørte helt ned ad

klipperne og ud i stranden, hvor det væltede; men 1 og 2 så jeg ganske tydeligt, idet det rullede forbi.

"Kan du stege mig de vagtler?" spurgte jeg, og lod som slet ingen ting, "så må du beholde de halve."

"Kvit eller dobbelt?" sagde han. "Du har vel ikke set mere, end du kan bære hjem. Hjulet ruller ikke for dig på lørdag Note 4)."

"Men måske næste lørdag?" sagde jeg.

"Måske," sagde han og gjorde munden endnu skævere. "Gå du kun op i stalden, mens jeg laver vagtlerne til."

"Hvad skal jeg der?" spurgte jeg og bestræbte mig for at se så forundret ud som muligt.

"Gør dig nu bare ikke dum," svarede Gesuello. "Tror du ikke, at jeg ved, at du kommer for at se på et æsel? Op i stalden med dig, siger jeg, eller ud ad døren! – Jeg skal have fremmede i aften!"

Jeg så nu, at jeg var opdaget, og havde det været for enhver anden ting i verden, var jeg gået min vej straks, så bydende var Gesuellos stemme, og så ondt skævede han til mig med det ene øje, han havde tilbage; men jeg havde nu engang sat mig i hovedet, at jeg ville have Bianca; for der var intet æsel på hele øen, der således passede til *Mezzo giorno*, som netop det.

Altså gik jeg op i stalden, som var et rigtigt mørkt, fugtigt hul, hulet ind i klippen, og med en dør så lav, at man måtte bukke sig for at komme derind. Først kunne jeg ingenting se, så svagt var lyset derinde; men da mine øjne havde vænnet sig lidt til mørket, så jeg, at alle båsene stod tomme med undtagelse af én, og det æsel, som her stod, var ikke min attråede Bianca, men derimod et svært, lemmestærkt dyr af sortebrun farve.

Imidlertid tog jeg det i øjesyn, og jo mere jeg så på det, desto mere forekom det mig, at det vistnok var lige så stort og stærkt som Bianca, samt at jeg lige så godt kunne trave øen rundt med et hvidt og et sort æsel, som med to hvide.

Hvad der imidlertid forundrede mig og just ikke gav mig nogen stor lyst til at købe det, var dyrets ejendommelige manerer. Det var ikke bundet til krybben og havde heller ingen grime på; men trods at foderkurven struttede med de dejligste, friske kålblade, stod det dog og gloede på dem, som om det aldrig havde set kål før og ikke vidste, at den var til at spise. Dertil drejede det hovedet om efter mig, på hvad led jeg så stillede mig, gnubbede sin mule op og ned ad mig og så på mig med et så sørgmodigt, bedrøveligt blik, at jeg begyndte at frygte for, at Gesuello ville prakke mig det på, fordi det var beladt med en eller anden hemmelig sygdom. Jeg bukkede mig ned for at se, om det var skoet; men da jeg ville løfte forbenet i vejret, rejste det sig pludseligt op og lagde forbenene på mine skuldre, mens det endnu venligere end før gav sig til at stryge mig med mulen.

Lige i det samme trådte Gesuello ind i stalden.

"Nå! I er nok blevet rigtig gode venner, I to," sagde han, og skelede hæsligt med sit ene øje. "Ja, dér kan man se! Gode bekendte mødes overalt, og det ene æsel forstår at skatte det andet. Hvad skal jeg så have for det?"

"Jeg har slet ikke tænkt på at købe det," sagde jeg. "Jeg kom for at se på Bianca, og dette her huer mig ikke, det har sådanne underlige øjne."

"Da ved jeg, at det ikke skal *gå* på dem, din dosmer," sagde Gesuello og lo. "Hvad har du ellers mod dyret?"

"Det spiser ingen ting," sagde jeg; "bare det ikke er dårligt. Jeg ville hellere have Bianca."

"Hende solgte jeg i forgårs," svarede Gesuello. "Vil du have det eller ikke? I morgen går det samme vej."

Ligesom han udtalte disse ord, stak æslet sit hoved i vejret og gav sig til at skryde. Nu havde jeg hørt mange æsler skryde i mine dage og kendte godt tonen på de forskellige; men mage til den sang, som dette satte op, havde jeg aldrig nogensinde hørt. Det lød først håbløst, fortvivlet, som var dyret i den højeste vånde; derpå døde stemmen mere og mere hen og gik over i en jamrende hulken, der til slutningen tabte sig i et stønnende suk, som skulle dyret dø med det samme.

"Nå, hvad siger du så om den tone?" sagde Gesuello og slog det med den knyttede hånd midt imellem begge øjnene. "Selv prioren, pater Ignazio oppe i klostret, havde ikke så dejlig en røst, når han messede fra alteret. Hvad skal jeg så have for det?"

I det samme kom æslet, der var blevet skræmt ved slaget, atter hen til mig. Det strøg sin fine, silkebløde mule gentagne gange mod min hånd, rystede sørgmodigt på hovedet, lagde de lange øren frem, og så på mig med et så sælsomt, næsten menneskeligt blik, at jeg blev ganske underlig til mode. Inden jeg kunne få tid til at svare, hørte vi trin udenfor stalden, og Gesuello sagde: "Ja, nu kan du have det så godt, fordi du stod og måbede. Det er prokuratoren fra Forio tilligemed en broder fra klostret, som kommer for at hente mig. Prioren, pater Ignazio, er død, og jeg skal op for at se på hans muler. Måske kan du få en af de gamle klosterralliker deroppe; for denne tager prokuratoren med sig i aften – *han* er ikke sådan et vrøvl som du."

Med disse ord puffede Gesuello mig ud af stalden, lukkede døren, og nu så jeg nok, at jeg havde rendt forgæves og lige så godt kunne gå tilbage til Casamicciola igen; for Gesuello var af dem, som ikke var lette at få gode igen, når man én gang havde løbet ham på ærmet.

Ikke synderlig tilfreds vandrede jeg altså af sted ad vejen til Forio; for den nye bomuldskjole til Rafaella ville jeg dog i ethvert tilfælde have.

I Forio traf jeg et par venner, som gav vin, og da jeg intet æsel havde fået, men endnu havde alle pengene i lommen, gav jeg vin igen, og så morede vi os med at rakke Gesuello ned det bedste, vi kunne.

"Ved I af," sagde den ene af dem til sidst, "at Gesuello kan hekse? Han er den værste mago på hele øen. Godt var det, at du ikke købte det æsel, Francesco! Du kunne jo ikke vide, om det var forgjort."

"Bah," sagde jeg, "jeg har et billede af den Hellige Jomfru, som pater Ignazio gav mig oppe i *Monte Vergine* på Mariæ Undfangelsesdag. For det viger alt kogleri, er det end nok så slemt."

"Hm," sagde den anden; "der går ellers mange, slemme rygter her på øen om pater Ignazio. Han og Gesuello kom nok ikke sammen for Vorherres skyld, som man siger."

"Hvorfor da?" spurgte jeg.

"Ja, det er vanskeligt at kigge munkene i kortene," sagde den anden; "men noget sandt er der dog nok i, hvad man fortæller. Pater Ignazio var også et stykke af en mago og gav sig meget af med at finde opskriften på det foryngende vand, som klostret har ejet, men som for mange år siden blev brændt som ugudelig

kundskab. Gesuello bragte ham urter, som han samlede ved midnat på klipperne ved Zale. Så kogte de og destillerede, lige til dagen brød frem, og det kan der aldrig komme noget godt ud af. I går nat hørte brødrene et brag inde i pater Ignazios celle, som om skorstenen styrtede ned, og da de kom derind, lå prioren død på gulvet med en sprængt kolbe i hånden, og Gesuello, som stod ved siden af, var så rød i sit ansigt, som havde han drukket blod. Nej, du kan tro, at han har forgjort det æsel!"

"Å snak!" svarede jeg. "Hvorledes skulle han have båret sig ad med det?"

"Jo, ser du," sagde den anden, "man siger, at når man i et menneskes dødsøjeblik kan fange deres sidste ånde op med skindet af et eller andet dyr, så må sjælen forme sig til det dyr, hvoraf skindet er taget. Hvis han nu har gjort pater Ignazio til et æsel!"

De andre brast i latter over denne besynderlige fortælling, og jeg måtte uvilkårligt le med; men dog var der noget deri, som slog mig på en forunderlig måde, og jeg besluttede at gå lige hjem til Rafaella og sige hende alt. Så ville jeg høre hendes mening om æslet, og så kunne jeg altid den næste dag hente bomuldskjolen Forio.

Da jeg kom ud på vejen, var det allerede mørkt, og der var ikke en eneste stjerne fremme; for sciroccoen, som havde blæst hele dagen, var nu blevet til en ren storm og hyllede land og hav ind i sine gråsorte skyer. Imidlertid brød jeg mig ikke derom; for vejen mellem Forio og Casamicciola kendte jeg som mit eget stuegulv, og derfor gik jeg trøstigt fremad, skønt sirocco-tågerne hvirvlede sig rundt om Epomeos top og sænkede sig

lige ned i dalen, alt som jeg gik. På én gang mærkede jeg dog, at jeg havde taget fejl af vejen, og skønt jeg gør mig til af at kende hver evige sti her på øen så godt som knapperne i min trøje, var der den aften dog et øjeblik, da jeg hverken vidste ud eller ind; men mørket var også så tæt, at jeg næppe kunne skimte de hvide vigne-mure, som indfattede vejen på begge sider. Ligesom jeg i min rådvildhed stod og tænkte på, om det ikke var bedst at gå samme vej tilbage, kom tågerne i drift, og over kammen på Epomeo øjnede jeg en svag lysning, som angav, at månen snart ville komme frem over bjerget. Lidt efter skete det også, og jeg så nu, at jeg havde fulgt en bivej til venstre, som fører ned til hulvejen mellem *Monte Marecocco* og det gamle, søndersprængte krater ved Zale. Ja, De kender den vel nok? Det er netop det sted, hvor vi nu sidder."

Her stoppede Francesco, drog vejret dybt, og så sig om til alle sider. Jeg bød ham en ny cigar, og da han havde fået sin *Cavour* tændt, fortsatte han på følgende måde: "Der er kun en lille halv mil til Casamicciola, når man går ad hulvejen, hvorimod der er stive tre fjerdingvej ad den anden, og dette bestemte mig til at stige ned mellem de øde, golde klipper, skønt jeg i den usikre belysning godt kunne have knækket min hals derved. Jeg havde lige fået fat i et gammelt figentræ, som hang ud over bratningen og havde allerede ved hjælp af det svunget mig et stykke ned, da jeg lige under mig hørte en lyd, som om en kom ridende på et uskoet æsel. Jeg tænkte, at det var en af mine kammerater, som havde været med fremmede i Forio, og svang mig derfor så hurtigt ned ad klipperne, at jeg nåede hulvejen med det halve figentræ mellem benene. Månen var nu kommet bedre op, og skønt scirocco-tågen gjorde dens lys endnu mere usikkert,

kunne jeg dog se, at der henne på vejen holdt en mand på et æsel, som ventede han på mig. Jeg skyndte mig efter ham, og da jeg kom nærmere, så jeg, at det var en lang, mager munk, som hang over et lille, triveligt æsel, så at begge hans fødder næsten rørte ved jorden. Bagved ham lå en tværsæk, der til min store forundring var fuld af lysende Sankt Hans-orme. Han syntes at have vanskelighed med at lukke for posen; for mens han famlede ved båndene, som om hans hænder var valne, fløj det ene af de lysende insekter efter det andet bort fra ham, og hver gang et svang sig gennem luften, snappede han efter det med sine lange, magre fingre, så at han lignede en deliriumspatient, der fanger fluer. Jeg syntes, det var noget løjerligt noget; men da jeg vidste, at brødrene bruger så mange slags underlige dyr i deres apotek på *Monte Vergine*, nærmede jeg mig og sagde: "Det er nok bedst, at jeg hjælper Eder lidt, fromme fader; ellers flyver de alle fra Eder," og med disse ord tog jeg fat på sækken og bandt den til. Han sagde slet ikke noget, mens jeg gjorde det, men sukkede på sådan en underlig måde, og dertil skævede han hen til et stort, fremstående klippestykke, som om han halvvejs var bange for det.

"Er der ellers noget, fromme fader, jeg kan hjælpe Eder med?" spurgte jeg, da jeg så, at han blev holdende.

"Tag det bort!" sagde han med klangløs stemme og pegede hen mod klippestykket. Nu troede jeg, han blev forrykt, for den blok, der lå, lod sig ikke rokke af hundrede stærke mænd, og det sagde jeg ham også rent ud.

"Tag det væk! Tag det væk! Tag det hvide væk!" råbte han med en underlig, hæs stemme og pegede med et myrteris, som han

holdt i hånden, hen imod klippen, mens han samtidigt red ind på mig.

Jeg sprang til side, og derved kom jeg så nær til klippen, at jeg virkeligt kunne se noget hvidt på den ene side af den; det var et kors, som en eller anden havde moret sig med at male på den brune tufvæg.

"Tag det væk! Tag det væk!" skreg han på ny, idet han svang sig af sadlen. "Du skal ikke gøre det for ingenting."

Jeg forsøgte først at viske det ud med min hue; men da det ikke ville gå, tog jeg min vigne-kniv op og begyndte at skalle klippens overflade af.

"Det var ret! Tag det væk! Det var ret! Tag det væk!" skreg han for hvert stykke, der faldt. Da, ligesom jeg løsnede det sidste stykke, drønede og bragede det i bjerget, så at jeg fløj langt ud på vejen, og næppe var jeg kommet dér, før jeg så klippestykket svinge til siden som en uhyre port. Hvor det havde ligget, var der nu en åbning, som kastede et mat, ildrødt skær ud imod os.

"Nu skal du have tak," sagde den magre munk og begyndte at løse grimen af æslet.

"Jeg ved, hvad du er ude efter, og skal låne dig, hvad du behøver. Men du skal give mig det igen. Hører du? I morgen aften ved denne tid skal du komme og hænge det dér, hvor det hvide var. Lover du det?"

Jeg var så fortumlet over, hvad jeg havde set, at jeg næsten ikke kunne tale; men dog stammede jeg ja, og munken vedblev: "Hjælp mig så grimen af! Der er en edderkop, som har spundet over den."

Jeg nærmede mig tøvende, og i det stærke, røde lys, der strømmede ud fra bjerget, kunne jeg tydeligt se, at en edderkop

havde trukket to tråde over kors hen over panderemmen. Jeg fejede dem bort med fingeren, og lige i det samme fik jeg grimen i hånden, og i æslets sted stod en lille, tyk og trivelig munk med tværsækken over skulderen. Den magre trådte hen til ham, og nu tog hver fat i sin ende af posen og slæbte den med stort besvær hen imod åbningen. Næppe var de kommet dér, før hele bjerget rystede som i et jordskælv, klippeblokken drejede sig for, og jeg stod alene på vejen med en gammel grime i mine hænder.

Næppe var kogleriet forbi, før jeg blev rasende både på mig selv og på munkene; for da de slæbte tværsækken ind, hørte jeg den klinge med guldstykker, så det var klart, at hver eneste Sankt Hans-orm, som jeg havde været dum nok til at lade flyve, var en skinnende ducat. Jeg kastede mig ned på maven, rodede mellem sten og strå, kiggede op og ned ad klippen, men fandt ikke så meget som en bajocco, så det var klart, at hvert af de lysende insekter var gået fløjten, som ducater plejer at gøre. Der var slet ikke andet tilbage end den lumpne, gamle grime, som jeg havde kastet fra mig på vejen, og den lod jeg ligge; så gal var jeg blevet; men for at huske stedet for en anden gang, ridsede jeg med min kniv et nyt kors ind i klippeblokken og belavede mig så på at gå hjem til min stakkels Rafaella, der godt kunne trænge til nogle andre Sankt Hans-orme, end dem, hun plejede at fange.

Jeg var næppe gået hundrede alen hen ad vejen, før det faldt mig ind, at jeg havde glemt min fuglebøsse i stalden hos Gesuello, og da månen nu var kommet helt op, tænkte jeg, at det var bedst at gå ned til ham og hente den.

Altså steg jeg på ny op ad hulvejen, gik forbi *Monte Vergine* og nåede efter en halv times march tilbage til Sciavica, hvor alt var tyst og stille med undtagelse af Gesuellos hus, som var oplyst, og hvorfra der lød sang og latter helt ud på vejen. Jeg var næppe kommet indenfor, før jeg så, at Gesuello og de andre holdt sig en rigtig glad aften; oppe for bordenden sad prokuratoren, og ved siden af ham Gesuello og munken, alle tre med krus, som var tomme, og hoveder, som var fulde af vin.

"Nå, så du kommer dog efter din plaffert!" skreg Gesuello, idet jeg trådte ind. "Den står oppe i stalden hos din hjertenskær. Dér kan du tage den, og så kan du med det samme trække prioren ned, for at prokuratoren kan få sig et ridt."

"Hvilken prior?" spurgte jeg så enfoldigt som muligt; for jeg troede, at Gesuello var så drukken, at hemmeligheden nok kunne løbe ud af ham.

"Du er et fæ, Francesco!" råbte han og gjorde en afskyelig grimasse ad mig; "jeg mener æslet, du så på. Prokuratoren har købt det lige i dette øjeblik – gå op, og træk det ned!"

Jeg syntes ikke rigtig om den bydende måde, hvorpå Gesuello råbte, heller ikke om, at de havde spist mine vagtler uden at byde mig med; men dog gik jeg op i stalden for ikke at få klammeri med moren; for han førte en god kniv.

Ligesom jeg kom inden for stalddøren, følte jeg noget blødt og loddent, som strøg sig op ad mig. Det var det stakkels æsel, som jeg nu havde fået medlidenhed med, fordi det holdt så meget af mig, og fordi jeg vidste, at prokuratoren var en hårdhjertet mand, som ville lade det slide fra morgen til aften. Bøssen stod tæt indenfor døren, og da jeg gik ud, fulgte æslet mig lige i hælene, som kunne det være en hund. Nede ved huset

stod Gesuello, munken og prokuratoren, og den sidste var allerede krøbet op på en tom vintønde, hvor han stod og dinglede som et fugleskræmsel i en majsmark.

"Hvor har du gjort af grimen, din dosmer!" råbte Gesuello mig i møde. "Tror du, at den ærværdige lovens fortolker kan ride en ugrimet fire års æselplag, som aldrig har haft nogen på sin ryg? Hvor fanden er grimen?"

"Den havde ingen på," svarede jeg. "Du kan jo selv gå efter den; jeg er ikke din løbedreng!" Og dermed kastede jeg geværet på skulderen for at gå.

"Vent lidt, Francesco!" sagde Gesuello med et uroligt blik. "Jeg havde bundet grønfoderet sammen med grimetøjet; den må ligge i krybben. Gå op og hent den! Du skal få et godt krus vin, når du finder den."

Jeg gik på ny op i stalden, rodede om i krybben og fandt også grimen; men den var så forbidt, at laserne næppe kunne hænge sammen.

"Hvilket fordømt dyr!" råbte prokuratoren, da jeg kom tilbage med stumperne. "Har den ikke ædt sin egen grime og ladet kålen ligge. Bare den ikke er krybbebider! Skaf mig en anden grime, Gesuello!"

Moren så i dette øjeblik ret afskyelig ud.

Hans ansigt blev fortrukket af raseri, da han så den sønderbidte grime, og dog var der i hans blik noget, der sagde mig, at han var bange, jeg vidste ikke, hvorfor.

"Gå op i huset og hent mig den grime, der hænger i forstuen," sagde prokuratoren og dinglede, så at han var nær ved at falde ned af vintønden. "Jeg vil hjem inden midnat."

"Ja, når den kunne gøre det," sagde Gesuello og kløede sig bag øret. "Hvad er klokken?"

"Den mangler en halv time i midnat," svarede munken; "for et øjeblik siden hørte jeg det ringe til den første vigilie over prioren."

Næppe havde han udtalt disse ord, før æslet udstødte et lydeligt prust, og lige i det samme ramte begge dets hove vinfadet, så at det rullede langt bort, mens prokuratoren styrtede ned på jorden med en fart, som kom han fra månen. "Lad bæstet rende! Vi har dog ingen magt over det!" råbte Gesuello. Men lige som det ville dreje omkring hjørnet af vigne-muren, kom jeg foran og kyste ad det med grimen, som jeg endnu holdt i hånden. Næppe havde jeg gjort dette, før æslet stod ganske roligt, og nu fulgte det mig igen, som var det en hund, lige til huset. Her sad prokuratoren på stentrappen og badede sin næse i koldt vand; men munken sagde: "Lad blot mig komme op! Jeg kender vore æsler fra klostret."

"Vær så god!" sagde Gesuello med et bredt grin og hjalp ham op; men næppe havde munken sat sig til rette i sadlen, før æslet på ny udstødte et kort prust, satte hovedet mellem forbenene og slyngede munken af med en sådan voldsomhed, at vi først fandt ham på den anden side af vigne-muren, og den var ikke så lav endda.

"Nu kan du jo prøve," sagde jeg til Gesuello, da vi kom tilbage. "Du må vel kunne ride dine egne dyr."

"Tak, jeg har ingen brug for brækkede ribben," svarede han; "men siden du er så stor på det, kan du jo selv ride det. Jeg giver dig det til arv og eje, hvis du kan komme hel og holden med det til Casamicciola, før sol står op."

"Top!" sagde jeg, "det er et ord; men jeg vil have det skriftligt. Tør du give mig det?"

"Om jeg tør?" skreg Gesuello og hæftede sit ene øje stikkende på mig. "Skriv op, hr. prokurator. Dette æsel, som jeg kalder *Mezza notte*, skal tilhøre æseldriveren Francesco, hvis han med ed tør bekræfte, at han har redet det uden grime ved midnat herfra og til Casamicciola gennem hulvejen ved Zale uden at blive kastet af. Tør han derimod ikke aflægge denne ed, skal han for samme æsel give mig to hundrede ducati, som bliver at betale inden otte dage. Tør du gå ind på det?"

Nu må De vide, signor, at jeg ikke kan mindes den tid, da jeg ikke har hængt på en æselryg, og at jeg i de sidste femten år var blevet brugt af alle signorer på øen til at tæmme de vildeste og uregérligste æsler. Jeg kendte altså alle de kneb, som man anvender ved slige lejligheder, og havde desuden det forud, at æslet havde vist sig venligt og føjeligt mod mig, rimeligvis fordi det kunne lugte, at jeg havde en hoppe i min stald. Dertil kom, at jeg havde lagt mærke til, at æslet blev påfaldende spagt, hver gang jeg viste det den sønderbidte grime eller blot kom i nærheden af det med den. Hvoraf dette kom, kunne jeg slet ikke forklare mig; men jeg havde tillid til mig selv og endnu mere til grimen, så jeg lod prokuratoren skrive.

Da han var færdig, satte både han og munken deres navne under; men jeg satte blot et vindrueblad. Det er mit bomærke; videre har jeg aldrig drevet det. Derpå trak Gesuello æslet frem, og nu kunne jeg tydeligt mærke på de andre, at de glædede sig til at se mig gøre en saltomortale ligesom den fromme broder; men æslet gik så roligt og sindigt, som om det havde været

redet i mange år, og det blev mig, som morede mig over at lade de andre hinke bagefter, til vi nåede landevejen.

Langs klippestien havde jeg redet i skridt; men da jeg kom op på den gode vej, som fører forbi *Monte Vergine*, syntes jeg, det var ganske rart at få mig en lille lunte, dels for at komme hurtigere hjem, dels for at prokuratoren og munken kunne få deres møre lemmer rørt en smule, og dels endelig for at vise dem, at jeg var en gammel æseldriver, der ikke lod sig kaste af sadlen for småtings skyld. Altså satte jeg begge hælene i siderne på æslet og gav det et dygtigt dask over lænderne med den sønderbidte grime. Da stod det pludseligt stille, strakte forbenene frem, lagde ørerne tilbage og skød ryg ligesom en kat. Nu vidste jeg, at det ville kaste mig af; men for at gøre det, måtte det have hovedet ned imellem forbenene, og det måtte jeg forhindre. Derfor tog jeg grimen ved dens yderste ende, svingede den to gange over mit hoved og lod den derpå af al kraft falde lige på dets snude, som det allerede var i færd med at sænke. Men én ting havde jeg ikke taget i beregning, og det var, at grimen var bidt mør. Lige idet jeg slog til med den, gik den i stumper og stykker, og nu skulle De have set et syn. Æslet rejste sig og stejlede, som var det den væligste hest. Derpå slog det bagud, så at jeg hørte prokuratoren og munken trille hen ad vejen, og lige i samme øjeblik tog det en fart, så at jeg gav mig til at brøle højt af forskrækkelse. Først var det galop; men så blev det en karriere, hvortil De aldrig har set magen. Mure, vigner, træer, madonnabilleder og huse strøg mig forbi, som blev de kastede ud af en usynlig kæmpes mægtige hånd. Nattevinden peb mig om ørene og pressede mod mit bryst, så at jeg troede jeg skulle gå bag over, men jo vildere æslet sprængte af sted,

desto mere syntes jeg, at jeg ligesom groede fast til det, så at det til sidst var mig ganske umuligt at springe af, selv om jeg ville, og dertil forekom det mig, at æslet voksede og svulmede op under mig, så at jeg til sidst syntes at være en myre, der red på en langøret elefant. Endelig så jeg den stejle klostervej, som fører lige op ad bjerget til *Monte Vergine*. Her mente jeg, at æslet måtte stoppe; men op gik det ad klippevejen, så støv og sten, grus og gnister stod til alle sider.

Frem gik det mod klosterets port, og nu så jeg, at min sidste time var kommet; for porten var lukket, og dog styrede det satans dyr lige imod den. Jeg tog for mig med begge mine hænder; men tværs gik vi gennem porten, og ind som en nattevind kom vi farende i klostergården. Her skrydede æslet midt i det voldsomme løb. Det klang som kobberbasuner, hvori alle nattens vinde tudede på én gang; vinduerne i klostret sprang op, tagsten regnede ned, og mens de forfærdede brødre gav sig til at ringe med klosterets store klokke, fo'r æslet klostergården rundt med en fart, så at jeg hvinede derved. Da trådte abbeden ud og holdt monstransen imod os; men lige som han viste sig, satte æslet med et uhyre spring over klostermuren, og nu var vi midt inde mellem klipperne på Zale. Aldrig, signor, glemmer jeg den nat. Æslet svulmede, bulnede ud, voksede og blev så stort, at det forekom mig større end Epomeo selv. Højere og højere løftedes jeg op i luften derved; Lacco, Casamicciola, Ischia, Fontana og Forio tog sig ud som små, hvide pletter dybt nede i måneskinnet, skovene op ad Epomeos top forvandlede sig til sortegrønne punkter, og endelig lå hele øen, klart belyst af månen, som et landkort under mine fødder, mens jeg kunne se Gaëta, Kap Misene,

Napoli, Vesuv, Sorrento og Capri svinge sig i store kredse udenom os. Således gik det øen syv gange rundt med en fart, som selv sciroccostormen ikke formår at tage; men da kunne jeg heller ikke holde det ud længere. Kirker, klostre, skove, haver, klipper, huse, måne og stjerner snurrede rundt omkring mig som i en hvirvelvind. Jeg var lige ved at opgive ånden, og med min sidste kraft skreg jeg, så højt jeg kunne: "Jesu Maria!"

Da lød der et uhyre brag rundt omkring mig. Jeg syntes, at jeg styrtede ned fra en svimlende højde, og da jeg atter samlede mig, lå jeg i hulvejen ved Zale, og pater Ignazio stod bøjet over mig og stirrede på mig med funklende blikke.

"Din ugudelige hund! Dit skarn af en skændig æseldriver!" råbte han og tørrede sveden af sit ansigt med fligen af sin kutte. "Hvor tør du sætte hælene i siden på den allerhelligste Franciscus indviede prior og baske ham om ørene med en gemen æselgrime? Svar mig, din hund, eller jeg styrter dig ned ad klippen her, så at man i morgen ikke skal kende spor af dit legeme!"

Hans stemme klang som torden, og ekkoet fra fjeldene gentog den, som var det hundrede ånderøster, der i nattens stilhed var sluppet løs på en gang. Jeg var så fortumlet og bedøvet, at jeg i begyndelsen slet intet kunne svare; men da jeg kun så pater Ignazio, som truende stod foran mig, mens sadlen lå med sprængt buggjord henne på vejen, stønnede jeg: "Hvor er æslet?"

"Din ugudelige hund, dit vanartede barn af en fordærvet moder!" brølede ånden på ny. "Skal jeg da nødes til at sige dig, at jeg har været dit muldyr, og at jeg har været tvunget til at løbe øen syv gange rundt med dig, elendige synder, på min

ærværdige ryg? Hvorfor bad du ikke dit Ave straks, din nedrige skælm, så havde jeg været forløst og var sluppet for at rende mig en astma til, som nu kan gøre mig det broget nok, selv på den anden side af graven, hvor jeg hver nat kommer til at gå i nattetågen og duggen."

Med disse ord gav ånden sig til at hoste så forfærdeligt, at jeg troede, at klipperne skulle revne derved og da jeg derhos overvejede, at jeg ikke alene var blevet snydt for mit æsel og kørt øen syv gange rundt, men tillige skulle betale den skændige mor to hundrede ducati for hans sorte kunster, så blev jeg aldeles desperat, fo'r op på vejen, rev hårene af mit hoved og hylede så højt, at det sang og klang i klipperne rundt om os.

"Ti stille, menneskebarn!" skreg ånden og stampede i jorden. "Ved du ikke, at vi ånder efter døden får så fine nerver, at vi ikke kan tåle den ringeste alarm? Gjorde jeg dig din ret, styrtede jeg dig ned i afgrunden dér! Dog, jeg vil være nådig og langmodig; jeg trænger til hvile og vil gå til ro."

Med disse ord nærmede pater Ignazio sig klippeblokken, som om han ventede, at den skulle vige til side; men pludselig stod han stille, sitrede over hele legemet og veg baglæns skridt for skridt, indtil han atter stod ude på vejen.

"Tag det væk! Tag det væk!" hviskede han med hæs stemme og pegede mod klippen. "Mærker du ikke, at brødrene venter mig til messe?"

Lige i det samme hørte jeg, hvorledes det dæmpet og åndeagtigt klang indenfor bjergets vægge. Først lød det som en sagte mumlen af mange stemmer, så samlede lyden sig, som var det vinden, der sukkende drog gennem bjergets kløfter, så foldede den sig ud, tog til i fylde og kraft, indtil åndekoret som

et mægtigt *De Profundis* klang ud igennem bjerget. Aldrig havde jeg hørt noget så mægtigt; det var, som om hver revne i klippen var en orgelpibe, hvori vinden klang som akkompagnement til længst henfarne ånders vemodsfulde sang. Jeg ville gerne tage korset bort for ham; for jeg kunne jo nok tænke, at det var det, der standsede ham; men på den anden side syntes jeg, at den ene villighed var den anden værd, og at han gerne kunne skaffe mig et andet æsel, når jeg skaffede ham ind i bjerget. Derfor faldt jeg på knæ, foldede mine hænder og sagde ret ydmygt:

"Ærværdige pater Ignazio! Tilgiv, at jeg i nat har redet dig øen syv gange rundt! Det er sket meget mod mit vidende og min vilje, og jeg beder ret af hjertet om forladelse derfor. Men husk tillige på, at jeg er en stakkels, fattig æseldriver, der sidder med kone og otte børn, som jeg skal forsørge alene med driveri. Når du, ærværdige fader, som jeg troede var et godt og forsvarligt æsel, går bort fra mig, skal jeg betale den skændige mor to hundrede ducati, hvilket er langt mere, end jeg ejer og har. Han vil ganske vist pante os ud og kaste min stakkels Rafaella og min lille, hjulbenede Agnello på gaden uden at unde os det ringeste. Vær derfor barmhjertig, og giv mig i det mindste et nyt æsel, hvis du ikke tilfældigvis skulle have nogle Sankt Hans-orme i lommen, så skal jeg til gengæld tage korset bort af klippen, ellers gør jeg det ikke."

Jeg havde næppe udtalt disse ord, før ånden udstødte et skrig, så jorden rystede under os. Derpå tog han mig i nakken, løftede mig i vejret, som om jeg var et to måneders barn, og mens han selv voksede i højde og blev større end kirketårnet i Forio, holdt han mig ud over kløften, så at jeg kunne se floden sno sig som en tynd sølvstribe nede i afgrunden.

"Vil du, eller vil du ikke?" råbte han og klemte mig, så vejret var nær ved at gå fra mig.

"Jo, jeg vil!" gispede jeg, og i samme øjeblik skrumpede han atter ind og satte mig på vejen ved siden af sig.

"Sig ikke det ord endnu engang, som du nævnede før," sagde han med dirrende stemme. "Du ved ikke, hvor det piner os ånder. Forlang heller ikke noget nyt æsel; jeg kan ikke give dig noget andet end mig selv. Skynd dig nu, tag din kniv frem og skrab dét bort, som hindrer mig; du skal ikke gøre det for ingenting."

Nu vidste jeg jo nok, hvad det havde at sige. Broder Magro havde sagt netop det samme og kun efterladt den gamle grime, som jeg havde ladet ligge på vejen. Måske ville denne overlade mig den lasede saddel; men hvad kunne det hjælpe, at jeg fik grime og saddel, når ikke æslet fulgte med? Imidlertid begyndte jeg at skrabe løs på korset, og for hvert stykke, der faldt, fægtede ånden med armene og skreg: "Det var ret, tag det væk! Det var ret, tag det væk!" Ganske således som den anden havde gjort. Jeg vendte mig om og så på ham; for trods min angst var jeg rasende over at skulle hjælpe ham for ingenting, og da lagde jeg mærke til, at det reb, han havde om kutten, var ganske pjaltet og forbidt, ligesom grimen havde været det i morens stald. Lige i det samme randt det mig i sinde, at den magre munk havde sagt, at han ville låne mig, hvad jeg trængte til, og samtidig dermed faldt mit blik på hans grime, som endnu lå ved foden af klippen. Jeg ved ikke, hvorledes det gik; men den tanke fo'r pludseligt gennem mit hoved, at kunne et lille tykt og triveligt æsel blive til munk, når man tog grimen af det, så kunne måske pater Ignazio igen blive til æsel, når han fik

grimen på. Jeg lod altså vigne-kniven falde, og idet jeg bukkede mig, som for at tage den op, greb jeg pludselig grimen og havde den i det næste øjeblik over hans hoved.

Nu vil De vist ikke tro, hvad jeg siger, og dog er det lige så sandt, som at jeg sidder her og fortæller Dem det. Næppe havde grimen berørt hans hellige isse, før hans ærværdige øren forlængede sig og spidsede sig til; ansigtet med dets fede smil og andægtige mine forvandlede sig til en lodden mule. Hårene i hans fine kutte blev til det dejligste æselskind, og idet han af forbavselse udstødte noget der klang som "i-jah, i-jah", sank han ned på sine forben og virrede med begge sine lange øren, mens halen gik frem og tilbage som en perpendikel. Men jeg sagde: "Ja, nu må du undskylde, ærværdige fader, at enhver benytter sig af den magt, som han tilfældigvis kommer i besiddelse af. Du ville ikke høre mig, dengang jeg bad dig skaffe mig et andet æsel, så får du selv at være det, skønt det jo er temmelig dristigt, at en stakkels æseldriver som jeg skal ride på en prior af den hellige Franciscus' ærværdige orden." Med disse ord lagde jeg sadlen på ham, skar mig en rigtig sej figenkæp med min kniv og gav ham så et par forsvarlige drag over nakken som forsmag på de bodsøvelser, der ventede ham.

Denne gang slog han hverken ud eller stejlede. Heller ikke svulmede han op eller gjorde andre hundekunster. Han udstødte blot et dybt, klagende suk og stak så næsen højt i vejret, som for at lugte til de nye forhold. Derpå skrydede han – ja, De har jo nok hørt, hvorledes *Mezza notte* skryder – og samtidig dermed skrydede hundrede æsler rundt omkring os, inde i klippen, oppe i vignerne og ovre i klostret; men jeg brød

mig ikke derom, jeg svang mig i sadlen og jog så af sted til Casamicciola det bedste jeg havde lært.

Alle var den næste morgen enige i, at jeg havde gjort en udmærket handel, og at der ikke fandtes mage til æsel på hele øen. Men jeg trak ham straks op til klostret, og dér fik jeg ham stænket med vievand, velsignet og korset på pande, bov og lænd – så først trak jeg ham på stald og tog grimen af ham.

Men om aftenen, da jeg sad udenfor min dør og tænkte på, at jeg dog egentlig var sluppet godt fra det hele, kom den forbandede mor tilligemed prokuratoren og den visne munk fra klosteret. De syntes alle tre at blive meget forbavsede over at se mig sidde dér og endnu mere over, at æslet, som jeg havde kaldt *Mezza notte*, stod i stalden og åd med god appetit af et forsvarligt bundt kålblade nede fra vignen. Men så spurgte moren, om jeg ikke var blevet kastet af undervejs, og da jeg jo ikke godt kunne nægte det, trak prokuratoren en stævning op af lommen og krævede mig for to hundrede ducati. Nu var gode råd dyre, og det så ganske ud til, at jeg alligevel skulle komme i ulykke for det forbandede æsels skyld; for det var med stor nød, at jeg opnåede en henstand på otte dage; men så skulle pengene også være betalt. I denne kvide klagede jeg min nød for Rafaella; for hun har en udmærket forstand; og jeg betroede hende det hele. Hun kyssede mig og sagde: "Ikke om vi så sælger alt, hvad vi ejer, kan vi skaffe to hundrede ducati. Der er kun én udvej, og det er lotteriet."

"Ja, men numrene?" sagde jeg.

"Dem er der gode råd for," svarede hun; " 1 og 2 så du jo på morens hjul, så dem beholder vi. Dine fjender er 3, så er det vist også et godt tal, og når du regner pateren med, bliver det 4, så

det må vi vist også beholde. Det femte kan jeg ikke finde i en fart; men det er bedst, at du går op til broder Ruli i klostret; han siger altid sådanne gode tal."

Så gik jeg op i klostret og fortalte munken at jeg til næste trækning ville sætte ti bajocci på 1, 2, 3 og 4; men at jeg gerne ville have det femte hos ham.

"Så ved jeg ikke bedre, end at du tager æslet med; det hører dog til familien, og så får du akkurat rækken fuld," sagde broder Ruli og tog sig en pris.

Så gik jeg da ned på piazzaen og ville tage nummer 1, 2, 3, 4 og 5; men da jeg kom på kontoret, grinte de alle ad mig og sagde, at jeg var forrykt. Selv syntes jeg også, at det var sådanne underlige tal. Og så beholdt jeg kun 1 og 2 og tog nogle andre i stedet. Men den næste lørdag kom hele rækken ud fra 1 til 5, og jeg havde kun vundet en ambe, og det var akkurat de to hundrede ducati til moren; men *Mezza notte* beholdt jeg."

"Ja, og grimen," sagde jeg leende. "Hvorfor gav du ikke den tilbage?"

"Af to grunde," svarede Francesco. "Dels havde jeg ikke lyst til på ny at gå ned i hulvejen ved Zale, man kan jo aldrig vide, hvem man der kan møde, og dels, fordi jeg før har set, at æsler er blevet forgjorte, skønt de var signede og korsede. Så længe jeg har grimen, er jeg sikker på *Mezza notte* og derfor blev jeg så forknyt, da broder Magro hin aften forlangte den tilbage."

"Hør, Francesco", sagde jeg, idet jeg rejste mig, "havde du ikke den aften drukket for meget i Forio?"

"Eccellenza!" svarede Francesco med den dybeste alvor, "jeg kan ikke forlange, at De skal tro, hvad der må forekomme alle utroligt. Dog ville jeg ønske, at De, som jeg, havde

gennemvandret denne mærkelige øs dybe kløfter og snævre bjergspalter, snart i den mørke nat og snart ved fuldmånens skin – De ville da have hørt og set ting, som De nu næppe aner. Meget er der desuden, som minder om slægtskabet mellem æslerne og de hellige brødre. De synger deres morgensang omtrent på samme tid og i samme tone; de har begge den samme ulyst til legemligt arbejde og samme hang til at dovne i skyggen. De er endvidere begge stædige og vrangvillige og overhører deres foresattes befalinger, og begge har de en lyst til alskens kærlighedseventyr, som ofte kan være meget ubehagelig. Læg hertil, at de begge altid går i procession to og to, at de begge snuser, at de lugter éns, og at de begge har deres kors, den ene på ryggen, den anden på brystet, så vil De måske finde, at der heri er meget, som taler for min fortællings troværdighed. Desuden, hvorfor skulle de skifte natur? Hvad man har været i livet, bliver man også i døden – det har pater Ignazio sagt mig mere end én gang."

I det samme skrydede *Mezza notte* højt, og Francesco sagde: "Kan De se? Den har hørt hvert ord, jeg har sagt. Den har lange øren, og det har "de sorte" her på øen også. Der kommer et par ridende oppe fra klostret, *Mezza notte* har allerede fået færten af dem. Lad os derfor drage videre! Det er dog ikke værd, den fortæller dem, at den har været prior på *Monte Vergine*."

Kløften med de klirrende våben

Når man fra *La piccola Sentinella*, som er det mest bekendte herberg på Ischia, vandrer ned gennem dalen til den venlige by Casamicciola, løber vejen under skyggende plataner og duftende akacietræer forbi nogle uhyre kløfter, der ligesom er sprængt ind i den lodrette bjergvæg, som begrænser dalen til højre. I mundingen af disse kløfter, der vel rettest må betragtes som jordskælvsspalter, fremkommet ved Epemeos voldsomme udbrud for årtusinder tilbage, ligger de varme kilder, der har gjort byen så berømt, og til hvilke endnu den dag i dag tusinder valfarter. Herfra snor vejen sig i maleriske bugtninger forbi det store hospital *Monte della Misericordia* og skråner nu et stykke nedad mod det blånende, blinkende hav, der næst himlen og bjergene udgør Ischias hovedsmykke. Denne hovedvej fører videre langs kysten, går over de gamle lavastrømme fra 1001 og ender ved byen Ischia; men lige ved et gammelt, forfaldent hus, der med sine mauriske rundbuer, løvdækkede loggiaer og frit nedløbende stentrapper tager sig såre malerisk ud, slår en lille bivej af til højre. Den er vel kendt af alle, der har besøgt øen; for det er den, som over Montaro fører op til Epomeos mægtige højder. Mindre bekendt er derimod det lille, kuppelformede bjerg, der ligger næsten helt ude ved havet, dannende det sidste, svage affald af Epomeokæden og førende det besynderlige navn: *Monte Tabor*. Mangen en aften og mangen en tidlig morgenstund havde jeg fra min altan stirret ud mod dets

blødt afrundede kuppel, som fortoner sig så klart mod horisonten, og som netop ved sine bløde, runde linjer står i så skarp en modsætning til de takkede, forrevne spidser, hvori de øvrige højdepunkter på øen ender. Mangen en måneklar nat havde jeg tillige lagt mærke til, at der op ad svævede fine, klare tågeskikkelser, der, lig andre, natlige spøgelser, først veg for den opgående sols stråler, som da til gengæld belyste en mægtig klippeblok, der, henslængt på bjergets østlige skråning, syntes at ligne en råt tilhugget, menneskelig figur, som hævede sine arme mod himlen. Ofte havde jeg undret mig lige så meget over bjergets orientalske navn, som over årsagen til de i form og lysbrydning vekslende skikkelser, der om natten svævede over dets top; men når jeg foreslog førerne at tage derhen, kom de med allehånde indvendinger, og således var det gået til, at *Monte Tabor* var blevet skudt til side fra dag til dag, så at jeg nu kun havde en eftermiddag tilbage, hvis jeg ville bestige det.

Der er visse punkter på Ischia, og det netop de mest seværdige, som æseldriverne har en afgjort utilbøjelighed til at besøge, og dertil hører også *Monte Tabor*. Da jeg foreslog min trofaste fører Francesco at ride derhen, gjorde han vel ikke indvendinger som de andre, men satte dog et ansigt op, som ville han sige: "Jeg gør det for Dem, Eccellenza, men ellers ikke for nogen i verden."

Vejen derhen var ganske overordentlig malerisk. Først Casamicciolas venlige by med sine snehvide huse, indfattede i snart mørke-, snart lysegrønne rammer af oranger og vin, derpå nys udsprungne kastanjeskove, hvor lyset faldt mildt og dæmpet som i vore bøgelunde ved løvspringstid, så en stigning op over bjerget, hvor vejen snor sig i vinkelgang på begge sider

af mørke lavagærder, som giver vedbenden, brombærret, bregnerne og de vilde roser et gæstfrit ly, så vigner, frugthaver, majsmarker med bredkronede valnøddetræer, og så, pludselig, ligesom der var trukket en streg, øde goldhed, forvitret og forbrændt bund og sorte, glinsende slagger, der funklede i solskinnet.

"Der går stien til *Monte Tabor,*" sagde Francesco i en løselig henkastet tone, mens han samtidig dermed lod æslet fortsætte dets gang op ad bjergvejen til *Monte Rotaro*.

"Så lad os komme derhen!" råbte jeg utålmodigt og drejede æslet henimod stien.

"Der er slet ingen ting at se," sagde Francesco mut. "Der kommer heller aldrig rejsende derhen; men siden Eccellenza nu engang vil se netop det, som alle andre går af vejen for, så lad os tage derned."

Med disse ord gav han æslet et nap, greb det fast i halen, for at det ikke skulle glide på de runde pimpstensstykker, hvormed stien var oversået, og dermed begyndte nedfarten til den sænkning, som adskilte os fra bjerget. Metoden var ejendommelig nok. Den bestod i, at æslet strittede stift ud med alle fire, hvorpå Francesco styrede det bag fra ved at dreje halen til højre og venstre, som var den en rorpind. For mig derimod gik det hele ud på at spænde fast om min ganger og ikke gå forover; farten besørgede derimod sig selv; for efter et øjebliks forløb rullede og sank hele pimpstenslaget, hvorpå vi stod, så at vi som et pænt, lille fjeldskred kom kørende ned i dalen.

Her var alt på ny forandret. Guldgule, duftende gyvelarter, bredbladede myrter og nogle buske med skinnende blade, som var de gjort af metal, dannede et næsten uigennemtrængeligt

krat, og hvor dette åbnede sig i mindre, begroede pletter, var jordbunden som oversået med det vidunderligste blomstertæppe af stærktfarvede orkis, vellugtende liljer og en mangfoldighed af læbeblomstrede planter, hvis duft opfyldte luften, hvori spraglede sommerfugle og stålblå humlebier tumlede sig. Der var over hele vegetationen noget så forunderligt spraglet, noget så yppigt fremvæltende, næsten tropisk, og ved siden deraf så vidt forskelligt fra det, jeg ellers havde set på øen, at jeg gjorde en bemærkning derom til Francesco, som svarede: "Jeg har kun været her én gang før med en franskmand, der var meget lærd, så lærd, at han kun brød sig om at samle alle de forskellige lamasorter, vi har her på øen. Han sagde, at her så ud som i Afrika. – Kender De denne?"

Med disse ord rykkede Francesco en høj, gulgrøn plante op og viste mig den. Det var en vortemælk, men af en ganske overordentlig størrelse og særdeles ejendommelig derved, at der på hvert af blomsterkoblets blade var en brunkul plet, som havde den største lighed med en fregne.

"Jeg har set den på Sicilien," sagde jeg; "men jeg vidste ikke af, at den voksede her."

"Der bliver nok af det kram, når vi kommer højere op," svarede Francesco og bandt æslet ved et træ. "Nu må vi gå til fods resten af vejen; når vi kommer til toppen, skal jeg vise Dem maurerkongens skorsten."

Jeg ville spørge, hvad han mente dermed; men de besværligheder, som vejen nu frembød, gav mig ingen lejlighed dertil. Den lille sti, der var hugget gennem krattet, havde en betydelig stigning og var som oversået med afrundede pimpstensstykker, der skred bort under fødderne og fik mig til

at falde forover. I stedet for myrter og gyvel kom mandshøje, stikkende tidsler med lysegule blomster og plettede blade, og mellem disse hævede sig i større og større mængde den stive, gulgrønne vortemælk med sine store blomsterhoveder og vidt udspærrede grene. Endelig nåede vi toppen. Her sænkede den runde kuppel sig tragtformet ned, og i tragten så jeg en revne i jordskorpen, hvorfra hvide dampe steg i vejret. Nu forstod jeg det hele. *Monte Tabor* var et af de gamle, længst udslukkede kratere på øen, og de hvide tågeskikkelser, jeg havde set i månelyset, var fumarolens dampe, som viste sig stærkest i nattens kølige luft.

"Nej, det hænger slet ikke sådan sammen," sagde Francesco, da jeg havde meddelt ham min opdagelse. "Her har aldrig været noget krater. De begynder først helt ovre på den anden side af *Monte Montagnone* og er nu tilstoppede af sand eller fyldte med regnvand, hvorimod dette ryger uafbrudt, især ved vintertid, når maurerne fryser inde i bjerget. Da fyrer de dygtigt i kaminen, og man kan da se røgen af deres skorsten helt ovre fra Procida. Om sommeren derimod koger de blot en smule vand til deres morgendrik, og skorstenen ryger derfor stærkest henad klokken fem; det kender vi førere kun alt for godt."

Jeg vidste af erfaring, hvor liden tro Francesco ville fæste til min videnskabelige forklaring af fænomenet, og da jeg tilmed anede, at der til maurerkongens skorsten nok ville knytte sig et eller andet sagn fra svundne tider, gjorde jeg ingen videre indvending, men sagde blot: "Så maurerne har altså været her på øen?"

"Det skulle jeg mene!" sagde Francesco med sikker overbevisning. "Hvert barn kan fortælle derom. Se blot vore

kirker med de runde kupler og de slanke tårne; dem havde franskmanden også set ovre i Afrika. Han sagde også, at vi endnu bygger os loggiaer ligesom maurerne, og at vore kvinder bærer deres brogede tørklæder om hovedet på maurisk vis. Desuden har jeg hørt meget derom af den ærværdige pater Giuseppe, som læste med os i skolen. Han fortalte os tit, hvorledes maurerne havde hersket over hele øen i gammel tid, og hvilke forfærdelige ulykker de havde gjort. Hvor de har levet og regeret, er det ikke godt at komme, især ved nattetide, og derfor går vi førere helst af vejen for *Monte Tabor* og viser ingen fremmede derhen; for alt ånder endnu gift og ødelæggelse, hvor de vantro hedninge har sat deres fod."

Jeg smilede; men Francesco vedblev ivrigt: "De vil ikke tro mig, Eccellenza? Nu vel, så se Dem omkring! Se, hvor alt er øde, goldt og udbrændt her, hvor de før havde deres stolte paladser og duftende haver. Stig ned i tragten, og De vil være kvalt, inden De formår at vende tilbage. Læg Dem til at sove her en nat, og De vil vågne med en dødbringende feber. Tag denne brunspættede plante, og kast den i stranden; havets fisk vil komme døde op rundt omkring den. Stænk noget af dens saft i øjet på en hund, og den vil være blind, inden solen går ned. Alt ånder død og fordærvelse her, hvor maurerne har trådt!"

"Hvad har den plante med maurerne at gøre?" spurgte jeg.

"Kom!" sagde Francesco og rakte hånden ud imod mig for at hjælpe mig ned. "Her er ikke godt at være, og De har nu set maurerkongens skorsten. Ovre på den anden side af dalen er der en egelund, hvor der er kølighed, skygge og kristenjord uden forheksede blomster og buske. Lad os ride derhen, og jeg

skal da fortælle Dem, hvad jeg ved om blomsten med de fregnede blade."

Jeg fulgte så meget hellere hans opfordring, som solen sendte sine brændende stråler ned på en plet, der var ganske uden skygge, og hvor varmen fra jorden under vore fødder næsten var stærkere end den, der kom ovenfra. Snart nåede vi en snæver kløft med ege, hvis friskhed og kølende skygge end mere forhøjedes ved en væver bjergstrøm, som rislende flød i kløftens dyb, og da vi her havde nydt det måltid, som vort æsel førte med i sin tværsæk, tog Francesco således til orde: "*Monte Tabor*, der nu er så øde og ufrugtbart, at det ser ud, som om ildsluer havde afsvedet dets top, var i gamle dage tilligemed sine omgivelser en af de frugtbareste og mest veldyrkede egne på Ischia. Da maurerne oversvømmede landet – hvilket må være sket længe før den hellige Restituta blev født; for hun havde ikke tilladt de blodtørstige barbarer at mishandle hendes egne børn – valgte de også egnen omkring Casamicciola til hovedpunktet for deres virksomhed, og derfor ser man endnu den dag i dag både kirkerne og husene byggede efter maurisk mønster. På bjerget, som vi nys har forladt, anlagde maurerkongen de prægtigste haver og de kosteligste bade, ligesom han oppe på toppen selv byggede et prægtigt palads, hvis lige ikke fandtes på hele øen, ja ikke engang i Napoli. Denne konge hed Ebin ben Tabor, og derfor har bjerget beholdt det samme navn lige til vore dage. Men, hvad der var langt skønnere end slottet og haverne med de plaskende vandspring, var maurerkongens datter, der hed Maïla, ligesom den grønne plante, jeg holder her i hånden. Skønt født af en saracensk moder og opvokset under vor sol, havde hun dog et hår, blødt og gyldenblondt som den hellige

Madonnas, og en hud så fin og skær, så rød og hvid, at ingen *inglese* kunne have den skønnere. Herover var hun meget stolt, og de digtere, som besang hendes huds hvidhed, blev lønnede med fyrstelige gaver, ligesom hun altid sørgede for i sit følge kun at have kvinder, hvis hud var brunere end kanelbark.

Men en formiddag, da solen brændte hedt, hændte det sig, at hun var på falkejagt, og at vinden bortførte hendes guldvirkede slør, mens hun forfulgte en flok flygtende hejrer. Så stor var imidlertid prinsessens jagtiver, at hun slet ikke hørte på sine terners råd, og skønt det for en kvinde højligt stred mod hendes lands skik at vise sig uden slør, fortsatte hun dog jagten, til solen sank ned i havet ved Forio. Men da ternerne den næste morgen ville flette hendes hår, opdagede de, at hun havde fået tre sommerfregner, og så stor var deres rædsel, at ingen vovede at bringe hende det sølvindfattede stålspejl og endnu mindre at tale om ulykken. Først ved taflet sagde hendes fader det, og da blev hun så rasende, at hun lod ternerne halshugge.

Alle vise i riget blev nu kaldt sammen for at skaffe hende af med fregnerne; men skønt de brød deres hoveder, kogte og destillerede de sjældneste og kraftigste urter, var der dog ingen, som kunne skaffe hende den tidligere skønhed tilbage, og af raseri og harme faldt prinsessen i en svær sygdom, så at hun var nær ved at dø.

Da gav en af de vise kongen et råd, og den næste morgen drog stridsmænd ud til alle kanter af øen. Overalt, hvor de traf en pige, som var under tredive år, og som havde en ren og skær hud, greb de hende og plettede hendes ansigt med en ætsende saft, som den vise havde medgivet dem, så at hun blev langt mere fregnet end kongens datter. Da der til sidst ingen fandtes

på hele øen, som var bedre stillet end prinsessen, gik kongen til hende og fortalte hende, at solen på grund af hemmelige kræfter havde gjort alverdens kvinder fregnede, men at hun var den, som havde lidt mindst, og af glæde herover blev prinsessen rask og mere forfængelig af sit ydre, end nogensinde før.

Men trindt om på øen samlede sig de unge mænd og lagde råd op indbyrdes. Hver af dem havde en ung pige, som han ret af hjertet havde kær, og alle var de forbitrede over den skønhed, deres elskede havde mistet. Al deres vrede og glødende had vendte sig mod kongens datter, og en mørk nat stormede de Ebin ben Tabors borg og slæbte prinsessen ned i slotsgården, hvor de halshuggede hende netop på det samme sted, hvor *hun* havde ladet ternerne henrette. Men dér, hvor blodet faldt, spirede en underlig plante frem. På den stive, stolte stængel, der knejste som en prinsesse, bar den en mængde grønne blomster, samlede som i et hoved; men hver af blomsterne bærer den dag i dag tre sommerfregner i midten. Siden kom den også til de andre egne af øen og blev kaldet maïla, ligesom prinsessen. Men grunden til, at den således blev bragt fra sted til sted, var den, at den indeholder en hvid saft, der, når den såres, drypper af den ligesom blod, og med denne saft borttager Ischias kvinder endnu den dag i dag deres fregner. Således må, ifølge en retfærdig guds vilje, den stolte, mauriske prinsesse, der skamskændede Ischias unge kvinder, endnu efter sin død skaffe dem deres tidligere skønhed tilbage."

Med denne moralske slutningsreplik slyngede Francesco blomsten ned i bjergstrømmen, hvor den hurtigt hvirvledes bort; men jeg sagde: "Hvor kan det da være, at der slet ikke er spor tilbage af maurerkongens palads, så at man oppe på *Monte*

Tabor ikke engang ser en murbrok, der kunne minde om, hvor det har stået?"

"Det glemte jeg at fortælle," sagde Francesco. "Ebin ben Tabor havde ved sit hof en stor og mægtig mago, en af de viseste mænd, som østerland nogensinde havde frembragt. Han var i besiddelse af tusinde, hemmelige midler, som dels ganske er gået tabt, dels i forvansket skikkelse overleveret til visse folk her på øen, der regner sig i slægt med maurerne, og som endnu i vore dage kunne gøre meget ondt med dem. Da folket stormede slottet og Ebin ben Tabors mænd næsten alle var faldet, flygtede kongen og den vise mago højere og højere for de hævnende flammer, som folket havde antændt. Da flammerne havde omspændt hele slottet, så at de lyste vidt og bredt ind over øen og ud over havet, reddede kongen og hans mago sig ud på slottets tag, omhvirvlede af røg og flammer. Alle mente, at de ville styrte sig ned eller omkomme i flammerne; men da kastede magoen et lysende vand, som langt overstrålede skæret af flammerne, ud i luften, og i samme øjeblik sank det brændende palads ned i jorden. Men overalt, hvor det lysende vand berørte jorden, åbnede den sig i revner og spalter og udspyede koghede strømme, der dræbte mange af dem, som var ilet til. Derfor blev bjerget nøgent og afsvedent, som det er den dag i dag; men de koghede strømme holdt sig på mange steder, og derfor finder vi dem endnu lige ved foden af *Monte Tabor* både ved Punto di Castiglione og i de kløfter, som støder til bjergets anden side ved Casamicciola. Men dér, hvor magoen havde ladet slottet synke, så at vi nu ikke ser sten på sten af det, skød sig en uhyre klippeblok frem af den revne, som jorden havde slået. Det er den, som De kan se herfra mellem træerne,

og som De forleden dag spurgte mig om, da jeg var oppe på Deres loggia. Den ligner en maurisk kriger, som, indhyllet i sin burnus, hæver armene op imod himlen og stirrer ud imod havet. Nogle siger, at det er magoen selv; men vi kalder den *il pietro cantante*.

"Den syngende sten!" udbrød jeg forbavset. "Det var da et forunderligt navn!"

"Ser De, Eccellenza," sagde Francesco i en hemmelighedsfuld, men fortrolig tone, "her er ikke et sted på øen, uden at det ved navn eller på anden måde minder om gamle, længst henfarne tider. Og hvad har vor stakkels ø ikke måttet døje? Hungersnød, krig, pest, jordskælv og frygtelige udbrud af de onde ånder, som fra hedningernes tid ligger bundet dybt under Epomeos tinder – alt det har den været udsat for. Man må næsten undres over, at den ikke af fortvivlelse har skjult sig på havets bund og er blevet udslettet af øernes tal, så meget har den lidt. Tænk blot på krigen og de stammer, som har trådt den under fødder. Først romere og grækere, så vandaler, svever, gother og saracener, så normanner, korsfarere, og endelig franskmænd, spaniere, englændere, tyskere og bourboner, indtil vi nu er endt med at komme under Savoyens herredømme. O, Eccellenza, når jeg tænker på, hvilke strømme af blod, der er flydt på denne ulykkelige ø, hvor mange tårer der er udgydt og hvor mange sukke der herfra er steget mod himlen, da undrer jeg mig tit over, at jorden kan være så smilende og grøn, havet så blåt og luften så klar; for her er et Paradis; men menneskene har handlet med det, som var de udsendt fra Helvede. Ak, min stakkels, stakkels ø, hvad har du ikke lidt gennem tiderne?"

Francesco havde tårer i øjnene; men, let bevægelig som alle hans landsmænd, tørrede han dem hurtigt af med bagen af hånden, knyttede den mod den store klippe på og udbrød truende: "Stå der til dommedag, du fule troldmand! Gid vi og vore børn aldrig må høre din stemme!"

"Hvorfor?" spurgte jeg.

"Så ville der ske store ulykker," sagde han og rejste sig.

Jeg følte atter, at her måtte ligge et nyt sagn, og da jeg vidste, hvor mægtigt en af øens tarvelige cigarer virker, bød jeg ham en og fik ham på ny til at tage plads ved siden af mig.

"Omkom da alle maurerne ved denne lejlighed?" spurgte jeg.

"Nej", svarede han. "Ebin ben Tabor herskede kun over øens østlige del, og her gjorde befolkningen sig uafhængig; men på den vestlige side, mellem Forio og Punto del Imperatore, herskede en anden maurerkonge, hvis navn jeg nu har glemt. Da han hørte, hvad der var sket ved *Monte Tabor*, besluttede han at udrydde hele øens kristne befolkning for på én gang at gøre ende på fjendskabet mellem racerne. Forfærdelige var de grusomheder, som blev begåede – mord og drab hørte til dagens orden, og fra alle kanter af øen flygtede befolkningen i deres både for at undgå den skæbne, der ventede dem. Men også på havet blev de forfulgt af saracenernes galejer, som endog nærmede sig lige til Sorrento. Da fattede sorrentinerne mod ved at høre, at den ene af de mauriske konger var tilintetgjort. Om natten samlede de deres flåde, og den næste morgen gjorde de med hundrede galejer landgang ved Monte di S. Angelo på øens sydlige side, hvorfra de marcherede frem imod Forio. Da den mauriske konge så, hvor stærke de kristne var, trak han sig tilbage imod Casamicciola, hvor han mente

bedre at kunne forsvare sig; men to sorrentinske galejer var allerede landet om natten, forsynede med våben, og da han nåede det sted, hvor den hellige Antonius' kirke endnu står, så han lanserne blinke i dalen ved Casamicciola og begreb da, at han havde en fjende også i ryggen. Klemt inde mellem begge hærene, var der for ham intet andet at gøre, end at kaste sig ind i en af kløfterne ved Casamicciola; for disse snævre spalter lod sig forsvare med et par hundrede mand mod det tidobbelte antal. Dette indså de kristne førere også meget godt, og derfor nøjedes de med at lejre sig i dalen udenfor kløften for ganske roligt at vente, indtil sulten tvang saracenerne til at overgive sig. De sendte blot nogle forposter op langs kløftens sider, og disse kunne tydeligt se, hvorledes saracenerne nede i dybet tændte vagtblus og sleb deres våben, som om de var bestemte på med fortvivlelsens mod at hugge sig igennem de kristnes skarer. Der blev derfor holdt skarpt udkig dag og nat, og i hele samfulde seks dage veg de kristne førere ikke fra deres poster. I al denne tid hverken hørte eller så man noget til maurerne. Røgen fra vagtblussene steg ikke længere i vejret, da de rimeligvis ikke havde mere at brænde, og da man vidste, at de næppe havde haft mere end én dags proviant med sig, da de drog ind i kløften, forundrede man sig højligt over, at de ikke for længst havde overgivet sig. Tillige meldte posterne oppe på bjerget, at de intet mere kunne se til fjenden, fordi en tæt, hvid tåge, som af frembrydende vanddampe, skjulte hele kløftens bund. Da hørte man på den syvende nat, ligesom månen var i færd med at gå ned, en alt gennemtrængende klang. Det var, som om der blev blæst til angreb i en basun af det mest rungende malm, og så stærk var lyden, at de kristne, der i fuld

rustning sov på deres skjolde, fløj op i den vildeste forvirring. Ligesom de søvndrukne og skrækslagne skarer begyndte at ordne sig, hørte man klangen anden gang, og da syntes de fleste, at den kom fra stenmaureren på *Monte Tabor*. Nu mente alle, at fjenden ville styrte ud af kløften, så meget mere, som man derinde fra hørte en forfærdelig larm som af klirrende våben, og kristenhæren beredte sig til at tage imod angreb.

Men knap havde de opstillet sig i slagorden, før lyden klang tredje gang, og nu var der ingen tvivl om, hvorfra den kom. Som en uhyre tonebølge udgik den fra stenen på *Monte Tabor*, rullede så hen under jorden med et bulder, som om bjergene blev rykket op med rode, og mens jorden skælvede og bævede, så heste og mænd styrtede mellem hverandre, brød en kogende strøm, omhyllet af hvide dampe og førende sten og træer med sig, ud af kløften, så at kristenhæren i vild flugt måtte redde sig til alle sider.

Det er den samme strøm, som endnu flyder forbi Casamicciola, og hvorved de varme bade er anlagt. Hele natten igennem hørte man larm fra kløften som af klirrende våben; men bestandigt blev den svagere og svagere, og hen ad daggry, da jordskælvet var forbi, blev alt så underligt blikstille. Ingen fugle sang, ingen vind rørte sig; men fra kløften så man sære, hvide tågeskikkelser som af heste og mænd, hæve sig højt i vejret i det dæmrende morgenlys og drage hen over øen, tabende sig ud over havet i syd, som var det genfærd af de vantro, der drog tilbage mod deres hjemstavn. Da middagssolen med sit fulde lys skinnede ind i kløften, drog nogle af de modigste kristne derind for at se, hvad der var blevet af maurerne. De fulgte dens krumninger, lige til de

standsedes af en brat klippevæg. Her styrtede en koghed kilde ud af bjerget; men af maurerne var der ikke mindste spor at se, kun hørte de endnu dybt inde i bjerget, i afbrudte mellemrum, en klang som af klirrende våben, og den hører man endnu den dag i dag. Da de kom tilbage fra kløften, meldte vagten fra bjerget, at Vesuv var indhyllet i røg og dampe, og da aftenen kom, lyste lavastrømmene stærkere end den nedgående sol. Den nat omkom der mange tusinde mennesker på den anden side af bugten, og sorrentinerne fik derfor travlt med at tage hjem og passe deres eget, ellers havde de måske lagt øen under sig, så at vi kun havde fået kristne herrer i stedet for saracenske. Fra den dag af har der aldrig været et jordskælv her på øen eller et nogenlunde stærkt udbrud af Vesuv, uden at vi har hørt stenen tone. Derfor kalder vi den *den syngende sten*, og derfor ønskede jeg, at hverken jeg eller mine børn måtte høre dens stemme."

Her sluttede Francesco sin fortælling, lagde sadlen på æslet og belavede sig til at bryde op; men jeg sagde: "Kan man da virkelig endnu høre våbenklang i den kløft, du taler om, Francesco?"

"Om man kan?" udbrød han, "ja, lige så tydeligt, som jeg hører Dem tale. Derfor kalder vi den jo *kløften med de klirrende våben*."

"Er den langt herfra?"

"Nej, på ingen måde. Når vi rider tilbage over *Monte Olivieri*, kan vi nå den på en halv time."

"Hvorfor har du aldrig fortalt mig det før?"

"Ak," svarede Francesco, "de fremmede læser så meget, og dog kender de så lidt; men altid tror de at vide så meget, at de har

ret til at le ad dem, som ved bedre besked."

Om denne bemærkning var møntet på mig eller på de fremmede i almindelighed, skal jeg ikke afgøre; men jeg tog den til indtægt for kommende tilfældes skyld og besluttede ikke længere at smile ad min førers beretninger.

Langs henrivende skovveje, snart forbi lyse kastanjelunde, snart gennem myrte- og gyvelkrat gik det tilbage til Casamicciola. Her standsede Francesco lidt forbi de nye bade, drejede æslet til venstre og drev det hen mod en kløft, hvor de gamle bade endnu står som maleriske ruiner, overspundne med et net af vedbend, brombær og bregner. Her måtte jeg stige af æslet, som blev overgivet til en fra Casamicciola medfølgende dreng, og vi begyndte nu til fods vor vandring ind i den fortryllede kløft.

I begyndelsen frembød den intet bemærkelsesværdigt. Den var som sprængt ind i bjergets masse med bratte fjeldvægge på begge sider, og i midten fandtes et lille vandløb, der nok så ud til om vinteren at kunne forvandle sig til en svulmende strøm, hvis man turde dømme efter de talløse større og mindre blokke, der dækkede bunden. Men lidt efter lidt, alt som kløften blev snævrere, antog den de mest eventyrlige former og omrids. Sælsomme, takkede fjeldstykker, begroede med venushår og ulvefod, ludede ud over vore hoveder; store bregner skød sig frem hist og her, kæmpemæssige figenkaktus svævede højt oppe over vore hoveder på kløftens rand, og af og til løftede den hundredårige agave sit mægtige kandelaberskaft i vejret, mens dens blade som blågrønne sværd stak frem af klippespalterne. Brune og grå vortede gekkoer smuttede til højre og venstre op ad de fugtige klippeflader, en enkelt forskræmt flagermus

snurrede os af og til forbi, og i kildestrømmen ved vore fødder tumlede sig nogle mægtige, grønspættede skrubtudser, hvis skingrende triller pludseligt hørte op, hver gang vi drejede om et hjørne af kløften. Pludselig så jeg en af dem komme drivende med bugen i vejret. "Den er kogt!" sagde Francesco og sparkede den til siden. Jeg bukkede mig ned, stak fingeren i vandet, men fik den lige så hurtigt op igen, vandet var næsten kogende. Nu lo jeg ikke længere; for kløften begyndte at antage et mindre hyggeligt præg. Den grønne vegetation hørte op, og i det brudte, dæmrende lys, der faldt ned gennem den trange spalte foroven, så jeg forunderlige, rødgrå, slimede svampe, hvorfra det varme vand dryppede ned. Luften blev hedere og hedere, strømmens bredder smallere og mere slimede, lysspalten foroven mere og mere snæver og til sidst helt overspunden af et virvar af vedbend, bregner, roser, brombær og en uendelighed af forunderlige, mig ubekendte slyngplanter, som hang ned i yppige ranker, der ret med velbehag syntes at indsuge den varme, fugtige luft. Endelig blev kløften så snæver, at strømmen udfyldte den helt, og vi måtte nu springe fra sten til sten med fare for at stikke vore fødder ned i vand på hen ved halvhundrede grader.

Jeg stoppede lidt for at tage efter vejret, og Francesco sagde med et ejendommeligt smil: "Forstår De nu, Eccellenza, hvorfor så få fremmede spørger efter kløften med de klirrende våben? Jeg har haft over hundrede herinde, men de fleste har fået nok af det på halvvejen."

"Er der nogen fare?" spurgte jeg.

"Kun den, at gederne, som græsser højt oppe på bjerget, kunne komme til at træde noget af klipperanden løs; men

hvorfor skulle vi så netop være lige under? Af og til skrider også en blok ud af sig selv; men der skal uheld til at rammes. – Følg blot lige efter mig!"

Vi gik endnu et halvt hundrede skridt, og nu blev kløften så trang, at jeg troede, at vi skulle blive siddende fast i den. Uvilkårligt kom jeg til at støtte min hånd mod klippefladen – den var så hed, at jeg brændte mig. I dette øjeblik vakte mørket, tomheden, varmen og de fantastiske omgivelser en forunderlig rædsel hos mig. Jeg syntes, at bjerget måtte lukke sig, og jeg var lige ved at vende om, da Francesco i det samme råbte: "Nu er vi der, Eccellenza, ræk mig Deres hånd!"

Jeg tog fat i min fører, som var steget nogle fod højere op, og gennem en spalte, der ikke var bredere, end at en mand netop kunne trænge sig igennem den, drog han mig op til sig. Her videde kløften sig ud til et næsten cirkelrundt kammer, som til alle sider var begrænset af bratte, utilgængelige fjeldvægge, men af en skønhed, som jeg aldrig skal glemme. Lyset faldt kraftigt ned fra oven og beskinnede en farvepragt, der langt overgår, hvad min pen formår at beskrive, og som ingen malers pensel er i stand til at gengive. Det så ud, som om klippen til alle sider var overtrukket med det prægtigste malakit, og gennem denne smaragdgrønne flade trak sig mælkehvide årer, der forneden dannede de sælsomste drypstensfigurer af ansigter og dyr. På enkelte steder viste der sig store pletter, som fra okkerrødt gennem alle overgange af brunt gik over til næsten basaltsort, og herfra strålede igen malakitten ud med en metalglans, som var den slebet til den fineste politur. Over det hele rislede igen et tyndt vandlag, der kom fra mangfoldige porer i klippen, og en nærmere undersøgelse viste mig, at hver

af de brune pletter betegnede en af de hede vandårer, som fremelskede et sammenhængende betræk af smaragdgrønne alger, mens de mælkehvide årer efter al rimelighed var dannet af kulsur kalk, som vandet afsatte. Uophørligt lød der rundt omkring os en boblende lyd som af fjerne trommehvirvler, der syntes at trænge ud af bjerget, og jeg antog i det første øjeblik, at det var de mange kilders rislen og rinden, som frembragte lyden, der da igen blev forstærket ved at kastes tilbage fra de cirkelrunde klippevægge.

Pludselig kom lyden igen, stærkere end nogensinde før, og idet jeg vendte mig, opdagede jeg bag ved mig en hule, hvorfra de sælsomme toner syntes at strømme ud. Den lå omtrent to til tre fod højere end stedet, hvor vi stod, havde et hvælvet loft, hvorfra forunderlig hvide og grønne drypstenstappe hang ned, og foran dens munding legede svage, hvidlige tåger, som tiltog i styrke og tæthed, hver gang tonerne inde fra bjerget voksede i kraft. Dette syntes at ske med bestemte mellemrum og ligesom efter en vis takt; men hver gang der kom en krise, om jeg må kalde det således, klang tonerne næsten rytmiske, og efter takten i denne rytme blev de hede dampe presset ud af åbningen næsten på samme måde som dampen fra et lokomotiv, der er i fart. Snart var dampsøjlen stærkere og dannede da figurer, som man med lidt fantasi godt kunne antage for menneskelige skikkelser, der svævede opad mod den mørkeblå stribe over vore hoveder, snart var kraften svagere, og tågen trak sig da som et bølgende tæppe henad den varme klippevæg, fortættedes ved den øverste del og faldt så ned som en fin støvregn, hvori solstrålerne brød sig med syvfoldig regnbuepragt.

Jeg stirrede forbavset på dette forunderlige spil af bjergets kræfter; men Francesco sagde i en ligegyldig tone: "Dette kalder vi Maurerkongens Port; for her drog han ind, da de kristne forfulgte ham."

"Umuligt!" svarede jeg.

"Hvor kan De tvivle?" ivrede Francesco. "Ikke en af maurerne vendte tilbage fra den kløft, hvori de havde indesluttet sig med mænd, våben og heste. Da de kristne den næste middag afsøgte kløften, fandt de ikke så meget som en hestesko. Alt var tomt og bart, og den eneste forandring, der var sket, var den, at bjerget endnu holdt den port åben, hvorigennem de var draget ind."

"Men vi hører jo intet til våbenklirren," indvendte jeg.

"Nej, her hører vi kun, hvorledes det trommer derinde," svarede Francesco. "Derfor kalder vi også stedet, hvor vi står, *Trommehvirvlernes Grotte*. Vil vi høre våbnene klirre, må vi ind i bjerget."

"Ind i bjerget!" udbrød jeg og veg et skridt tilbage.

"Ja vist, ind i bjerget!" sagde Francesco med urokkelig alvor. "Det er slet ikke så farligt, som det ser ud til. Hulens åbning fører ind til en lav og snæver gang, og den strækker sig ind i bjerget, Gud ved, hvor langt. For nogle år siden gik en englænder derind, han kom aldrig tilbage."

"Og så skulle vi gå derind?"

"Ja, hvorfor ikke? Vi vil jo ikke finde enden på gangen, således som han, og jeg har tit været derinde. Så snart man er kommet en halv snes skridt inden for hulens åbning, kan man høre våbnene klirre, og derved er der aldeles ingen fare. De får blot Deres klæder lidt plettede af kalkvandet, og skulle der komme noget på, skal jeg nok trække Dem ud."

Med disse ord løste Francesco sit lange, røde skærf og bandt dets ene ende om livet på mig. Jeg må oprigtig tilstå, at jeg i dette øjeblik aldeles ingen lyst følte til at gå dybere ind i bjergets mysterier; men knuden var nu knyttet, og jeg skammede mig for at løse den igen. I samme nu var Francesco med et spring oppe i hulens åbning, og et øjeblik efter stod jeg ved hans side.

Hvilken forunderlig følelse, da jeg, blændet af mørket, med famlende hænder og modstræbende skridt vandrede ind i dette uhyggelige rør, hvor de hede dampe slog mig i møde! Det krøb igennem mig, så at jeg syntes at føle, hvorledes iskolde dråber faldt ned på min nakke, og først da jeg havde gået en otte til ti skridt, opdagede jeg, at denne følelse ikke var noget sansebedrag. Det vand, der sivede ned gennem hulens loft, var virkelig lige så koldt, som dampene var hede, og ved at tage for mig i mørket, mærkede jeg til min forbavselse, at også klippens vægge var kolde som is. I det samme standsede Francesco og sagde: "Hør!"

Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal beskrive den følelse, der gennemfo'r mig. Det var en blanding af rædsel, forbavselse, mistro og nysgerrighed. Langt borte, som kom det fra det fjerneste fjerne, hørte jeg først en sagte, dæmpet trommehvirvel rykke frem imod os. Derpå klang den højere, tydeligere og bestemtere; men lige i det øjeblik, hvor jeg så at sige syntes at kunne gribe lyden med hænderne, holdt den inde, og nu kom der i hurtig rækkefølge, med klang, så det rungede gennem stenmassen, en ti eller tolv skarptklingende slag som af blanke våben, der krydses mod hverandre, eller som klangen af stålmejsler, der arbejdede mod fjeldets klippehårde masse. Derpå blev alt fuldkommen stille, så lydløst stille, at jeg kunne

tælle hver af vanddråberne som fra loftet dryppede ned mod hulens bund; så klang de fjerne, dæmpede trommehvirvler igen, kom nærmere, gav plads for våbengnyet, og da dette atter lød, kunne jeg med stor bestemthed føle, hvorledes de hede dampe blev drevet ud med større kraft end ellers. Således gentog det sig en otte til ti gange. Da opfordrede jeg indstændigt Francesco til at gå; jeg fik en fornemmelse af, at vi som afmægtige lerklatter sad inde i en mægtig kæmpes pusterør, så at han blot behøvede at blæse til for at slå os flade på den modsatte side af bjerget.

"Nå," sagde Francesco, da vi atter stod ude i *La Grotta di Tambura*, "hvad tror De nu?"

"Hvad tror du om englænderen?" spurgte jeg.

"Jeg tror," svarede Francesco, "at han ifølge sin egensindige, engelske natur er blevet ved at vandre indad i bjerget, til han er stødt på de mauriske forposter, som da har skåret hovedet af ham."

"Meget muligt!" sagde jeg. "Jeg tror, at han ifølge sin engelske halsstarrighed er gået fremad, indtil han i mørket er dumpet ned i en eller anden spalte eller hule, så at han har fået hele Epomeo til ligsten. Det samme tror jeg om maurerne. Pint af sult og forsmægtende af tørst, har de på alle kanter søgt en udgang. De har da opdaget hulen dér, er krøbet ind, og – forulykkede."

"Eccellenza, hvor kan De dog være så tåbelig?" udråbte Francesco med en latter, der slet ikke på en hyggelig måde blev kastet tilbage fra grottens sider. "En enkelt mand kunne det gå således, men ikke en hel armé med våben og heste. Desuden – hørte De ikke våbnene klirre?"

"Jo vist!" svarede jeg. "Jo mere jeg tænker derover, des rimeligere forekommer det mig, at de sidder derinde endnu. – Den stakkels englænder!"

"*Poveretto*!" udbrød Francesco med et medlidende skuldertræk. "Hvad ville han derinde? Var han blot kommet ud igen, så havde man fået ting at vide! Han har nok set magoen den aften."

"Ham fra *Monte Tabor*?"

"Nej!" sagde Francesco, "ikke ham, men den anden fra Forio, som hører til maurerne her. Ham var det, som åbnede bjerget for dem og skaffede dem en udvej i deres kvide. Der er gamle folk fra Casamicciola, som har mødt ham."

"Hvor da?"

"Her i kløften, når de gik hjem fra deres vigner om aftenen," svarede Francesco. "Har De ikke lagt mærke til de småstier, som fra den bredere del af kløften fører opad? Det er genveje for dem, som bor på bjerget, når de hurtigt vil ned til Casamicciola. De går ikke gerne de veje efter solnedgang; for de er stejle og besværlige; men en enkelt gang kan det dog hændes, og den, som da møder magoen, må følge med ham, drevet af en uimodståelig trang. Således er flere af mændene i Casamicciola blevet borte, uden at man senere har set noget spor af dem. Så De ikke det billede af den hellige Jomfru, der var spigret fast til klippen lige ved den krumning, vi nys gik forbi? Det er opstillet dér for at hindre magoen fra at drage sine ofre længere med sig; for kan de blot anråbe hende, er hans magt brudt, ligesom han ikke tør komme forbi den lille lampe, der hver aften brænder under hendes billede."

"Hvorledes ser han ud?" spurgte jeg.

"Det er en gammel, gammel maurer," svarede Francesco. "Han går krumbøjet som en olding, støttende sig til en hvid stav, der er indbrændt med trolddomstegn og hieroglyffer. Hans klædning er grå som fjeldet, hans skæg hvidt som dampen, der stiger ud af maurerkongens port, og selv er han så runken og mager, at man godt kan se, at han er mange tusinde år gammel. Dog er det sjældent, at nogen møder ham; for han vandrer kun ud i kløften, når stenen på *Monte Tabor* har tonet første gang, og ve da dem, som befinder sig i den!"

"Hvorfor?"

"Ser De, Eccellenza," svarede Francesco ned urokkelig alvor, "det hele hænger således sammen: Der er en forståelse imellem Ebin ben Tabor ude ved havet og maurerkongen fra Forio her i Kløften med de klirrende Våben. Begge arbejder på at nærme sig hinanden gennem bjergets indre for til sidst at kunne forene sig; for kunne de to konger med deres mangoer mødes, vil ikke Epomeo selv kunne modstå deres forenede trolddomskunster, men sprænges i vejret, som var det skallen på en spirende nød. Derfor arbejder de ved dag og ved nat, og den klang, vi hørte, er vistnok ikke klangen af våben – for de ville ikke kæmpe indbyrdes – men lyden af de redskaber, hvormed de gennemhuler bjerget, for engang at kunne forene sig. Ved denne deres rastløse færd vækker de imidlertid ofte bjergåndernes harme. Når disse da sætter sig i bevægelse for at uddrive dem, som forstyrrer bjergets fred, toner stenen på *Monte Tabor* for at advare maurerne i bjerget, og magoen fra Forio stiger da ud her i kløften for at se, om kristenhæren er borte. Da vander maurerne deres heste i bjergets indre, så at alle brønde og alle kildeløb her på øen synker og tørres derved;

men når stenen har tonet anden gang – og det gør den aldrig, uden at bjergets hemmeligste kræfter er i bevægelse – da trænges de vantro skarer i bjergets indre som fordum af de kristne, og i vild flugt styrter de ud af Maurerkongens Port og opfylder på ny kløften med ryttere og mænd. Først når bjergånderne er kommet til ro, drager de atter ind, og således vil det gå, indtil de to konger atter har forenet sig; men da vil der ske forfærdelige ulykker, så at beboerne af Ischia vil blive nødt til at flygte fra deres fædreø, således som de engang har gjort det for mange tusinde år tilbage."

Her tav Francesco, og jeg følte mig betydelig lettere til mode; for kløften videde sig atter ud, blomster og grønt myldrede frem, Vor Herres sol skinnede over vore hoveder, det var, som om der bag os, inde i bjerget, lå noget ondt, vi heldigt var sluppet over.

Ude ved de gamle bade stod vor fælles, langørede ven, og da jeg på ryggen af den red op ad vejen til *La piccola Sentinella*, sagde jeg spøgende: "Det er et varmt arbejde, maurerne har taget sig for inde i bjerget."

"Varmt? Ved De da ikke, at bjerget bestandigt udspyer kold luft?" sagde Francesco ganske forundret. "Kender De ikke hulen i nærheden af, hvor De bor?"

"Hvilken hule?"

"Ih, *La Fondera* eller *Maurernes Lufthul*, som vi også kalder det. Har De aldrig været dér?"

Jeg måtte på ny tilstå min uvidenhed, og Francesco sagde: "Så lad os ride derned! Det er tæt herved, og så har De set alle de steder, som de fremmede ellers ikke får at se, fordi vi ikke vil

forskrække dem med det, som kunne hænde, hvis maurernes mørke planer lykkedes."

Med disse ord satte han æslet i det sædvanlige luntetrav, og mens han sang en vise til ære for den hellige Estituta, drev han det forbi *La piccola Sentinella* og *Casa de Rivaz*, indtil vi ved *Casa di Sperone* drejede ned ad en smal fjeldvej, som førte i retning af fiskerlejet Lacco. Vejen var i begyndelsen hegnet med vignegærder og stenmure; men snart begyndte en lavavæg at rejse sig til højre, og på denne voksede hist og her store, frodige pletter af venushår, som på deres glinsende, sorte stilke bevægede sig for vinden. Jo længere vi red frem, jo brattere klippen blev, des hyppigere blev også disse grønne pletter, der tog sig ud som små oaser på den solforbrændte, støvtørre lavaflade. Pludseligt standsede Francesco æslet, bad mig stige af og førte mig hen til en af disse grønne pletter. Han bøjede de frodige bregner til side, og nu så jeg, at der i bunden af dem groede en mærkelig, næsten metalblå plante, hvis brede blade var krøllet sammen og frynsede i midten, som var det et skærf, man havde snoet sammen til en turban.

"Denne plante kalder vi *La Speranza di Mori*," sagde han. "Føl nu ned i bunden!"

Jeg stak hånden ned i det bløde grønt, der hvælvede sig som en fuglerede, og mærkede en mild, fugtig varme, som trængte ud rundt om blomsterne.

I det samme rykkede Francesco med et kraftigt tag alt det grønne bort, og en let, hvid damp slog ud af klippen netop på det sted, hvor de groede.

"Se," sagde han, "således er der over tusinde, varme huller på denne klippeflade, og jeg viser Dem det blot, fordi det sted vil

synes Dem så meget mere forunderligt, hvor jeg nu skal føre Dem hen."

Med disse ord bandt han æslet til et træ ved vejen, gik en snes skridt længere frem og åbnede en vignelåge, der var anbragt på et sted, hvor de brune lavaklipper var forbundet ved en mur. Vi kom ind i en veldyrket vigne, som ikke syntes at frembyde noget bemærkelsesværdigt, og nærmede os med raske skridt en uhyre klippeblok, der var forsynet med en trælåge på midten. Francesco åbnede den og bad mig træde ind. Jeg gjorde det; men lige i samme øjeblik slog mig et så isnende luftpust i møde, at jeg næsten fornam det som en smerte.

"Frygt ikke!" sagde han. "Det er kun i begyndelsen, ligesom vi kommer fra solheden på vejen. De kan godt gå længere ind; klipperne foroven vil ikke styrte ned over os."

Jeg fulgte tøvende hans opfordring; for over mit hoved hang et virvar af mægtige klippeblokke, gennemkrydsede af furer og revner, og længere fremme tabte hulen sig i et alt opslugende mørke. Francesco greb min hånd og trak mig næsten med magt fremad; thi for hvert skridt, jeg gjorde, følte jeg den iskolde luft suse mig i møde i afbrudte sæt, som kom den fra en uhyre blæsebælg.

Pludseligt standsede min fører og sagde: "Giv mig avisen!"

Jeg vidste i første øjeblik ikke, hvad han mente, men trak dog et nummer af *L'Italie* op af lommen og rakte ham det. I samme øjeblik strøg han en svovlstik, tændte papiret, og nu så jeg, at vi stod lige ved randen af et gabende svælg, bag hvilket vilde, forrevne klippemasser ragede frem. Han kastede avisen derned, og som en flammende fakkel lyste den, dybere og dybere nede, indtil den til slutningen kun så ned som en mat

blinkende stjerne. Pludselig flammede den op, som antændte den et helt lysende luftlag omkring sig; jeg hørte en mat eksplosion, og to sekunder efter hvirvledes den sorte aske, belyst af talrige, skinnende småstjerner, op om ørene på os.

"Ser De?" sagde Francesco. "Dette kalder vi *I respiro de Mori*. Kan De så tvivle om, at De endnu lever i bjerget?"

Således lød Francescos eventyrlige beretning den sidste aften, jeg tilbragte på denne herlige, mig altid uforglemmelige ø. Meget andet havde jeg desuden erfaret af ham; mangen øde egn, mangt et svimlende klippedyb, mangt et forrevet, søndersprængt krater havde vi besøgt i hverandres selskab, idet han til hver plet knyttede et eller andet sagn, der bag sin fantastiske dragt næsten altid skjulte en eller anden dyb naturgrund, der syntes at have været skaberen af det spraglede klædebon, hvori det var indhyllet. Ofte tænkte jeg senere på at samle disse sagn og knytte dem endnu fastere til Ischias vidunderlige natur; men årene gik, og hvad der hist nede havde taget sig ud som duftende fjeldurter, tørredes ind og visnede hen som blomsterne i en rejsebog, så at jeg til sidst halvvejs havde glemt dem. Da sendte en gunstig skæbne mig på ny til disse henrivende egne, og næppe havde jeg sat foden i land på Casamicciolas solbeskinnede marina, før jeg spurgte efter min gamle ven og fører Francesco. Som det så ofte går, møder man ikke det samme, glade ansigt, som man har forladt. Et eller andet uventet er indtruffet, og her var det af en sørgelig natur. Francesco havde mistet sin trofaste hustru netop den samme dag, og indtil hun var begravet, var han ikke fører for nogen. Jeg var altså i de første dage nødt til at strejfe øen om på egen hånd,

noget, jeg så meget lettere kunne gøre, som jeg var vel kendt med den fra mit tidligere ophold.

Således hændte det sig, at jeg en aften meget sent kom vandrende fra byen Ischia. Over den længst udbrændte vulkan Eremate søgte jeg ned i daldybet ved Montagnone for ad denne vej at nå hjem. Jeg havde vandret over den såkaldte *l'Arso*, det vil sige: De øde, golde lavamarker, som på den nordøstlige del af øen strækker sig lige ud til havet, og var nu i færd med at bestige *Monte Rotare*, der, skønt selv et gammelt krater, dog er dækket med lysegrønne kastanjeskove og duftende myrtelunde, et sandt modstykke til *l'Arso*, der på sin kulsorte flade kun fostrer den guldgule gyvel og talrige bredkronede pinjer, som ved stor kunst og uhyre arbejde spirer frem af de huller, som man har hugget ned gennem den stenhårde lavamasse.

Det var en mild, forårsvarm aften i slutningen af april. Klokkerne fra Casamicciola, fra Ischia og fra Forio havde for længst lydt til Ave, og på den anden side af Epomeos mægtige højderyg havde Piejo, Fontana og Serrara besvaret det i svagere toner. Fra toppen af Monte Rotare kunne jeg se de røde aftenskyer, som blegnede i havet ved Forio, og ud over Golfen hen imod Procida hævede fuldmånen sig op, blank og hvid, kastende en sølvstribe hen over vandet. Alt var så lydløst, så anelsesfuldt stille, selv aftenbrisen, der på denne tid sender sit pust ind over øen, syntes at være gået til ro, og under kastanjernes høje kroner hørte man kun den uvisse summen af zampanaerne, øens mosquitos, som denne aften foretrak brudedansen i den sommervarme luft for den forbitrede krig, som de ellers fører med øens befolkning. Månen steg højere og højere; men jo mere den steg, des mere syntes stilheden at

synke ned over øen, og i måneglansen, der genstråledes fra den spejlglatte Golf, så jeg tydeligt den hvide dampstøtte fra *Monte Tabor* stige i vejret som en luftig palme, der foldede sin bladkrone ud til alle sider. Kun syntes jeg, at den var usædvanlig stærk, og trods den bløde varme, der som et fugtigt tæppe hang over bjerg og dal, besluttede jeg at vandre derhen for at se den i nærheden. Ad stier, ad styrtninger og krogede hulveje nåede jeg, opløst af varme, den lille egelund, hvor jeg havde siddet med Francesco, og idet jeg kastede mig ned på det bløde mostæppe, kom jeg ret til at tænke på den aften, da han her havde fortalt mig sine troskyldige sagn om maurerne, der sad fængslede i bjergets indre. På en forunderlig, næsten uforklarlig måde dukkede hver enkelthed, hvert lille træk i hans fortælling op i min erindring, som vaktes de ved den harmoni, hvori det hele stod til omgivelserne. Alt var så tyst. Månelyset faldt på den halve side af lunden ind gennem egenes kroner, belyste deres sorte, krogede arme, kastede klare pletter ned mellem stammerne, og langt ude i baggrunden tegnede stenen på *Monte Tabor* sig skarpt mod den næsten mælkehvide horisont. Nede i dybet mumlede den lille bjergstrøm, forårsblomsterne udsendte en næsten bedøvende vellugt, og mens jeg, mageligt lænet op til en af de mosklædte lavablokke, stirrede ud over havet, skød måneglansen, bølgespillet og de lette aftentåger over i hverandre, så at jeg, dysset i ro ved bjergstrømmens sagte mumlende fald, var på det overgangsstadium, hvor man ikke ved, om man drømmer eller er vågen.

Da lød der pludseligt en klang – endnu i dette øjeblik ved jeg ikke hvorfra – men det var en klang, som fik mig til at fare op

og stirre ud til alle sider. Luften var blevet lummer, næsten hed; det var, som lå der et bedøvende pres i den. Da raslede alle bladene over mit hoved. Fuglene, som havde taget hvile i egenes toppe, fløj forvildede frem og tilbage, og dog rørte der sig ikke den sagteste vind; man skulle næsten tro, at en mægtig hånd havde rusket i træernes fødder dybt nede i jordens indre og fået deres kroner til at skælve. Der påkom mig en uforklarlig angst; jeg syntes, at jeg i søvne havde følt noget ligesom glide bort under mig, og med et par spring var jeg ude på stien, som fører forbi maurerstenen på *Monte Tabor*. Da jeg her kom ud i det klare måneskin, med fuld belysning til alle sider og med Casamicciolas hvide huse i det fjerne, måtte jeg næsten le ad min pludselige angst, så meget mere, som tonen i luften godt kunne være frembragt ved en af de store konkylielurer, hvori vignevogterne på bjerget blæser ved aftentide, som man på alpesæterne blæser i langlur. Lidt efter lidt følte jeg mig så overbevist herom, at jeg fuldstændig rolig vandrede frem gennem det tætte myrtekrat, hvor den fortryllede prinsesse endnu ikke havde sat blomst.

Da hørte jeg på én gang en høj, klar, gjaldende tone. Det lød – ja, det er vanskeligt at sige hvordan – men jeg kommer måske sandheden nærmest, når jeg siger, at det klang, som om bjergvinden blæste på lur dybt under jorden gennem en af fjeldets snævreste spalter. Lyden kom på en forunderlig, ulegemlig måde, ikke forfra, ikke bagfra; det var, som brød den ud af jorden selv, på samme måde, som når isen revner hos os en stille vinternat, kun at klangen var uendelig fyldigere og stærkere. Uvilkårligt drejede jeg mig om mod stenen på *Monte Tabor*. I det klare måneskin forekom det mig, at den vaklede, og

at jeg så den svinge sine truende arme frem og tilbage; men i det næste øjeblik var den ganske indhyllet af hvide dampe, der nu, kraftigere end nogensinde før, slog op af den tragtformede fordybning på bjergets top. Grebet af en hemmelig gru, fremskyndede jeg min gang og nåede snart Casamicciolas venlige haver, hvor alt syntes at ånde en sådan tryghed og fred, at jeg næsten skammede mig over min ilsomme gang. På piazzaen stod unge og gamle i en rolig passiar, og ved badene havde man endnu travlt med at indrette alt til den kommende sæson.

Den tillidsfulde tryghed, den fuldstændige ro, som alt åndede, var mere end tilstrækkelig til at udviske det uhyggelige indtryk, jeg havde modtaget i egelunden, og da vejen lige førte forbi *Kløften med de klirrende våben*, besluttede jeg at gå lidt ind i den for at se, om der her foregik noget usædvanligt. Jeg blev så meget mere bestyrket i dette forsæt, som der var sket en væsentlig forandring i retning af dens civilisation. Det var klart, at den var blevet "opdaget" af en eller anden *inglese*, som ikke var forulykket derinde, og som nu til gengæld havde sørget for, at den blev standsmæssigt behandlet, for måske ad åre at komme i de røde rejsebøger ved siden af Hundegrotten og "Den Blå" på Capri. Som en følge heraf var de store sten fjernet fra bunden, strømmen reguleret, og stien, der fulgte langs med den, planeret og nivelleret, så godt det lod sig gøre, og forsynet med bænke til badegæsternes bekvemmelighed. Det hele så så tamt og friseret ud, at der blot syntes at mangle et par lygtepæle for at hæve kløften til samme rang, som de fleste af Casamicciolas krogede gyder.

Stien vedblev at følge vandløbet, og jeg vandrede fremad til det gamle madonnabillede uden at bemærke andet, end at vandmængden i strømmen måske var lidt rigeligere end ellers, hvilket kunne hidrøre fra de sidste dages heftige regnskyl. Ved madonnabilledet standsede jeg og tænkte på at vende om. Da så jeg dér, hvor kløften drejede, noget hvidt, der flagrede i tågen, og som syntes at være et af de slør, de rige ischiatanerinder bære på de store højtidsdage. Jeg gik langsomt hen til omdrejningen, og nu så jeg ganske tydeligt, at en skikkelse smuttede om hjørnet dér, hvor kløften blev smallere og stien hørte op. Dette vakte min nysgerrighed, og uden at gøre mig selv regning for følgerne, fulgte jeg med til det næste hjørne og stirrede ind i den lange, smalle fjeldspalte, der på sin halve side klart belystes af månestrålerne. Der var nu et langt stykke til kløftens næste omdrejning; men dog forekom det mig ganske bestemt, at jeg lige ved denne omdrejning så en skikkelse, som vinkede ad mig. Jeg gik nogle skridt frem, og i samme øjeblik var den forsvundet. Jeg standsede, og nu viste den sig på ny ganske tydeligt, vinkende med hånden. Jeg blev underlig til mode; men kløften syntes dog ikke at have det ængstende og rædselsfulde, som da jeg sidste gang besøgte den med Francesco. Måske kom det deraf, at fuldmånen næsten stod lige over den; måske var det andre grunde – jeg ved det ikke – men jeg fik på én gang en sælsom, dyb lyst til ret at tabe mig i fjeldensomheden, lytte til bjergkildernes rislen og på ny høre klangen af de fortryllede maurers våben. Desuden havde kløften i måneskin en ejendommelig fin, jeg kunne næsten fristes til at sige æterisk skønhed, som på en sælsom måde henrev og fortryllede mig. De talrige slyngplanter højt over mit

hoved tog sig i det ubestemte månelys ud som allehånde eventyrlige figurer, der arabeskagtigt var slyngede i hverandre. Det tynde vandlag fra de varme kilder på klippens sider lyste som sølv med en spillende, sitrende bevægelse, og de lette dampe, der som svage skystrimer svævede hen over kløften, syntes, lig flagrende ellepiger, at være i en langsom vekslende bevægelse, der snart formede dem til hvide, sælsomme skyblomster, snart forvandlede dem til månebeskinnet sølvregn, når de slog an mod klippens højere liggende, køligere sider. Dertil forekom det mig, at jeg af og til hørte ligesom blide, bølgende toner, der fyldte mig med en sælsom attrå og tvang mig til at vandre længere frem mod deres udspring. Endelig dækkedes kløften foroven helt af slyngplanternes brogede spind, så at månestrålerne kun enkeltvis og sparsomt kunne liste sig ind og belyse enkelte pletter af kløftens væg, der da tog sig ud som matlysende lamper på den sorte klippegrund, mens de brune svampe dannede forunderlige, fantastiske figurer, som var det maurerhoveder med fez og turban, der tittede ud af bjerget.

Alligevel følte jeg ingen frygt; jeg syntes tværtimod, at det ville være en let og lykkelig død, hvis fjeldet lukkede sig, eller hvis jeg blev truffet af en sten fra højden, og lyttende til de bløde, rislende toner, vandrede jeg langsomt videre, indtil jeg nåede hen mod det sted, hvor stien svang sig i vejret for at munde ind til den såkaldte *Trommehvirvlernes grotte*. Der måtte være hugget trin i den afsats, som førte derop; for ved at bøje om et nyt hjørne, så jeg ganske tydeligt, at en ung ischiatanerinde, klædt i lys dragt, men nu med et tørklæde om hovedet, var i færd med at stige op ad trinene for i næste øjeblik

at forsvinde inde i grotten. Hvis jeg havde næret nogen frygt, ville dette have været nok til ganske at forjage den, og jeg smilte ved tanken om, hvor forbavset hun ville blive, når hun så, at hun ikke var alene i kløften – for at det var en ung pige, som gik for at hente vand fra en af de hede kilder, derom tvivlede jeg ikke et øjeblik.

Lige idet jeg satte min fod på den første afsats, hørte jeg en mægtig, rullende klang i fjeldet. Det lød som de trommehvirvler, jeg allerede har beskrevet, men uendeligt stærkere – det var, som om klippen sitrede derved. Nysgerrig svang jeg mig i vejret og var med ét sæt oppe i åbningen, der førte ind til grotten. Forbavset stirrede jeg omkring – den var tom. Månen skinnede koldt og klart, de hede kilder rislede og randt; men der var intet levende at se. Ud ad *Maurerkongens Port* steg de hvide tåger fyldigt og tæt, kastedes nedad ved trykket af den koldere luft og samlede sig så som en månebeskinnet tågestøtte i den bageste del af grotten, som de næsten udfyldte.

Forbavset og forvirret så jeg mig omkring. Så sikkert havde jeg ventet at se en menneskelig skikkelse, at manglen deraf slog mig med en besynderlig rædsel – ind ad *Maurerkongens Port* kunne hun dog umuligt være forsvundet. Da bares en klagende, langtrukken, men dæmpet tone frem gennem luften. Det var, som om fjeldet revnede derved; men jeg kendte den øjeblikkeligt, det var stenen på *Monte Tabor*. I samme nu drønede det fra bjerget. Det var ikke længere trommehvirvler – det var en tordentromme, som buldrede derinde, og idet jeg forfærdet sprang tilbage, var det, som om den faste klippe veg bort under mine fødder. Et isnende vindpust slog ned gennem grotten fra oven. Det splittede tågestøtten og fik den som

bølger til at rulle hen imod mig; men det splittede den ikke helt; for i hulens baggrund stod en tør, vissen, sammenskrumpen skikkelse med vildt, uredt skæg, med lange, isgrå lokker flagrende om det indfaldne ansigt, og med en kridhvid stav, som han truende løftede imod mig.

Jeg udstødte et råb af forfærdelse; men det overdøvedes fuldstændigt af den brølende larm, som i samme øjeblik væltede ud af Maurerkongens Port. Den kom ikke alene. En kridhvid dampmasse, som når en kanon fyres af, fulgte umiddelbart efter. Jorden rystede under mine fødder; sten og grus haglede ned omkring mig. Jeg hørte et alt gennemtrængende skrig, så endnu en brølende, tordnende bragen – da var det, som lukkede fjeldet sig over mig i svinglende søgang, og uden at vide, hvad jeg gjorde, sprang jeg ned og styrtede af sted, så hurtigt mine fødder kunne bære mig. Hvor langt og hvor længe jeg løb, ved jeg ikke. Alt dansede og hvirvledes forbi mig i måneskinnet, som var der intet fast, intet holdbart mere. Jeg følte en sviende smerte i mine fødder, når jeg trådte i det hede vand; men jeg agtede det ikke. Fremad fo'r jeg med den forfærdelige følelse, at jeg havde de skoldende dampsøjler bag mig, og at kløften kunne lukke sig foran mig, hvis det jordstød, jeg havde følt, tiltog i styrke.

Endelig så jeg madonnalampen blinke. Her vidste jeg, at der gik en sti op ad fjeldet til højre, og i et nu var jeg oppe ad den, idet jeg løb, kravlede og hagede mig fast trods de rullende lavastykker. Til sidst kunne jeg ikke mere – jeg segnede af træthed og stirrede åndeløs ned i den dybe kløft, jeg lige havde forladt. Sælsomme, hvide tågeskikkelser boltrede sig dernede. Det var som ryttere, fodfolk og heste i den vildeste trængsel og

kamp, og dybt under dem hørte jeg den hede bjergstrøm syde – den var blevet til en flod, der fyldte kløften og rullede de alentykke pimpstensblokke frem foran sig, som var det korktolde, der flød i en rendesten. Blandet med bjergstrømmens brusen hørtes en underlig drønen, der fyldte luften vidt og bredt, som hang der en uhyre bisværm højt oppe over Epomeos top. Jeg vidste ikke, hvad det var. Det klang som tordenens fjerne rullen rundt over hele øen, og dog stod månen fuld og klar, ikke en sky var at øjne på den del af himlen, jeg kunne overse.

Af og til syntes jeg, at jorden sitrede under mig, og med en forunderlig, beklemt følelse fulgte jeg stien, som fjernede sig mere og mere fra kløften. Jeg vidste, at den var lang og besværlig, og at jeg måtte stige over en betydelig højderyg, før jeg ad den modsatte side kunne nå ned til Casamicciola. Endelig nåede jeg højdedragets kam, hvor jeg havde en fri udsigt langt ud over havet. Hvilket syn! Helt ude over Procida, hvor jeg ellers var vant til at finde Vesuvs tågeslørede kegle, stod en luende ildsøjle i vejret, omkranset af en tung, stenkulsort røg, og mørkerøde ildstriber gled som glødende ildsnoge ned mod Portici og Pompeji, mens selve kraterets top slog skinnende revner, som var det i færd med at sprænges i tusinde stykker – det var udbruddet af seksogtyvende april, som lige var begyndt.

Nede på marinaen traf jeg blandt de grupper, som dér havde samlet sig, også Francesco. Han trykkede min hånd uden at sige et ord; men da jeg fortalte ham, at jeg kom fra *Kløften med de klirrende Våben*, blev han bleg som et lig. Intet kunne rokke hans overbevisning om, at jeg havde set maurerkongens mago;

men da man to dage efter undersøgte kløften, fandt man inderst i *La Grotta di Tamburo* en stakkels, halvfjollet person, som plejede at søge ly dér mod nattekulden. Han lå trykket op mod grottens inderste væg på et sted, hvor udstrømningen af det kogende vand ikke havde nået ham; men han havde tabt mælet og døde dagen efter på *Monte di Misericordia* uden at være i stand til at give nogen forklaring over, hvad han havde set i *Kløften med de klirrende Våben*.

Om "Italienske Noveller"

Forfatter: Vilhelm Bergsøe (1835-1911).
Org.udgave: *Italienske noveller.* Den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel) København 1874.
Denne udgave er baseret på førsteudgavens første oplag, første tusinde.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Udsnit af frontispice fra førsteudgaven efter original af Carl Frederik Aagaard (1833-1895).

ISBN 978-87-7979-870-0

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-103-9 (Ølstykke 2006).

www.ebib1800.dk

Note 1: Frisk mod, Deres Excellence, frisk mod!

Note 2: Fat mod, Deres Excellence! Man kan endnu komme til at spise maccaroni.

Note 3: **Il mago, il moro:** Troldmanden, negeren. Således kalder italienerne dem, der antages at kunne forudsige numrene i lotteriet. Det er i reglen jøder eller negre.

Note 4: Lotteriet trækkes om lørdagen.